

ftatur. Sed & ab his virtutibus insigniter præ aliis omnibus commendatur liber qui vocatur בְּחִינַת עוֹלָם *Bechinas olam*, qui cum illustri Comentario est editus, & de vanitate mundi agit; Hunc Judæi legunt, quotquot eloquentiã ambiunt. In usum Christianorum haud ita nuper eundẽ recensuit, & Versione Latinâ illustravit Vir Cl. D. Alardus Uchtmannus, Linguæ Hebr. Prof. Lugd. Batav. Ab hoc virtute laudatur & liber מְשַׁל הַקַּדְמוֹנִי *Meschal Hakkadmoni* ad vim, virtutem, usum & elegantiam linguæ Hebrææ ostentandã, præcipuè conscriptus. Ex his utile erit, elegantes phrases excerpere, & in locos comunes redigere, ut, cùm usus ipsorum est, inde depromi possint. Poëseos Hebraicæ studiosi commendatum sibi habeant librum, qui vocatur מחברות עמנואל *Mechabberos Immanuel.* In eo omnis generis & argumenti Metra & Rhythmos invenient, tantâ elegantiâ, copiâ, eloquentiâ & arte, ut lectores intelligentes in admirationem sui rapiat. Duplex habetur ejus editio, Prima prodiit Constantinopoli apud Gersonem Schunzẽ An. Jud. 300. Christi 1540. Altera Venetiis. Hæc autem inter has duas editiones est differentia, quòd Metra in editione Constantinopolitanâ sint punctis vestita, quæ in editione Veneta omissa.

VII. Sed sufficiant ista quoque in genere de Stylo Hebraico. Potuissent quidem singula fusiùs explicari, & exemplis etiam illustrari. Sed propositi nostri hac vice duntaxat fuit, Generalem σκιαγραφίαν & delineationem hujus studii proponere, & instrumenta necessaria indicare. Hoc consilio & his instrumentis qui usus fuerit; is brevi temporis spatio haud pœnitendos fructus reportabit. Vidi, qui hac methodo intra vertentem annum mediocria fundamenta in omnibus sex hujus Studii partibus jacerunt, & eousque sunt progressi, ut proprio Marte ulterius progredi, seque ipsos, adhibitis subsidiis, commodè juvare potuerint. Si præter indicatos in hoc consilio authores, alii sint vel æquè commodi, vel commodiores, qui ad meam fortè notitiam non devenerunt, eos quilibet istis adjicere & conjungere poterit.

FINIS.

hoc est, novi operis scriptio est petenda, & ad illorum normam conformanda.

II. Stylus ab Hebræis is maximè comendatur, qui quàm proximè ad puritatem linguæ primævæ accedit. Hæc autem, cùm in solis libris Sacris permanserit, ideò ii quoque doctissimi in stylo judicantur, qui ad imitationem locutionum sacrarum, sermonem suum formare, atque adeò locutiones ejusmodi artificiosè ad suum propositum, & res familiares, applicare norunt.

III. Prout autem oratio est vel soluta sive prosa, & ligata; ita qui hic vult excellere, anniti debet, ut in utroque aliquid præstare queat.

IV. Solutæ orationis modi docentur in Syntaxi: elegantia autem & nitor discendus ex bonis authoribus. Hujus styli usus hodiè porissimum est in scribendis Epistolis Hebraicis. Quodnā autem Hebræorum in Conscribendis Epistolis, familiaribus & eruditis, sit artificium, quomodo illæ formandæ, quis stylus observandus, nemo inter Christianos hodiè ostendit præter Parentem meum. Qui itaque id novisse cupit, legat libellum ejus, cujus titulus; *Institutio Epistolaris Hebraica, sive, De conscribendis Epistolis Hebraicis liber, cum Epistolarum Hebraicarum centuria, ex quibus quinquaginta punctatæ Latinè explicatæ, & Notis illustratæ sunt: Accessit Appendix variarum Epistolarum R. Majemonidis & aliorum ejus seculi excellentium Rabbinorum, Bas. apud Ludovic. König.*

V. Ligatæ orationis partes sunt duæ, *Metrum & Rhythmus. Metrum* est, quod vel certum syllabarum numerum tantùm, vel certæ mensuræ pedes, certis locis collocatos, simul continet. *Rhythmus* est numerus poëticus, certum syllabarum numerum, certis clausulis terminatum, continens. Hujus ligatæ orationis artificium & elegantiam apud Hebræos qui novisse cupit, adeat & hic Patris mei *Tractatum de Prosodia Hebræorum, qui Thesauro ejus Grammatico est adjectus.*

VI. Post hos, si quis linguæ Hebraicæ in scribendo nitorem, elegantiam, puritatem, & splendorem videre & imitari ulterius cupit, legat *Hakdamos*, id est, Præfationes librorum Judaicorum. In iis enim quisq; author eloquentiæ suæ vim ostentat, & omnimodum cultum Orationis studiosissimè sectatur,

center Latinè vertit Constantinus l'Empereur, Lugd. Batavor. cum titulo, *Clavis Talmudica*. Item ספר כריתות *Sepher Krisus*, Authore R. Schimschon מקינון editus Cremonæ in 4. An. Jud. 218. Extant & alii. Cùm verò nimis prolixũ foret hic omnes commemorare, brevitatis causâ remitto eum, qui hos & alios libros Hebræorum scire cupit, & copiam eorum sibi comparare, ad *Bibliotecam Rabbinicam* Patris mei, in qua Libri Rabbinici, quotcunque tum indagari potuerũt, ordine alphabethico in aciem sunt dispositi, cum singulorum argumentis, & locis impressionis.

XI. Permultum etiam juvat hoc studium, cognitio Rituum Judaicorum. Rebus enim præcognitis tantò facilior quoque evadit verborum sensus & intellectus. Hinc & istiusmodi libri sunt comparandi, qui Res Judæorum Ecclesiasticas, Politicas, & Oeconomicas tractant. Tales sunt; *Caroli Sigonii de Republica Hebræorum*: *Cornelii Bertrami liber de Politia Judaica tàm Civili quàm Ecclesiastica*: *Petri Cunæi de Republica Hebræorum*, Lugd. Batav. Anno 1617. *JOHANNIS BUXTORFII Synagoga Judaica*, in qua tota fides Judaica, cum omnibus ipsorum ceremoniis, ritibus, statutis, &c. absolutissimè describuntur, edita Germanicè & Latinè. His adde eos authores, qui contra Judæos, ex ipsorum met libris, scripserunt & disputarunt, ut est Petrus Galatinus *de Arcanis Catholicæ veritatis*: quamvis hic omnia sua, (suppresso tamen nomine) desumpserit ex libro *Martini Raymundi*, quem vocat, *Pugionem Christianorum, ad impiorũ maximè Judæorum perfidiam jugulandam*, qui author ante 400. circiter annos vixit. Ante paucos annos in lucẽ editus, & Notis eruditis illustratus est à Josepho de Voisin Burdigalensi, Parisiis, apud Maturinum Henault. An. 1651. In his & similibus libris multa etiam ex Talmud, & aliis libris, passim citantur, & Latinè vertuntur, quæ Hebraismi studiosus in suum usum potest convertere.

VI.
DE STYLO.

I. VErbum addã etiam de ratione & modo stylum formandi & exercendi. Quæ enim præcesserunt, ea consistunt in Analysi & lectione authorum Hebraicorum. Ex iis Genesis, hoc

bere; multarum præterea rerum, historiarum, fabularum, dogmatum, rituum, consuetudinem, & similium peritia requiritur, quæ in hoc uno libro, velut in Cornu copiæ ditissimo, reperiuntur, &, unà cum ipsis vocabulorum explicationibus, proponũtur, annotatis ubique librorum, unde singula petita & desumpta sunt, Nominibus, foliis & columnis; imenso & incredibili laboris exemplo. Quanto autem majoris laboris, temporisque longioris fuit, ista congerere & comportare, tantò minoris laboris & tædii erit imposterum ea addiscere, & usibus accomodare.

IX. Præter hæc Generalia instrumenta, utile & è re erit, ut suprà in vulgari Rabbinismo monuimus, specialia quoque, si quæ ad manus sunt, adhibere; qualia sunt ea, quæ à Christianis è Talmude in Linguam Latinam sunt translata. Atq; ab his, si quis talia nancisci poterit, initium hujus studii poterit facere, maximè, si vivo præceptore sit destitutus. Ita *Constantinus l'Empereur edidit Talmudis Babylonici Codicem* Middoth, *sive, de Mensuris Templi; unà cum versione Latina & Notis, Lugd. batav. apud Elzevirios, Anno* 1630. Item *Bava Kama*, de Legibus Hebræorum forensibus, Lugd. Batav. Ann. 1637. Sic prodierunt Amsterdami apud Joannem Jansoniũ Anno 1629. *Duo Tituli Talmudici Sanhedrin & Maloth, quorum ille agit de Synedriis, Judiciis, suppliciis capitalibus Hebræorum; Hic de pœna falsi testimonii, exilio & asylis, flagellatione.* Extat quoque Caput ultimum Tractatus Sanhedrin, quod vocatur *Chelek*, Germanicè versum à Christiano Gerson, Judæo Christiano. Atque hujus generis, si qui alii extẽt, cultor hujus studii sedulus diligenter indagabit & comparabit. Magno enim cum fructu & successu versiones istas cum originali lingua conferet. In hunc usum adhiberi poterit quoq; liber Germanicus Judæorum, מעשה בוך dictus *Maase buch*, continens varias historias ex Talmude depromptas, in usum fœminarum & illiteratorum.

X. Quia verò ad hujus studii majorem perfectionem cõsequendam, jam ipsi Hebræi quoque sunt consulendi, qui etiam peculiares libros scripserunt ad Talmudis intelligentiã, proderit & horum librorum notitiam aliquam habere. Talis est סֵפֶר הֲלִיכוֹת עוֹלָם *Sepher halichos olam*, quem re-

centes

VII. Prima difficultas tollitur explicatione Dialectorum & idiotismorum Talmudicis propriorum, quod pertinet ad Grammaticam. Pauci autem ex Christianis hactenus hic aliquid præstiterunt, quia pauci fuerunt, qui cum judicio & intellectu Talmud Judæorum legere potuerunt. Aliquid hic quoque præstitum est in Grammatica Chaldaica Patris mei, in qua passim Dialectus Talmudica per Etymologiam & Syntaxin inserta: sub finem etiam in tertia parte, quæ Praxin continet, exemplis ex utroque Talmud, libro Zohar, & aliis, illustrata. Sed & hæc ampliùs augeri, & pleniùs deduci possent.

VIII. Alteri difficultati medebitur Lexicō, quod omnia vocabula & loquendi modos continet, Talmudicis usitatos. Hoc quidem aliqui hactenus tentârunt, Munsterus, David de Pomis, Guido Fabricius, & Valentinus Schindlerus, suprà quoque à nobis citati. sed nequaquam sufficienter. Infinita prætermiserunt, & posterorum diligentiæ reliquerunt: quam plurima malè explicarunt: voces exemplis nullis illustrarunt, qui non exiguus est defectus. Nam exempla voces illustrant, & vox una eademque, in diversis phrasibus adhibita, variam quoque sæpe habet vim & significationem. Omnibus his succurrere conati sumus *in Lexico Chaldaico, Talmudico & Rabbinico*. In eo cæterorum Lexicographorum defectus abundantissimè supplentur, errores corriguntur, maculæ eluuntur, locutiones & phrases Talmudicæ apponuntur, & exemplis selectissimis illustrantur, elegantes sententiæ & adagia passim inseruntur, historiæ, & ritus veteres multi, è Rabbinorum tenebris & latebris in lucem producūtur, atq; ex his omnibus ad usum hujus studii demonstrandum, passim Sacrorum Scriptorum & aliorum authorū loca quamplurima declarantur, illustrantur, emendātur, omniaque ea copiosè explicantur, quæ ad studium hocce scitu necessaria & utilia videntur. Quinimò propter magnā exemplorum copiam, eorumque dilucidam interpretationem & expositionem, ea omnia hoc Lexicon supplebit, quæ in Grammaticis desiderantur & deficiunt. Sine hoc gubernatore nemo unquam feliciter vasto illi mari Talmudico se committet. Nequaquam enim ad secretiora hæc Hebræorum scripta legenda sufficit, Vocabulorum duntaxat notitiam ha-

bere:

quæque illius apud recutitam gentem authoritas: sed & omnes libros & capita Talmudica, cum singulorum argumentis, recenset. Hujus generis & styli libri, sunt quoque Zohar, Mechilta, Rabbos, qui vel circa tempora Christi sunt conscripti, vel non ita diu post; dum adhuc lingua Chaldæa, sed corruptissima: Judæis erat vernacula.

III. Talmudis editiones extant tres: *Prima* excusa est Venetiis, à Danjele Bombergo, chartâ elegantissimâ, & characteribus nitidissimis: *Secunda* prodiit Basileæ, ab Ambrosio Frobenio, Anno 1581. In hac editione exsecta sunt operâ Marci Marini ea, quæ contra Christum & Christianos erant dicta, & hujus rei causâ quoque integer omissus Tractatus, qui *Avoda Sara* appellatur, hoc est, *De Idololatria*. Econtrà habet hæc editio hoc præ editiõe Veneta, quòd libri & capita locorum Scripturæ, in Talmude allegatorum; in margine sunt adscripta, quod magnum præstat in legendo compendium. Quod si etiam locus idem, vel materia eadem, in Talmud alibi quoque extet, loca illa parallela iterum ad marginem sunt apposita. *Tertia* prodiit Cracoviæ, ante non ita multos annos. In hac editione sunt restituta ea, quæ in Basileensi exemplari expuncta.

IV. Talmud duplex est, Hierosolymitanum & Babylonicum. Illud collegit R. Jochanan, Anno Christi 230. Editum est Cracoviæ. Alterum est Babylonicum, quod colligere cæpit Raf Asse; Anno Christi 367. & laboravit in eo per annos sexaginta. Ipsi successit Maremar, Anno 427. & tandem à R. Avina absolutum Anno Christi 500.

V. Dividitur utrumque Talmud in Mischnam & Gemaram. Mischna constat ferè Dialecto Hebræâ: Gemara autem Dialecto Chaldæâ impurissima, cui infinita vocabula peregrina; Græca, Arabica, Persica, Latina, &c. sunt immixta, ob Judæorum inter has gentes deportationes & exilia, à quibus singulis aliquid retinuerunt, & linguæ suæ admiscuerunt.

VI. Hujus studii duæ præcipuæ sunt difficultates; *primò*, Dialecti linguæ peculiares; *deinde*, Voces & phrases Talmudicis propriæ quamplurimæ. Utrique commodis remediis est obveniendum.

VII. Pri-

difficillimum, intra pauciſſimarum tamen ſeptimanarum ſpatium, adhibito Commentario hoc Maſorethico & Concordantiis, abſolvi poterit.

IX. Uſus Maſoræ potiſſimus eſt ad veram & genuinam Sacrorum librorum lectionem cognoſcendam & confirmandam; ex ea enim deprehendi poteſt, quomodo jam olim legerint Hebræi, & legendum judicarint, &, ſi nihil aliud boni ſeu continet, ſeu confert, hoc præſtat, ut nobis Veterum Codicum vicem ſuppleat. Ex his enim, & quidem optimis ac probatiſſimis, authores ſuam lectionem deſumpſiſſe, nullum poteſt eſſe dubiũ. Specimen hujus rei, Deo favente, proximè dabimus in Critica noſtra Sacra, ſeu Notis criticis perpetuis in omnes V. Teſt. libros.

V.

DE STUDIO TALMUDICO.

I. STudium Talmudicum ultimum eſſe jubeo, quia omniũ eſt difficillimũ. In Talmud enim omnes Hebrææ & Chaldææ linguæ dialecti, quaſi in Oceano immenſo, concurrunt, infinita vocabula & loquendi modi, nullibi aliâs occurrẽtes, rerum ſubtilitas & difficultas maxima. Unde qui ad lectionem Talmudis, & ejus ætatis ſcriptorum, vult accedere, benè inſtructus & præparatus accedat, neceſſe eſt.

II. Qui Talmud ſit, quidque in eo contineatur, non eſt neceſſe hic commemorare. Adeat, qui hoc noſſe vult, *Operis Talmudici recenſionẽ, quã* JOHANNES BUXTORFIUS *adjecit ad Tractatum ſuum de Abbreviaturis Hebraicis*. Ibi enim non tantùm in genere exponit, quid ſit Talmud Judæorum,

& methodicè explicabit, aditumque à primis ad intima & magis abstrusa Masoræ penitùs cognoscenda, facillimum & planissimum reserabit. Si modum exercendi & praxeos scire cupis, invenies sub finem dictæ Clavis, Analyticam Masoræ magnæ & parvæ in primum caput Geneseos explicationem, unde ad eam discendam ceu manu duceris.

VI. Extat autẽ Masora hæc tantùm in Bibliis Venetis Majoribus, à Danjele Bombergo olim excusis, & in editione Basileensi; quæ ideò Venetis præferenda, quòd in ea loca innumera Masoræ in Venetis editionibus transposita, deficientia, pugnantia, numeris depravata, subsidio diversorum exemplarium & Concordantiarum Hebraicarum, reposita, restituta & conciliata sint, ut ex tertia dicti Commentarii Masorethici parte, Criticâ videlicet, videre.

VII. Ad hoc studium, Concordantiarum Hebraicarum inevitabilis est necessitas. Nam quando Masorethæ loca Scripturæ numerant & adducunt, nullius libri mentionem faciunt, sed verba duntaxat recensent. Atque hîc inprimis Buxtorfianarum Concordantiarum usus & utilitas elucescit, ubi formæ singulæ, more Masoretharum, accuratissimæ sunt distinctæ, ejusdem formæ vocabula sub uno titulo & tabellâ comprehensa & repræsentata, unde labor loca inquirendi compendiosissimus & jucundissimus.

VIII. Hoc studium quamvis initio videatur difficil-

dæos quàm Christianos reperti fuerint, qui ejus veram aliquam notitiam habuerunt.

III. Ex Hebræis unicus Elias Levita, genere Judæus, gente Germanus, superiori sæculo, suis hanc viam præivit, edito libro Masoreth Hammasoreth. Ejus exemplaria, tam inter Judæos quam Christianos rarissima, hodiè pares cultores habet. Inter Christianos eò etiam rariores, quòd Latinè nunquam liber iste sit conversus.

IV Ex Christianis unicus quoq; est Pater meus, qui artem hanc Christianis aperuit, & omnia ejus mysteria pandit & revelavit. De hac materia agit liber ipsius, cujus titulus; *Tiberias sive Commentarius Masorethicus triplex, Historicus, Didacticus, Criticus; quo Primùm Historia Masoretharũ Tiberiensium, sive, A quibus Masora conscripta sit, excutitur: quid item tractet, quæ ejus methodus, & quo fine inventa sit, amplè explicatur: Secundò, Clavis Masoræ traditur, per quam ad maxima & minima Masoræ penitiùs cognoscenda, facillimus datur aditus. Tertiò Castigationes innumerorum mendorum per universam Masoram proponuntur.* Basil. apud Ludovic. König / in fol.

V. Si itaq; historiam Masoræ, ejusq; ut compendio dicam, Causam Efficientem, Materialem, Formalem & Finalem novisse cupis, primam dicti Commentarii consule partem, Si rationem eam legendi, voces ejus decurtatas, abbreviatas, vocabula deniq; Masorethis peculiaria & propria, cupis intelligere, secundã adi partem, & Clavem Masorethicam adhibe, quæ hæc omnia tibi perspicuè

etiam Deo favente & vitam concedente, luci donare cogitamus. *Medraschim* sunt difficiliora, tùm ratione Linguæ, tùm ratione rerum, minorem etiam habent usum. Quod si quis tamen hos etiam adire cupit, is comparet sibi librum *Jalkut*, in quo & Talmudicorum & veterum Medraschim compendium in universam Scripturam inveniet.

Prodiit Basileæ apud Johan. Buxtorfium. Anno 1660.

IV.
DE STUDIO MASORETHICO.

I. A Studio Rabbinico, suadeo Linguæ Hebrææ Candidato, ut in Masoram quoque penetrare, ejusque legendi rationem addiscere studeat. Masora est doctrina Critica, á priscis Hebræorum sapientibus, circa textum Hebræum Sacræ Scripturæ, ingeniosè inventa, quâ versus, voces, & literæ ejus numeratæ, omnisque ipsarum varietas notata, & suis locis cum singulorum versuum recitatione indicata est, ut sic constans & genuina ejus lectio conservaretur, & ab omni mutatione aut corruptione præservaretur & validè præmuniretur.

II. Habent Masorethæ in hac suâ arte stylum Chaldaicum, eumque valdè nervosum & concisum, habent peculiares terminos & vocabula, abbreviaturas & decurtationes vocum singulares: unde sine doctore & ductore commodo, vix quisquam Masoram legere poterit ac intelligere. Quæ causa fuit, cur hactenus paucissimi tam inter Judæos

contuleris *Verſionem noſtram Latinam, quæ edita eſt Baſileæ, Anno* 1620. *apud Ludovicum* König / in 4.

XVIII. Porrò ſi quis ex me quærat, quis delectus Authorum Rabbinicorum ſit habendus, quique in noſtrum uſum maximè præ cæteris cum fructu legi poſſint; ei dico, *primò* legendos eſſe Commentatores Biblicos, quales ſunt Ordinarii Gloſſatores Bibliis majoribus additi, R. Salom. Jarchi, Aben Eſra, R. Levi ben Gerſon, R. Saadias, &c. exinde R. Moſes ben Nachman in Legem, & Don Iſaac Abarbenel, qui ad Chriſtianorum ferè imitationem ſuos Commentarios conformavit. Scripſit autem in Legem, Prophetas priores & poſteriores, tàm minores, quàm majores omnes. Stylum habet facilem & planum. Poſt hos, qui ulterius cupit progredi, ſeligat libros Rituales in Præceptis Moſaicis explicandis occupatos. Ritus veteres potiſſimùm perſequitur R. Moſes Majemonides in ſuo libro יד חזקה in quo ſecundum locos communes, & aphoriſticè, linguâ terſâ & planâ omnia ea complexus eſt, quæ in Talmude his de rebus habentur diſperſa & intricata. Ritus novos & hodiernos perſequuntur, *Schylchan aruch*, *Arba turim*, liber *Colbo*, & compendiosè ספר החנוך *Sepher hachinnuch* recenter Venetiis editus. Philoſophi apud Hebræos ſunt ut rariores, ità Difficiliores. Inter hos duo eminent præ cæteris, *R. Moſes Majemonides* in libro *More Nevochim*, & *R. Jehuda ben Levi* in libro *Coſri*, quem unà cum Verſione Latina à nobis adornatâ, propediem

in Rabbinorum ſcripta penetrare cupiunt, nemo hoc libro, ſiquidem eum habere poſſit, carere debeat; atque inter eos quoque ſit cenſendus, qui ad primùm hujus Studii Hebraici gradum utiles ſunt & neceſſarii.

XVI. Quartò uſitatiſſimum eſt Rabbinis abbreviatè ſcribere, & voces plures, in certas literas contrahere, quas appellant *Raſche tevos* Capita dictionum. Capitales enim ſive initiales vocum literæ ſumuntur, & conjunctæ, duobus apicibus supernè notantur, ut inde conſtet, eſſe abbreviaturas: ut זלוהה pro זִכְרוֹנוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא *Memoria ejus ſit ad vitam ſeculi venturi.* Sine harum Abbreviaturarum cognitione nemo poterit in ipſorum ſcriptis ſine offenſione progredi. Mediocrem earum Catalogum recenſuerunt Munſterus & Mercerus: ſed omnium copioſiſſimè Pater meus in peculiari libello, quem ſcripſit *de Abbreviaturis Hebraicis*, edit. Baſileæ apud Ludovicum König / in 8.

XVII. His in Rabbinorum ſcriptis animadverſis, hisque ſubſidiis adhibitis, planum expeditumque, meo judicio, erit iter vulgares Hebræorum ſcriptores, quales ſunt Commentatores Biblici, Hiſtorici, & Philoſophi, & fontes Iſraëlis inter nos Chriſtianos quoq; puram aquam manabunt. Ad Philoſophos, quorum ſtylus pro materiæ varietate intricatior eſt & difficilior, magnum adminiculum adferet, ſi quis legerit librum R. Moſis Majemonidis quē Hebraicè vocat *More Nevochim*, hoc eſt, Doctorem perplexorum, & cum Hebræo contu-

rium, laborioſiſſimum & utiliſſimum. Ad Scholarum uſum accomodatiſſimę ſunt Patris noſtri *Concordantiæ, Novâ & artificiosâ methodo diſpoſitæ; in locis innumeris depravatis (in prioribus nempe editionibus) emendatæ, deficientibus plurimis expletâ, Radicibus antea confuſis diſtinctæ, & ſignificatione Vocum omnium Latinâ illuſtratæ.* Methodus earum tota eſt τεχνικὴ & artificialis, Radices ſecundum varietatem Conjugationum, Modorum, Temporum, Generum, Numerorum, Perſonarum, &c. cum Præfixis, Affixis, &c. pariter nomina ſecundum differentiam numerorum, & cæterorum accidentium, diſpoſita: radicibus ſive primitivis, omnia derivata ordine & methodicè ſubjecta. Sic in Concordantiis his compendioſiſſimè, primò Locus quæſitus momento, & facillimo jucundiſſimoque labore invenitur: deinde Lexici Hebraici, omnibus vocibus flexilibus completi, forma abſoluta proponitur: denique Maſora ſive Critice perfecta, quoties, quâ formâ, quo libro, cap. & verſu unaquæque vox declinabilis in textu Hebræo invenitur, numeratò traditur. Acceſſerunt etiam ad hanc editionem ſeparatim, eademque methodo, Novæ Concordantiæ Chaldaicæ omnium vocum Chaldaicarum, quæ in Danjele & Eſra continentur. Infinitum & inæſtimabilem hic liber habet uſum quoq; in legendis & explicandis Bibliis Hebraicis; dum omnia loca, in quibus unaquæque vox reperitur, conjunctim ſtatim ad oculi intuitum conſpiciuntur; ita ut illorum etiam, qui non adeò profundè

nico-Philosophicum, communiora vocabula continens, quæ in Commentariis passim occurrunt; cum aliquot utilissimis Observationibus ad Rabbinicum studium spectantibus. Deinde comparet sibi, *Lexicon ejusdem Chaldaicum, Talmudicum & Rabbinicum*, de quo paulò pòst in Studio Talmudico.

XV. Tertiò crebertimi sunt Rabbini in scriptura Sacra citandâ. Id ita solent facere, ut nec Characterem varient, nec libros vel capita indicent; sæpè etiam nullâ præmissâ formulâ, lectorem de allegato loco monente. Hinc sæpè difficultates quoque & tenebræ. Hîc necessariæ sunt Concordantiæ Hebraicæ, ad loca illa quærenda & investiganda. Prodierunt olim *Primò* omnium Concordantiæ Hebraicæ Venetiis, apud Danjelem Bombergum, Anno Christi 1523. in fol. *Secundò*, Basileæ apud Ambrosium Frobenium, Anno 1581. in fol. *Tertiò*, Anno 1621. Romæ quoque prodierunt Novæ Concordantiæ Hebraicæ, cùm interpretatione locorũ Latinâ ad latus positâ, Authore R. P. Doct. F. Mario de Calasio, Ord. Min. Observ. Prov. Romanæ, Linguæ Sanctæ Professore. Duarum priorum editionum exemplaria jam dudum sunt distracta: Romana editio pretii & molis est nimis grandis, ut non à quovis comparari possit; neque ad scholasticum usum ita est accommodata: quatuor enim integros tomos in folio conficit. Methodum præterea habet eandem cum duabus primis editionibus. Per cætera opus splendidissimum,

Munsterus, Angelus Caninius, & post hos Gilbertus Genebrardus, Hebræarum literarum Professores quondam; sed accuratior requiritur industria. Qui tamen habere potest Genebrardi *Isagogen ad legenda & intelligenda Hebræorum sine punctis scripta, edit. Parisiis apud Aegidium Gorbinum, An.* 1587. non sine fructu eâ utetur. Extat etiam in prima editione Thesauri Grammatici *Instructio brevis ad Lectionem Rabbinicam absque punctis vocalibus.* Qui diligens & studiosus fuerit, is ipsemet sibi hæc talia poterit colligere, & annotare. Ea quæ Rabbini ex Chaldaismo habent, ex Grammatica Chaldaica quoq; (de qua suprà) peti possunt, in qua sparsim multi Rabbinismi explicantur.

XIV. Deinde usurpant Rabbini in suis scriptis multas voces, quæ in Bibliis non extant, sed ex populari ipsorum sermone petitæ sunt & desumptæ: multa etiam vocabula Chaldaica, aut locutiones integras, ad ejus linguæ Dialectos conformatas. Hic opus est Speciali & sufficienti Lexico. Hac in re desudârunt olim Sebastianus Munsterus, David de Pomis Judæus in Italia, Guido Fabricius in Opere Regio Hispanico peculiari Tomo, qui Lexica quatuor continet, & recenter Valentinus Schindlerus in Lexico Pentaglotto. Sed horum librorum exemplaria hodiè sunt rarissima, ac præterea infinitos defectus & errores continent. Qui ergo his libris destitutus est, ei suaserim, ut primò utatur Lexico Hebraico Patris mei in 8. Ei enim ad finem adjectum est Lexicon breve Rabbi-

& intelligendos accedet, suasque in iis experietur vires. Requiritur autem hîc attentissima diligentia, ut scopum & propositum, subjectamque materiam diligenter observemus, atque videamus, quomodo singula eò accomodari possint. Quod si etiam interdum hæreamus in vocabulo aliquo vel phrasi integra; non statim ideò subsistendum: sed pergendum, & videndum, num fortè ex seqq. quæ iterum nobis sunt faciliora, præcedentium quoque sensum elicere queamus. Ita sæpè, quæ in primo accessu nobis videbuntur difficillima, in processu sponte suâ reddentur facillima & planissima.

XII. Ad totum autem hoc studium Rabbinicum promovendum commoda quoque, & quę ad manus sunt, subsidia sunt adhibenda, & in auxilium, in occurrentibus difficultatibus, vocanda.

XIII. Præter modum generalem loquendi, cum sermone & stylo Biblico convenientem, habent Rabbini multa propria & peculiaria, atque à sermone Biblico diversa. Hæc itaque explicatione & declaratione indigent. Explicatio ista sic posset institui; ut diversitas flexionis vocum singularum ad Etymologiæ præcepta, tùm structura vocum conjunctarum ad Syntaxeos regulas modosque examinaretur, ac linguæ Hebrææ præceptis in specie subjiceretur, ut sic universalis quædam Institutio Grammatica, tam ad Biblicum, quàm Rabbinicum sermonem intelligendum, conformaretur. Aliquid hîc conati sunt olim Munste-

incipiens primò ea intelligat, quæ vult legere; deinde ex intellectu & ex sensu rationem legendi eruat: aliâs frustrà sudabit & ungues arrodet. Tales libri, quia non in omnium sunt notitia, haud abs re erit hîc quosdam nominare & notare:

Johannes Mercerus edidit Commentarios in quinq; Prophetas minores, quibus adjunxit Commentarios R. Salomonis, Aben Esræ, & Davidis Kimchii, Latinè versos, Parisiis in fol.

Simeon de Muis, Hebræarum literarum Professor Regius in Academia Parisiensi, edidit Commentarios Hebræo-Latinos R. Davidis Kimchii & R. Salomonis Jarchii in Malachiam, Paris. An. 1618. in 4.

Idem ibidem edidit Psalmum CXII. cum Commentario R. D. Kimchi. in 4.

Idem Latinè vertit Commentarios trium Rabbinorum; Salomonis Jarchi, Aben Esræ & D. Kimchii in Ps. XIX. Paris. apud Joann. Libert. Anno 1620.

Commentarii trium Rabbinorum, R. Salomonis, Aben Esræ, & R. Levi ben Gerson, in Proverbia Salomonis, Latinè redditi, operâ Antonii Giggei, edit. Mediolani.

Itinerarium Benjaminis prodiit nuper cum Versione & notis, Lugd. Batavor. ex officina Elzeviriana.

Ejusmodi libros alios Tyro studii Rabbinici indagabit & sibi comparabit; atque ex illis voces & locutiones Rabbinis proprias, studiosè annotabit & observabit.

XI. Horum adminiculorum usu confirmatus nonnihil, sine cortice natare discet, & ad reliquos quoque Commentarios proprio Marte legendos & in-

usum proprium, quem in Bibliis habent, apud Rabbinos sæpissimè mediis vocibus inseruntur, ad certiorem ipsarum formam indicandam, quæ absque iis aut esset obscurior, aut ambigua: ו sæpissimè index est vel Vocalis Kametzchatuph aut Kibbutz: י simplex, index est sæpè Chirek brevis, vel Tzere. Vav & Jod in media voce geminantur, ut indicetur, eas esse pro consonis mobilibus legendas, sive per se, sive propter Dagesch: Sic Vav ab initio interdum geminatur, quando pro consona, & quidem radicali, ponitur, ut sic distinguatur à Vav copula. Usitatissimum etiam fuit Chaldaicæ linguæ scriptoribus, י Affixum plurale, aut quodcunque antecedente Pathach, geminare, vel ipsi præmittere literam א Vocalis Pathach indicem; ut אֲמָרַיי Verba mea: זַכַּאי Innocens, pro זַכַּי &c. Sed hæc obiter. Pergamus ad generalia monita.

X. Diximus, eum qui vivo Præceptore est destitutus, mutos debere in auxilium vocare Præceptores, & primò quidem ea observare, quæ in Christianorum libris sine punctis scripta inveniuntur, & Latinè reddita. Ad hoc institutum accommodatissimæ sunt ab initio Patris mei *Epistolæ Hebraicæ*. In quibus post quinquagenam punctatam, & Latinè versam, quædam studio sunt relictæ ad hoc exercitium sine punctis cum Latina tamen versione, & notis. Deinde indagandi & conquirendi sunt integri libri Rabbinici à Christianis editi, & Latinè versi. Necesse enim est, ut

incipiens

tatur,domi ſolùm repetere,& deinde in præſentiâ ipſius reddere , ut anteà.

VIII. A' lectione R. Davidis Kimchii, qui Grammaticus eſt, poterit etiam accedere ad Aben Eſram, qui Philoſophus eſt & Aſtronomus præcipuè,ab Aben Eſra ad R.Salomonem,qui Theologum agit,& ſubinde Talmudicorum expoſitiones adducit; unde ille omnium eſt difficillimus, ac proin poſt cæteros tractandus. Hujus generis Rabbini,præter tres commemoratos,ſunt quoque R. Levi ben Gerſom,R. Saadias,Rabbi Moſes ben Nachman &alii: Libri item Hiſtorici, & Philoſophici, &c.

IX. Atque hæ ſunt generales cautiones, quas Præceptorem vivum obſervare decet, in formando Rabbino Chriſtiano. Quod ſi verò quis vivo ductore deſtituatur, adhibeat præceptores mutos, hoc eſt, exerceat ſe omnium primò in iis legendis, quæ in Chriſtianorum libris, absque punctis citata, & Latinè reddita, reperiuntur. Ex Latina interpretatione de ſingulis vocibus facilè judicabit, ſi formâ ipſarum accuratiùs inſpectâ, dignoſcat, quæ cuique ſignificatio conveniens ſit: Ut ſi in Latina verſione habueris Nomen aut Verbum, videndum quæ vox Nominis aut Verbi vim exprimat; ſi adſit Præpoſitio aut Pronomen, an voci alicui adhæreant, an verò ſeparatim poſita ſint, quæ omnia, quâ formâ legenda ſint, Præcepta Grammatica te ſufficienter inſtruunt. Atque hîc in genere tenendum, quòd literæ ו & י, præter

uſum

ſine punctis ex libro legere & interpretari. Continuetur hoc per aliquot ſeptimanas in uno & altero Propheta.

VI. Incredibile dictu eſt, quantum hoc punctationis exercitium, cùm ad confirmationem præceptorum Grammaticorum, tum ad certam & ſolidam lectionem Rabbinorum momentum adferat. Nam quotiescũque in punctatione dubium eſt & hæſitatio, ad præcepta Grammatica eſt recurrendum, ratio ibi inveſtiganda, quo ipſo fit, ut quæ hoc pacto memoriæ impreſſa ſunt, nunquam excidere poſſint. Ad certiorem etiam & ſolidiorem Rabbinorum lectionem, mirum quantum conducat hoc exercitium. Qui ex uſu rationem hanc legendi acquirunt, ut Judæi, nunquam ita correctè & emendatè legunt, ut ii qui artem hanc ex fundamentis Grammaticis addiſcunt. Hinc ex centum Judæis vix unum reperias, qui emendatè, & ſecundum artem poſſit legere. Communiter enim ex uſu tantùm linguam addiſcunt, & Grammaticæ ſunt imperiti. Ita qui ex Chriſtianis laborem hunc ſubterfugiunt, & ſine præjactis fundamentis hiſce, ſine punctis legere velle præſumunt, nunquam prompti & expediti fiunt in hoc ſtudio, ſed ad primam quamque vocem difficiliorem impingunt, & ut mus in pice, hærent. Sine pennis volare eſt difficile.

VII. Cùm Præceptor viderit, diſcipulum correctè ſatis punctare poſſe, tum labore hoc eum ſublevare poterit, & ſinet eum illa, quæ ei interpretatur

eunte Præceptore vel vivo, vel muto. Nos hîc breviter utrumque modum delineabimus.

IV. Præceptor, qui discipulum rationem legendi sine punctis vult docere, lentè procedat, & sequenti utatur methodo. Primò omnium sententiam unam & alteram sine punctis discipulo proponat, sensum ejus ei Latinè exponat, si aliqua à Biblico sermone differentia, vel peculiaris ibi vox Rabbinica lateat, significet, & declaret, exinde jubeat discipulum sententiã illam scribere, & calamo puncta ei addere, ac denique eâdem sine punctis iterum exhibitâ, legere & interpretari. Ubi discipulus in punctando erravit, præceptoris erit ei errorem indicare, & ex Grammatica rationem demonstrare & inculcare. Continuetur hoc per aliquot dies.

V. Ubi gustum aliquem in sententiis punctandis perceperit, ad continuum aliquem textum, & scriptum Rabbinicum deveniat. Hîc ante omnes suaserim eligere Commentatores Biblicos, quales sunt R. Salomon Jarchi, R. Abraham Aben Esra, & R. David Kimchi, & ex his initium fieri à R. D. Kimchio, qui simplissimus est & purissimus. Commodissimi autem ad hoc institutum sunt Commentarii in Prophetas minores. Ex his seligatur unus, isque brevissimus, ut est Obadias vel Jonas, & ut in primo tentamine dictum, explicet Præceptor discipulo quotidiè aliquot lineas, quæ declaratione opus habent, declaret, jubeat iterùm ea quæ explicavit scribere, punctare, & tum eadem sine

sive Commentarius Criticus in universas Paraphrases Chaldaicas, propediem, ut spero, lucem visurus. Hac viâ in lingua Chaldaica procedens, & his subsidiis instructus, brevissimo temporis spatio, Deo benedicente, & continuato studio intercedente, magnos progressus faciet.

III.
DE STVDIO RABBINICO.

I. Fundamentis in utraque linguâ, Hebræâ & Chaldæâ, benè jactis, tutò quis accedere poterit ad Rabbinorum scripta legenda. Et quò confirmatior in illis fuerit, eò celeriùs & feliciùs hîc quoque proficiet. Nam qui bonus est Grammaticus, & Sermonis quoque mediocrem notitiam in significatis & idiotismis intelligendis possidet; is, visâ aliquâ sententiâ sine punctis scriptâ, facilè sensum ejus divinabit, &, sensu cognito, puncta secundum leges Grammaticas adjiciet.

II. Hîc verò per Rabbinos, non intelligimus veteres illos Talmudicos & similes, qui sermone magis Babylonico quàm Hebraico, eoque corrupto & difficillmo, usi sunt. Sed vulgares & recentiores, quales ferè sunt Commentatores Biblici, Philosophi, Historici, Theologi. Ab his, tanquam facilioribus, incipiendum in studio Rabbinico. Nam communiter uti solent sermone Hebraico, in paucis tantùm idiotismis ab eo recedentes, & peculiaribus vocibus utentes, ut in seqq. videbimus.

III. Hujus studii exercitatio instituatur præeunte

Chaldaicis, & N. T. Syro extant, explicantur, &c. Editum Basileæ in 4. apud Ludovicum Regem, Anno 1622. Hoc ad Paraphrases legendas sufficiet abundè: nulla enim vox occurret, cujus explicatio illic non extet. Poterit tamen quis etiam adhibere antè commemoratum *Lexicon Schindleri*; sed in eo haudquaquam omnes voces reperiet. *Specialia* subsidia sunt sequentia; *Interpretatio Paraphrasium Chaldaicarum Latinarum*, si haberi possit. Extat autem in Opere Regio. Librorum quorundam particularium interptetationem ediderunt nonnulli cùm notis, quæ non carent suo fructu. *Paulus Fagius Latinè vertit Paraphrasin Chaldaicam Onkeli in Legem, annotationibusq; illustravit*, edit. Argentorati Anno 1546. *Johannes Mercerus, Professor Regius Lutetiis, edidit Duodecim Prophetas minores Chaldaicè cum Versione Latina & Notis*, Parisiis apud Carolum Stephanum, Anno 1557. *Proverbia item Salomonis, & Libellum Ruthæ. Oswaldus Schreckenfuchsius edidit Canticum Canticorum, & Ecclesiastem Salomonis Chaldaicè cum Versione Latina, Basileæ apud Henric-Petri An* 1553. *Lamentationum Jeremiæ Paraphraseon interpretationem Latinam, dedit Franciscus Taylerus, Anglus, Londini, An.* 1651. *in* 4. Hi & alii similes libri, si qui prodierint vel prodeunt, diligenter ab hujus linguæ studiosis sunt conquirendi. Plurimùm verò adjumenti ad Paraphrases Chaldaicas legendas & illustrandas conferet *Lexicon nostrum Chaldaicum majus*, copiâ exemplorum, & variarum rerum explicatione refertum, & *Babylonia Parentis mei,*

quas Syriæ partes propagata, amplissimum post reliquas dialectos usum obtinuit. Eâ Novum Testamentum, post Apostolorum tempora, descriptum est. Sed hæc sufficiant de Dialectis linguæ Chaldææ, quarum differentia passim in Grammatica Chaldaica & Syriaca indicatur, atque sub finem ejus in praxi ipsâ exemplis demonstratur.

VII. Quia verò Paraphrastarum horum translatio, inordinatâ & confusâ punctatione ab imperitis punctatoribus & librariis insigniter deformata est & perturbata, ideò haud parum interest, quanam editione in lectione Paraphrastarum utaris. Editiones Venetæ in fol. quotquot prodierunt omnes, corruptissimæ sunt, & infinitis mendis plenæ. Malo huic doctissimorum virorum opemedela afferri cæpta est in laudatissimo illo Opere Bibliorum Regiorum. Sed præterquam quòd exemplaria nunc sint rara, non cujusvis est tam carum & pretiosum opus comparare, neque etiam omnia in eo castigata sunt & emendata. Suaserim ergò, ut quis utatur Bibliis à Parente meo editis in fol. Basil. Anno 1620.

VIII. Ad lectionem horum Targumim commoda quoque extant Subsidia, quæ novisse & adhibere, magnum laborum est compendium. *Subsidia ista sunt vel generalia, vel Specialia. Generalia* subsidia voco Lexica Chaldaica huc facientia, qualia sunt, *Lexicon meum Chaldaicum & Syriacum.* Quo voces omnes tam primitivæ quàm derivativæ, quotquot in Universis V. T. librorum Paraphrasibus

Chal-

rosolymitana, vel Syro-Hierosolymitana, quæ & in specie Syriaca, vel Syra Comagena seu Antiochena dicitur. Simpliciter Hierosolymitana est, quâ Targum librorum Hagiographorum, ut Jobi, Psalmorum, Proverbiorum, & quinque *Megilloth* sive libellorum, nempe Ruth, Threnorum, Cant. Canticorum, Esther & Ecclesiastes, conscriptum est: tum etiam speciale Targum in quinque libros Mosis, quod in specie, Targum Jeruschalmi sive Hierosolymitanum appellatur; item aliud eorundem librorum Targum, quod Jonathanis nomen præfert, qui verò nequaquam est Jonathan ille priscus, qui Prophetas interpretatus est. In his tamen ipsis quædam locutionis differentia est, & maximè in rebus ipsis, ut plures & diversi ipsorum authores omninò fuisse videantur. Targum Jobi & Psalmorum antiquius est, ut & in rebus, respectu reliquorum, puriùs. Targum Proverbiorum ab his est differens, & multos habet Syriasmos, id est, Verba & phrases cum Syriaca Antiochena ex æquo convenientes. Targum in quinque Megilloth seu libellos, his omnibus posterius est, &c. Hæc dialectus pleraque ex parte cum Babylonica posteriore convenit, in quibusdam tantùm discrepat. Habet & plura vocabula Græca & Romana, quàm priores paraphrastæ. Ad hanc quoque dialectum pertinet Talmud Hierosolymitanum, liber Zohar, quædam Medraschim, &c. *Syriaca in specie* sic dicta est, quæ etiam Syra Comagena sive Antiochena dicitur, quia ex Antiocheno tractu in reli-

gnam suæ historiæ partem conscripserunt, quam etiam Jeremias tenuit, ut ex particula ista Epistolę Syriacæ liquet, quam ad Judæos, in Babyionico exilio viventes, conscripsit, Jer. 10, 10. *Posterior*, quæ aliquot annis centenis postea, tam in Babylonia quàm in Judæa, inter reduces Judæos usitata fuit, ac longè à priori nitore recessit, propter regnorum ac diversorum populorum commixtionem. *Estq; vel Targumica vel Talmudica. Targumica*, quâ Targumistæ, id est, Paraphrastæ & interpretes Chaldaici Veteris Testamenti usi sunt in Translatione Chaldaica; Onkelos quidem in Legem, & Jonathan in Prophetas priores, Posteriores, & duodecim minores. *Talmudica dialectus est*, quâ Talmud Babylonicum in Babylonia conscriptum est. Fieri hoc cæptum 500. annis post vastatum Templum secundum, ab illis Judæis, qui post captam Urbem Hierosolymam à Tito, in Babyloniam fuerunt profugi, & Legem Judaicam ibi in Scholis publicè docuerunt. Absolutum fuit illud opus circa annum 500. post Christum natum. Interea Babylonia quoque insigniter vastata, turbata, & ex variis populis mixta ac confusa fuit, veluti vicinis Ammonitis, Moabitis, Persis, Arabibus, Ægyptiis, & aliis, per quos prisca illa Babylonica seu Chaldæorum lingua sic corrupta fuit, ut vestigia duntaxat ejus in Opere Talmudico appareant. *Hierosolymitana* dialectus est, quâ usi fuerunt Judæi Hierosolymis, & in terra Judææ, postquam ex Babylonia fuerant reversi. *Estq; vel simpliciter Hierosoly-*

liber dictæ Grammaticæ, qui Praxin hujus linguæ ostendit, & exemplis illustrat.

V. A` lectione Danjelis & Esræ transitus fiet ad Targumim, sive Paraphrases Bibliorum Chaldaicas. Harum authores præcipui sunt Onkelos & Jonathan, quorum ille Quinque libros Mosis, hic Prophetas, transtulit; uterque paullò ante tempora Christi floruit. Hagiographorum authores sunt obscuriores, recentiores, & his quoque impuriores. In omnibus autem Linguæ pristinus nitor multùm à Danjelis & Esræ puritate deflexit. Unde pluribus quoque observationibus Grammaticis ad Paraphrastas legendos est necesse. Initium fiat ob Onkelo, tanquam facillimo, & qui præ cæteris omnibus Textus Hebræi literam pressè sequitur. Post Onkelum sequatur Jonathan, Prophetarum Paraphrastes. Hunc Hagiographa, quorum authores sunt diversi, stylo quoq; & sermonis genere differentes: in quibus omnibus & singulis, dialecti differentias observare decet.

VI. Nam, ut hoc obiter hoc loco moneatur, Chaldaicæ linguæ dialectus triplex est, Babylonica, Hierosolymitana, & Syriaca in specie sic dicta. *Babylonica*, quæ in florentissimo Babyloniæ regno floruit, & puritatem elegantiamq; summam adepta fuit, ita ut reliquorum dialectorum meritò statuatur norma, amussis & fundamentum. *Hæc vel est Purior & Antiquior, vel Posterior. Prior* sive antiquior, quæ tempore exilii Judæorum in Babylonia viguit, in qua Danjel & Esra Prophetæ, ma-

partes: deinde, quia multi utilissimi atque adeò antiquissimi & præstantissimi Hebræorum libri, eâ sunt scripti: tertiò quia etiam vulgares & recentiores Rabbini subinde scriptis suis multa Chaldæa inserunt; unde ad illorum lectionem nemo feliciter unquam accedet, qui non Chaldææ quoque linguæ cognitione tinctus & imbutus fuerit.

II. Habet Lingua Chaldæa easdem Literarum & Vocalium figuras cum lingua Hebræa, eandem etiam legendi rationem ferè sequitur: unde hic de ejus Exercitatione potissimùm agendum.

III. Primum hujus linguæ tentamen sit in Danjele & Esra, quia in his lingua pariter est facillima & purissima; cum interpretatione & usu cōjunganturPræceptaGrammatica, eodem modo, & eadem methodo, ut in Lingua Hebræa, à Verbis incipiendo, & ad reliquas Orationis partes progrediendo. Præcepta hîc nec sunt tam multa, nec tam difficilia, ut in Lingua Hebræa; Anomaliæ pauciores, unde ipsa Lingua quoque facilior.

IV. Propter Conformitatem autem suadeò, ut hîc quoque utaris *Grammaticâ Chaldaicâ & Syriacâ* Patris mei, quæ eandem habet methodum, eadem præcepta cum Grammatica Hebræa, unde longè faciliùs eam intelliges, eique assuesces. Ad Danjelem & Esram legendum sufficiet ejusdem Lexicon Hebraicum & Chaldaicum in 8. cujus antea facta mentio. In his duobus libris omnia Vocabula explicata invenies, quæcunque in Danjele & Esra occurrunt. Modum exercendi docebit te tertius liber

Grammaticus. Proinde, licèt quis ad linguam Chaldæam & Rabbinos accedat, nunquam tamen hoc ſtudium deponendum & abjiciendum.

XIII. Ad textus Biblici literam rectè intelligendam, ad linguæ proprietates aſſequendas, verſionum examen, utiliter quoque, cui ſtudium hoc ſeriò cordi eſt, ſibi commendata habebit, & familiaria reddet ea Chriſtianorum ſcripta, quæ Sacri contextus ſenſum ex Originali linguâ accuratè eruunt, explicant & illuſtrant, qualia ſunt *Johannis Druſii*, *Johannis Merceri*, *Johannis Coccejii*, *Simeonis de Muis Comment. in Pſalmos*, & alia. Hi & locis dubiis paſſim magnam lucem inferent, &, uſu frequenti trita, ad ſimilia in aliis quoque tentanda & præſtanda, manu ducent, ac viam oſtendent.

XIV. Nullam autem certam periodum huic ſtudio aſſignamus & determinamus hac vice; id vel Præceptoris prudentiæ, vel Diſcentis diligentiæ committentes. Ab hoc autem gradu, ubi quis ſufficienter in eo confirmatus fuerit, proximum eſt, ut ſcandat ad ſecundum, Linguæ ſc. Chaldææ ſtudium.

II.

DE LINGUA CHALDÆA.

Linguæ Chaldææ ſtudium, Linguæ Hebrææ ſtudioſo ideò quoque eſt neceſſarium: primò, quia Capita quædam in Danjele & Eſra hac linguâ ſunt exarata, quæ lectu & intellectu æquè ſunt neceſſaria, atque cæteræ Bibliorum Sacrorum

plis copiosè illustrantur, & plurima loca difficilia ex Hebræorum Commentariis explicantur. Præter hæc alia quoque extant Lexica optima & utilissima, magisque prolixa & copiosa; veluti; *Arca Noæ, sive; Thesaurus Linguæ Sanctæ, Marci Marini, apud Johannem Degáram, An.* 1593. Plurima hic in eo adducit exempla, & magnum usum præstare poterit, si quis aliquid Hebraicè, oratione seu prosâ, seu ligatâ, velit scribere ad Sermonis Biblici imitationem, *Thesaurus item Linguæ Sanctæ, Sanctis Pagnini, editus Lugduni in fol.* Lexicon hoc est utilissimum, quia in eo quamplurima Scripturæ loca adducuntur; ex Hebræorum Commentariis explicantur, Versiones veteres conferuntur, & ad textum Hebræum examinantur. Suum quoque in his usum habet *Lexicon Pentaglottum, Hebraicum, Chaldaicum, Syriacum, Talmudico-Rabbinicum, & Arabicum, Valentini Schindleri*, edit. Hanoviæ, An. 1912. nisi quod in Chaldaicis, Talmudicis & Rabbinicis, nimis sit mancum, mutilum, & imperfectum, quem defectum Lexicon nostrum majus supplere potest.

XII. Hæc studii Hebraici exercitatio tamdiu continuabitur, donec quis Sacra Biblia fine hæsitatione Grammaticè intellrgere, & mediocriter, arque majori ex parte, interpretari possit. Nam ineffabile est, quantum in totius Linguæ, & sequentium partium studio, adjumentum afferat, si quis bonus sit Grammaticus & bonus textualis. Unde Judæi supra omnes eum efferunt, qui bonus est *Baal pasuk*, ut ipsi loquuntur; h. e. textualis & Gram-

communiter solet, à Psalterio. Hic verò jam plures difficultates & anomaliæ, vocesque irregulares se offerent. Harum rationem cùm aliquo modo perceperit, ad vocum quoque conjunctarum explicationem erit pergendum, Syntaxis examinanda, Hebraismi explicandi, Anomaliæ quælibet enucleandæ, Accentuum distinguentium ratio, & quicquid ad absolutam Grammaticæ tractationem facit, exquisitè tractandum.

XI. Ad hæc autem pluribus & plenioribus jam opus est subsidiis & instrumentis. Requiritur Perfecta Grammatica, quæ hæc omnia perspicuè & perfectè tradat: requiruntur Lexica commoda, in quibus Radices investigari, & significata vocum addisci possint. *Grammaticam* autem hactenus nullam vidi pleniorem & perfectiorem, quàm *Thesaurum Grammaticum* Patris mei b. m. In eo enim cùm vocum singularum natura & proprietates, omnesque anomaliæ speciales, exactissimè & minutissimè explicantur, tum Vocum conjunctarum ratio & elegantia ita accuratè & copiosè pertractatur, ut vix quicquam intactum relictum videatur, quod desiderari, vel discentem remorari posset. *Lexica* sunt varia; Commodissimè tamen ab initio adhiberi poterunt ejusdem Lexica; & primò quidem *Manuale Hebraicum* in 12. in quo omnes Voces tam Primitivæ quam Derivativæ, quotquot in Sacris Bibliis extant, cum nudis illarum significationibus proponuntur: deinde *Lexicon Hebraicum* in 8. in quo Vocum significata insuper exem-

quarum formas & paradigmata discipulus memoriæ jam commiserit. Notandum autem, in primo hoc cursu, Verba tantùm nuda & simplicia esse consideranda, non cum Affixis Pronominibus conjuncta.

VIII. Circulo conjugationum absoluto, & ostensâ nudorum verborum ad paradigmata applicandorum, & resolvendorum ratione, explicabit deinde præceptor quoque pronominum cum Verbis ratione, Nominum item & Pronominum doctrinam tractabit, ostensâ primum, iuxta Præceptorum doctrinam, nudâ ipsorum de numero in numerum declinatione, prout varietas formæ singularis id admittit. Si Pronomina adjuncta fuerint, ea separabit, & Nominis formâ absolutâ inventâ, Nomen flectetur per numerorum differentiam. Voces indeclinabiles, quia paucæ sunt, nudo tantùm indicio indigent.

IX. Hunc cursum ubi absolverit, & generalem linguæ cognitionem assecutus fuerit, suadeo, ut ad libros Biblicos legendos se accingat. Nam hîc totius hujus studii est finis, ut Verbum Dei eâ linguâ exaratum intelligere, explicare & illustrare queamus. In his solis totius linguæ Hebrææ puritas, elegantia, & nitor conspicitur. Hi omnium rerum Hebraicarum, omnium statutorũ, rituum, dogmatum, &c. principium sunt & fundamentum. Ad Biblici styli normam solam stylus, si quis in eo excellere cupit, formandus est & fingendus.

X. In libris Biblicis initium fieri poterit, ut commu-

tius ſtudii pono in cognitione linguæ Hebrææ puræ, tanquam matris cæterarum tum Dialectorum, tum etiam Linguarum omnium. Hujus ſpecimen perfectiſſimum extat in Sacris Bibliis Hebraicis, iisque ſolis. Nam præter illa nullum alium antiquum Judæi habent librum, qui linguâ Hebræâ purâ ſit conſcriptus, vetuſtis ipſorum monumentis omnibus, injuriâ temporum, & gravitate perſecutionum ac exiliorum, collapſis & deperditis.

II Linguam Hebræam qui feliciter vult diſcere, Præceptore, ſi fieri poſſit, utatur vivo, qui & pronunciandi rationem, & fundamenta atque compendia omnia, ſolidè eum docere poſſit; juxta illud vulgare Hebræorũ, מפי סופרים ולא מפי ספרים *Ex ore Scribarum, non autem ex ore librorum*, (diſcendum ſc.) Prima initia facienda à legendi ratione quæ petenda ex Grammatica. Et hîc iterum ſuadeo ut Grammaticâ quis utatur unâ, & Authore uno. Nihil enim magis noxium, quàm per varia præcepta, & plures Authores in re unâ diſcenda vagari, præſertim in ipſis initiis. Optimè in hunc ſenſum dixerunt veteres Hebræi, דלא גמירי מחד רבא לא נתקיימת תורתם בידם *Qui non diſcunt à Præceptore uno, in illorum manibus Lex non eſt ſtabilis*, h. e. illi nihil ſolidi addiſcunt, nullam ſolidam eruditionem acquirunt. Hîc ergo Tyro hujus linguæ uti poterit *Epitome Grammaticâ Parentis mei*, à multis annis in Scholis receptâ; hæc enim *primò* eſt brevis, ſuccincta, & captui diſcentium accommodata:

tione, Radicum Biblicarum investigatione, & Communiorum vocabulorum intelligétia, A & Ω, prora & puppis ejus ponitur; sed de exacta & plenaria ejus notitiâ, quâ, & Biblia Sacra, & cæteros Hebræorum libros, quocunque stylo, quacunque Dialecto scriptos, quis legere intelligere, atque ita in penitissima Gentis & Linguæ adyta ac recessus penetrare, tum etiam genuino & puro stylo scribendo, eos imitari potest.

III. Hoc studium, ut latè se ad universos Judæorum libros, Hebræâ pariter & Chaldæâ linguâ scriptos, extendit: ita plures & distinctos habet gradus, quorum nullus sine damno præteriri aut transiliri potest. Gradus autem constituo sequentes: I. est *Lingua Hebræa* pura & nativa, prout ea in Sacris Bibliis est comprehensa. II. *Lingua Chaldæa*, ut ea, purissimè quidem in Danielis & Esræ capitibus aliquibus, minus purè, differenter tamen, in Targumim sive Paraphrasibus Bibliorum Chaldaicis, continetur. III. *Studium Rabbinicum* vulgare librorum sine punctis. IV. *Masora*, sive Critica Hebræorum sacra. V. *Studium Talmudicum librorum antiquiorum & secretiorum*, quales sunt *Talmud* utrumque, Babylonicum & Hierosolymitanum, *Medraschim* item sive comentarii Allegorici & Cabalistici. Hi & quoad res, & quoad sermonis genus, omnium sunt difficilimi. VI. *Styli Hebraici exercitium*. De singulis his gradibus ordine pauca.

I. De Linguæ Hebrææ Studio.

1. Primum gradum, atque ita fundamentum totius

ad illud acriùs incitentur & invitentur, alii juventur. Itaque cum paulò antè in usum privatum magni cujusdam Viri tale Consilium conscripsissem, placuit illud recognoscere, & ad usum Mercurii accommodare. Nomen meum consultò tùm reticui & dissimulavi, ne id apud Italos fortaßis & Mercurio, & Studio Hebraico, vel præjudicium crearet, vel invidiam conflaret. Id quia à multis benignè acceptum & probatum, alicubi etiam in Belgio seorsim sub alio nomine editum intellexi, haud abs re futurum arbitrati sunt nonnulli, si illud recensitum, Editioni huic Epitomes Grammaticæ hac vice, veluti auctarium adjungerem; commodiorem existimantes hìc illud habiturum locum, & majorem usum. Quorum nec consilium aspernari, nec frustrari debui. Faxit Deus, ut cedat ad suam gloriam, & majorem hujus Studii promotionem. Vale.

I.

AD facilem, & simul solidam linguæ Hebrææ addiscendi rationem; præcipuè requiritur, ut id Gradatim fiat & Ordine; ne quis vel omnia simul, vel postrema primùm aggredi præsumat. Paulatim enim oportet ad id quod summum est pervenire. Nec potest promovere ad majora, qui neglectis prioribus pergit ad posteriora.

II. Qui proinde perfectionem aliquam in Linguæ Hebrææ studio consequi, & ad culmen ejus pervenire cupit, is novisse debet, quinam hìc sint observandi Gradus, quâ ratione in singulis pes sit figendus, atq; ab uno ad alium conscendendum. Non enim agimus nunc de levi illo, & perfunctorio linguæ hujus studio, prout id hodiè vulgò à plerisque tractari solet, doctis pariter & indoctis, dum in Conjugationum & Declinationum, cæterarumque Grammaticæ partium mediocri cognitione,

ut prolongentur dies-tui super terram, quam Jehova Deus-tuus dat tibi.
13 Non occides.
14 Non committes-adulterium.
15 Non furaberis.
16 Non loqueris adversus-proximum-tuum testimonium mendacii.
17 Non concupisces domum proximi-tui, non concupisces uxorem proximi-tui, neque-servum-ejus, neque-ancillam-ejus, neque-bovem-ejus, neque asinum-ejus, nec quicquam *eorum quæ sunt* proximi tui.

****

JOHANNIS BUXTORFI Fil.

CONSILIUM UNIVERSALE,

De

STUDIO HEBRAICO

methodicè, compendiosè, & utiliter instituendo & promovendo.

LECTORI BENEVOLO S.

Viginti sunt anni, quando in usum Juventutis studiosæ editus est hic Basileæ Mercurius Quadrilinguis, Hebraicâ, Græcâ, Latinâ, & Germanicâ linguâ; pro qua in nonnullis exemplaribus substituta est Italica; quòd pleraque tùm exemplaria in Italiam transmittenda essent, sumptus nimirum ad illam editionem suppeditante Magno Hetruriæ Duce Ferdinando II. Et quia tùm Sententiarum illarum Versio Hebraica & Græca de novo accessit, hæ verò linguæ inter Italos minùs notæ sint & cultæ, consultum Amicis quibusdam visum fuit, ut Manuductio aliqua de Lingua Hebræa discenda, ejusque studio ritè instituendo, adjiciatur, quo aliì ad illud

VERSIO LATINA.

2 EGo Jehovah Deus-tuus, qui eduxi-te è-terra Misrájim e-domo servorum.

3 Non erunt tibi Dii alii coram me.

4 Non facies tibi sculptile, neque-ullam similitudinem *eorum*-quæ-sunt in-cœlo sursum, neq;-*eorum*-quæ in-terra deorsum, neque-*eorum*, quæ in-aquis subter terram.

5 Non incurvabis-te eis, neque coles-ea: ego enim Jehovah Deus-tuus, Deus Zelotes, visitans iniquitatem Patrum super filios, in tertiam & quartam-*generationem* odio-habentibus-me.

6 Et-faciens misericordiam millibus', diligentibus-me, & custodientibus præcepta-mea.

7 Non assumes nomen Jehovæ Dei-tui in-vanum, quia non insontem-habebit Jehovah eum-qui assumpserit nomen-ejus in-vanum.

8 Recordare diei Sabbathi, ut-sanctifices-illũ.

9 Sex diebus operaberis, &-facies omne opus-tuum.

10 At-die septimo sabbathum *erit* Jehovæ Deo-tuo: non facies ullum opus, neque tu neque filius-tuus, neque filia-tua, neque servus-tuus, neque ancilla-tua, neque animal-tuum, neque peregrinus-tuus qui-est in-portis-tuis.

11 Sex enim diebus fecit Jehova cœlum, & terram, mare & quæcunque *sunt* in-eis: & requievit die septimo: idcirco benedixit Jehova diei Sabbathi, &-sanctificavit-eum.

12. Honora patrem-tuum &-matrem-tuam

מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתָּחַת וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ׃
5 לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֹּקֵד עֲוֺן אָבֹת עַל־בָּנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים
וְעַל־רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי׃
6 וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֺתָי׃
7 לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא
יְנַקֶּה יְהוָה אֵת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לַשָּׁוְא׃
8 זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ׃
9 שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּךָ׃
10 וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה
כָל־מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ־וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ ו
וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃
11 כִּי שֵׁשֶׁת־יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־
הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ׃
12 כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִכוּן יָמֶיךָ
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃
13 לֹא תִּרְצָח׃
14 לֹא תִּנְאָף׃
15 לֹא תִּגְנֹב׃
16 לֹא־תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר׃
17 לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ לֹא־תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ
וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃

7 יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי־עִם יְהוָה הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה
עִמּוֹ פְדוּת׃
8 וְהוּא יִפְדֶּה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנֹתָיו׃

1 Canticum graduum. Ex-profunditatibus inclamavi-te DOMINE *dicens*:

2 Domine, ausculta voci-meæ: sint aures-tuæ intentæ ad-vocem deprecationum-mearum.

3 Si iniquitates observaveris Jah, Domine quis possit consistere?

4 Sed apud-te *est* cōdonatio, ut reverenter colaris.

5 Exspectavi DOMINUM, exspectavit *eum* anima-mea: etiam in Verbo ejus expectationem habeo.

6 Anima-mea Dominum *exspectat*, magis-quàm custodiæ matutinæ, custodiæ *inquam* matutinæ.

7 Exspectationem habeat Israel in-DOMINO, quia apud DOMINUM est benignitas, & plurimum apud-eum redemptionis.

8 Et ipse redimet Israelem ab-omnibus iniquitatibus ejus.

עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים

Decem Præcepta sive *Decalogus*

ex Exod. cap. 20. à *vers.* 2. ad *vers.* 17.

2 אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃
3 לֹא־יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פָּנָי׃
4 לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם

6 יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה׃
7 יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ׃
8 יְהוָה יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

1 Canticũ graduum. Attollámne oculos meos ad montes iſtos? unde veniet auxilium meum?

2 Auxilium-meum eſt à DOMINO, qui fecit cœlos &-terram.

3 Non permittet dimoveri pedem-tuum: non dormitabit cuſtos-tuus.

4 Ecce non dormitat neque dormit cuſtos Iſraelis.

5 DOMINUS erit cuſtos-tuus, DOMINUS umbra-tua, ad manum dexteram tuam.

6 Interdiu ſol non percutiet-te, aut luna noctu.

7 DOMINUS ſervabit-te ob omni malo, conſervabit animam-tuam.

8 DOMINUS cuſtodiet egreſſum-tuum &-reditum-tuum, ab hoc tempore uſque-in ſeculum.

PSALMUS CXXX.

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה׃
2 אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת
לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃
3 אִם עֲוֺנוֹת תִּשְׁמָר־יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמוֹד׃
4 כִּי־עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא׃
5 קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי׃
6 נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר׃
7 יחל

die copiarum-tuarum, in-decoris-locis sanctitatis, ex-utero auroræ tibi erit ros juventutis- tuæ.

4 Juravit DOMINUS & non pœnitebit *eum dicens:* Tu *es* sacerdos in seculum secundum ordinem Melchitzedek.

5 Dominus ad-dexteram tuam, franget die iræ suæ reges:

6 Judiciũ-exercebit in gentibus, replebit *omnia* corporibus, franget caput in-regione ampla:

7 De-torrente in-via bibet, idcirco attollet caput:

PSALMUS CXVII.

1 הַלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־הַגּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים׃
2 כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְהוָה לְעוֹלָם
הַלְלוּיָהּ׃

1 Laudate DOMINUM omnes gentes, laudate-eum omnes nationes.

2 Nam invaluit erga-nos benignitas-ejus, &-veritas DOMINI *manet* in-seculum. Halleluja.

PSALMUS CXXI.

1 שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים מֵאַיִן
יָבוֹא עֶזְרִי׃
2 עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
3 אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל־יָנוּם שֹׁמְרֶךָ׃
4 הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃
5 יְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ׃

5 Lætentur & cantent nationes, quòd judicas populos rectè,&-nationes in-terra deducis, Sela.

6 Celebrent-te populi, Deus, celebrent-te populi omnes.

7 Terra det proventum-suum, benedicat-nobis Deus, Deus noster.

8 Benedicat-nobis Deus, &-revereantur-eum omnes fines terræ.

PSALMUS CX.

1 לְדָוִד מִזְמוֹר נְאֻם יְהוָה לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי עַד־
אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ׃
2 מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח יְהוָה מִצִּיּוֹן רְדֵה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ׃
3 עַמְּךָ נְדָבוֹת בְּיוֹם חֵילֶךָ בְּהַדְרֵי־קֹדֶשׁ מֵרֶחֶם
מִשְׁחָר לְךָ טַל יַלְדֻתֶךָ׃
4 נִשְׁבַּע יְהוָה וְלֹא יִנָּחֵם אַתָּה־כֹהֵן לְעוֹלָם עַל־
דִּבְרָתִי מַלְכִּי־צֶדֶק׃
5 אֲדֹנָי עַל־יְמִינְךָ מָחַץ בְּיוֹם אַפּוֹ מְלָכִים׃
6 יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל־אֶרֶץ רַבָּה
7 מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל־כֵּן יָרִים רֹאשׁ׃

1 Davidis Psalmus. Dixit DOMINUS Domino meo; sede ad dexteram-meam,donec posuero inimicos-tuos scabellum pedum-tuorum.

2 Sceptrum potentiæ-tuæ emittet DOMINUS ex-Tzijone, *dicens:* Dominare in-medio inimicorum tuorum.

3 Populus-tuus oblationes-voluntariæ *erunt* die

8 Erudiam te & docebo-te, quâ viâ ambulaturus sis, consulam tibi *nutu* oculi-mei.

9 Ne estote ut-equus, ut mulus sine intelligentia, cujus-os fræno & habenâ constringendum est, ne appropinquet ad te.

10 Multi *sunt* dolores improbo, qui-autè-confidit in DOMINO benignitas circumdabit-eum.

11 Lætamini in-DOMINO & exsultate justi, &-cantate omnes recti animo.

PSALMUS LXVII.

1 למנצח בנגינות מזמור שיר :
2 אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה :
3 לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך :
4 יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם :
5 ישמחו וירננו לאמים כי תשפט עמים מישר
ולאמים בארץ תנחם סלה :
6 יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם :
7 ארץ נתנה יבולה יברכנו אלהים אלהינו :
8 יברכנו אלהים וייראו אותו כל אפסי ארץ :

1 Magistro symphoniæ fidium, Psalmus & canticum.

2 Deus gratiam-faciat-nobis &-benedicat nobis, lucere-faciat-vultum-suum erga-nos, Sela.

3 Ut-agnoscamus in terra viam-tuã, in omnibus gentibus salutem-tuam.

4 Celebrent-te populi Deus, celebrent te populi omnes.

7 אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי
סֶלָה׃
8 אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ־זוּ תֵלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי׃
9 אַל־תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן
עֶדְיוֹ לִבְלוֹם בַּל קְרֹב אֵלֶיךָ׃
10 רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד
יְסוֹבְבֶנּוּ׃
11 שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ כָּל־
יִשְׁרֵי־לֵב׃

1 Davidis *carmen* didafcalicum. Beatus *cujus* fublata-eft defectio, *cujus* tectum-eft peccatum.

2 Beatus homo, cui non imputat DOMINUS iniquitatem,&-in-cujus-fpiritu non *eft* dolus.

3 Quum filerem, inveterafcebant offa mea: *etiam* in-rugitu-meo, toto die.

4 Nam interdiu & noctu gravis-erat fuper-me manus tua, convertebatur humor-meus in ficcitates æftivas, Sela.

5 Peccatum-meum notum-faciam-tibi,&-iniquitatem-meam non tegam: Confitebor defectiones-meas DOMINO, &-tu fuftulifti iniquitatem (id eft, pœnam) peccati-mei, Sela.

6 Propter hoc oraturus eft ad-te omnis pius, quo tempore *mala* obveniunt: &-in-inundatione aquarum multarum ad-eum non pertingent.

7 Tu latibulum *es* mihi, ab anguftia cuftodies-me: cantionibus liberationis circūdabis-me, Sela.

7 Eru-

1 Psalmus Davidis. DOMINUS pastor meus *est*, non-potero egere.

2 In-caulis herbidis facit-recubare-me, secundum aquas lenes deducit-me.

3 Animam-meam quietam efficit, ducit-me per orbitas justitiæ propter nomen-suum.

4 Etiamsi ambularem per-vallem umbræ-lethalis, non timerem malum, quia tu mecum *es*: virga-tua & pedum-tuum, ipsa consolantur-me.

5 Instruis coram-me mensam è regione hostiũ meorum: perungis unguento caput meum, poculum-meum *est* exuberans.

6 Tantummodò bonitas &-benignitas prosequentur-me omnibus diebus vitæ-meæ: &-quietus-ero in domo DOMINI, in-longinqua usque tempora.

PSALMUS XXXII.

1 לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי־פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה׃
2 אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֺן וְאֵין בְּרוּחוֹ
רְמִיָּה׃
3 כִּי־הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמָי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל־הַיּוֹם׃
4 כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי
בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה׃
5 חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֺנִי לֹא־כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה
עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֺן חַטָּאתִי סֶלָה׃
6 עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל־חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא
רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ׃

5 כַּסְפּוֹ ׀ לֹא־נָתַן בְּנֶשֶׁךְ וְשֹׁחַד עַל־נָקִי לֹא לָקָח
עֹשֵׂה־אֵלֶּה לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם ׃

1 PſalmusDavidis, DOMINE quis cōmoratu-
rus eſt in-tentorio-tuo? quis habitaturus in-mon-
te ſancto-tuo?

2 Ambulans integrè &-exercens juſtitiam, ac
loquens veritatem ex-animo-ſuo.

3 *Qui* non obtrectat linguâ-ſuâ, nō afficit pro-
ximum-ſuum malo: & opprobrium non infert
in propinquum-ſuum:

4 In-cujus oculis contemnitur improbus, re-
verentes autem DONINI honorat; qui jurat ad
damnum *ſuum*, nec mutat *illud*.

5 *Qui* pecuniam-ſuam non exponit fœnori, &-
munus contra innocentem non accipit: qui facit
iſta, non dimovebitur in-ſeculum.

PSALMUS XXIII.

1 מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה רֹעִי לֹא אֶחְסָר ׃
2 בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל־מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי ׃
3 נַפְשִׁי יְשׁוֹ[illegible]חֵנִי בְמַעְגְּלֵי־צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ ׃
4 גַּם כִּי־אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא־אִירָא רָע כִּי־אַתָּה
עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי ׃
5 תַּעֲרֹךְ לְפָנַי ׀ שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן
רֹאשִׁי כּוֹסִי רְוָיָה ׃
6 אַךְ ׀ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל־יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי בְּבֵית־
יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים ׃

1 Pſal-

2 Da-salutem Domine, nam desiit beneficus; nam defecerunt veraces ex-filiis hominum.

3 Vanum loquuntur alter cum altero, labio blanditiarum: corde &-corde (id est, *duplici corde*) loquuntur.

4 Exscindet DOMINUS omnia labia blanda; linguam eloquentem grandia.

5 *Eos* qui dicunt: Linguam-nostram potenter exercebimus, labia-nostra penes-nos *sunt*: quis *est* dominus-noster?

6 A' vastatione pauperum, ab-exclamatione egenorum jam exsurgam, inquit DOMINUS: locabo in-salute *illum*, in quem sufflavit (*hostis*.)

7 Dicta DOMINI dicta pura *sunt*, (*ut*) argentum purgatum in-catino terræ, defæcatũ septies.

8 Tu DOMINE servato-eos, custodito-quemque à generatione ista in-seculum.

9 *Nam* circumquaque improbi obambulant, quum extollitur vilitas inter filios hominum.

PSALMUS XV.

1 מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה מִי־יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי־יִשְׁכֹּן
בְּהַר קָדְשֶׁךָ׃

2 הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ׃

3 לֹא־רָגַל עַל־לְשֹׁנוֹ לֹא־עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה וְחֶרְפָּה
לֹא־נָשָׂא עַל־קְרֹבוֹ׃

4 נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת־יִרְאֵי יְהוָה יְכַבֵּד
נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמִר׃

8 Greges &-armenta quotquot-ſunt: &-etiam beſtias agrorum.

9 Aves cœlorum &-piſces maris : *(omne)* permeans ſemitas marium.

10 ô DOMINE domine-noſter, quàm magnificum eſt nomen-tuum in-univerſa terra!

PSALMUS XII.

1 לַמְנַצֵּחַ עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי־גָמַר חָסִיד כִּי־פַסּוּ אֱמוּנִים
מִבְּנֵי אָדָם׃
3 שָׁוְא יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ שְׂפַת חֲלָקוֹת בְּלֵב
וָלֵב יְדַבֵּרוּ׃
4 יַכְרֵת יְהוָה כָּל־שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת
גְּדוֹלוֹת׃
5 אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ מִי
אָדוֹן לָנוּ׃
6 מִשֹּׁד עֲנִיִּים מֵאַנְקַת אֶבְיוֹנִים עַתָּה אָקוּם יֹאמַר
יְהוָה אָשִׁית בְּיֵשַׁע יָפִיחַ לוֹ׃
7 אִמֲרוֹת יְהוָה אֲמָרוֹת טְהֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל
לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם׃
8 אַתָּה־יְהוָה תִּשְׁמְרֵם תִּצְּרֶנּוּ מִן־הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם׃
9 סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן כְּרֻם זֻלּוּת לִבְנֵי אָדָם׃

1 Magiſtro ſymphoniæ, ad, octavam, Pſalmus Davidis.

3 מִפִּי עוֹלְלִים ׀ וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ
לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃

4 כִּי־אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעוֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים
אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה׃

5 מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ׃

6 וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ׃

7 תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַחַת־רַגְלָיו׃

8 צוֹנֶה וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי׃

9 צִפּוֹר שָׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים׃

10 יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ׃

1 Præfecto-musico ad Gitthæa (*instrumenta*) Psalmus Davidis.

2 ô DOMINE domine-noster, quàm magnificum est nomen-tuum in tota terra: qui ponis decus-tuum supra cœlos.

3 Ab ore infantium & lactentium fundasti robur, propter hostes-tuos: ad cessare faciendum hostem &-ulciscentem.

4 Quum respicio cœlos-tuos, opus digitorum-tuorum: lunam &-stellas quas disposuisti.

5 Quid est mortalis, ut memor-sis ejus? aut filius hominis, ut visites-eum?

6 Fecisti-eum-minorē paulisper angelis: gloriâ &-decore coronasti-eum.

7 Dominari-fecisti-eum in-opera manuum-tuarum: omnia posuisti sub pedibus ejus.

8 Gre-

10 יבשו ויבהלו מאד כל־איבי ישבו יבשו רגע׃

1 Præfecto-musico in-fidibus, ad octavam: Psalmus Davidis.

2 DOMINE ne in-ira-tua reprehendas-me, neque in-æstuante-ira-tua castiges-me.

3 Gratiam-fac-mihi DOMINE, quia languidus sum: sana-me DOMINE, quia conturbata sunt ossa-mea.

4 Et-anima-mea conturbata est valdè: tu-ergo DOMINE quousque?

5 Revertere DOMINE, eripe animam-meam: serva-me propter benignitatem-tuam.

6 Nam non *est* in-morte recordatio-tui: in-sepulchro quis celebrabit te?

7 Defessus sum in-gemitu meo, natare-facio totam noctem lectum-meum: lachrymis-meis spondam meam liquefacio.

8 Cōtabescit præ-indignatione oculus-meus: consenescit propter omnes hostes-meos.

9 Recedite à-me omnes operarii iniquitatis: nam audit DOMINUS vocem fletus-mei.

10 Audit DOMINUS deprecationem-meam: DOMINUS orationem-meam suscipit.

11 Erubescant & conturbentur valdè omnes inimici-mei: revertantur, erubescant momento.

PSALMUS IIX.

1 למנצח על־הגתית מזמור לדוד׃

2 יהוה אדנינו מה־אדיר שמך בכל־הארץ אשר
תנה הודך על־השמים׃

anima-ejus: Videbit tamen ſemen, prolongabit dies,&-beneplacitum DOMINI per-manus-ejus proſperabitur.

11 Propter-laborem animæ-ſuæ videbit *ſemen*, & ſatiabitur: cognitione-ſui juſtificabit juſtus ſervus-meus multos, &-iniquitates-ipſorum ipſe portabit.

12 Idcirco partem dabo ipſi cum-multis, &-cum robuſtis partietur prædam, pro-eo-quòd profudit in-mortem animam-ſuam, &-cum peccatoribus numeratus eſt, &-ipſe peccata multorum pertulit,&-pro-peccatoribus interceſſit.

PSALMUS VI.

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד׃

2 יְהוָה אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וְאַל־בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃

3 חָנֵּנִי יְהוָה כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְהוָה כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי׃

4 וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד וְאַתָּה יְהוָה עַד־מָתָי׃

5 שׁוּבָה יְהוָה חַלְּצָה נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃

6 כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה־לָּךְ׃

7 יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל־לַיְלָה מִטָּתִי בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה׃

8 עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי עָתְקָה בְּכָל־צוֹרְרָי׃

9 סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי שָׁמַע יְהוָה קוֹל בִּכְיִי׃

10 שָׁמַע יְהוָה תְּחִנָּתִי יְהוָה תְּפִלָּתִי יִקָּח׃

11 יבשו

11 מֵעֲמַל נַפְשׁוֹ יִרְאֶה יִשְׂבָּע בְּדַעְתּוֹ יַצְדִּיק צַדִּיק
עַבְדִּי לָרַבִּים וַעֲוֹנֹתָם הוּא יִסְבֹּל׃
12 לָכֵן אֲחַלֶּק־לוֹ בָרַבִּים וְאֶת־עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל
תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ וְאֶת־פֹּשְׁעִים נִמְנָה
וְהוּא חֵטְא־רַבִּים נָשָׂא וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ׃

4 Verumtamen morbos-noſtros ipſe pertulit,& dolores-noſtros bajulavit; nos-autem æſtimavimus-eum plagâ-affectum, percuſſum à Deo &-afflictum.

5 Nam ipſe dolore affectus eſt propter-defectiones-noſtras, attritus propter iniquitates noſtras,caſtigatio pacis-noſtræ eſt ſuper-eum, & vibice-ejus ſit curatio nobis.

6 Omnes-nos ut-oves erravimus, quiſque adviam ſuam reſpeximus, &-DOMINUS fecit incurrere in-eum iniquitatem omnium-noſtrûm.

7 Exigitur *pœna*, & ipſe affligitur, neque aperit os-ſuum, ut-pecus ad-mactationem ducitur, &-velut-ovis coram tonſoribus-ſuis obmuteſcit, neque aperit-os-ſuum.

8 Ab-anguſtia & à-judicio tollitur: at generationé-ejus quis enarrabit?exſcinditur ex-terra viventium, ex-defectione populi-mei plaga eſt ipſi.

9 Et expoſuit cum improbis ſepulchrum-ejus, & cum divite mortem-ejus, eo quòd non fecit injuriam, neque fuit dolus in ore ipſius.

10 At DOMINUS volens convertere-ipſum, morbo-affecit *eum*, cùm expoſuerit-ſe in-reatum anima-

6 וְהֵשִׁיב לֵב־אָבוֹת עַל־בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל־
אֲבוֹתָם פֶּן־אָבוֹא וְהִכֵּיתִי אֶת־הָאָרֶץ חֵרֶם׃

5 Ecce ego missurus-sum vobis Eliam prophetam, antequam veniat dies DOMINI maximus & terribilis.

6 Et-convertet cor patrum ad filios, &-cor filiorum ad patres-ipsorum, ne veniam &-percutiam terram anathemate.

Jesajæ, *de passione, morte, & exaltatione Christi, cap. 53. v. 4. 5. & seqq.*

4 אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא וּמַכְאֹבֵינוּ הוּא סְבָלָם
וַאֲנַחְנוּ חֲשַׁבְנֻהוּ נָגוּעַ מֻכֵּה אֱלֹהִים וּמְעֻנֶּה׃
5 וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ מוּסַר
שְׁלוֹמֵנוּ עָלָיו וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא־לָנוּ׃
6 כֻּלָּנוּ כַּצֹּאן תָּעִינוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָּנִינוּ וַיהוָה הִפְגִּיעַ
בּוֹ אֵת עֲוֹן כֻּלָּנוּ׃
7 נִגַּשׂ וְהוּא נַעֲנֶה וְלֹא יִפְתַּח־פִּיו כַּשֶּׂה לַטֶּבַח יוּבָל
וּכְרָחֵל לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה וְלֹא יִפְתַּח פִּיו׃
8 מֵעֹצֶר וּמִמִּשְׁפָּט לֻקָּח וְאֶת־דּוֹרוֹ מִי יְשׂוֹחֵחַ כִּי נִגְזַר
מֵאֶרֶץ חַיִּים מִפֶּשַׁע עַמִּי נֶגַע לָמוֹ׃
9 וַיִּתֵּן אֶת־רְשָׁעִים קִבְרוֹ וְאֶת־עָשִׁיר בְּמֹתָיו עַל
לֹא־חָמָס עָשָׂה וְלֹא מִרְמָה בְּפִיו׃
10 וַיהוָה חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי אִם־תָּשִׂים אָשָׁם נַפְשׁוֹ
יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים וְחֵפֶץ יְהוָה בְּיָדוֹ יִצְלָח׃

10 וְהִכְרַתִּי רֶכֶב מֵאֶפְרַיִם וְסוּס מִירוּשָׁלַם וְנִכְרְתָה
קֶשֶׁת מִלְחָמָה וְדִבֶּר שָׁלוֹם לַגּוֹיִם וּמָשְׁלוֹ מִיָּם
עַד־יָם וּמִנָּהָר עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ׃

9 Exulta valdè filia Tzijonis, clange filia Jerusalem, ecce rex-tuus adveniet tibi, justus &-salute-præditus ipse; pauper & equitans super asinam, &-quidem super pullo nato asinabus.

10 Et-exscindā currus ex Ephrajim, &-equos ex-Jerusalem, &-exscindetur arcus bellicus; & eloquetur pacem gentibus, &-dominatus-ejus erit à-mari usque-ad mare, & à-flumine usque-ad fines terræ.

Malachiæ, *de Christi adventu, & adventus ejus præcone, cap. 3. v. 1.*

1 הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה דֶרֶךְ לְפָנָי וּפִתְאֹם יָבוֹא
אֶל־הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן אֲשֶׁר־אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמַלְאַךְ
הַבְּרִית אֲשֶׁר אַתֶּם חֲפֵצִים הִנֵּה־בָא אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת׃

1 Ecce ego missurus-sum angelum-meum, & præparabit viam ante-me, & repentè veniet ad templū-suum Domīnus-ille, quem vos quæritis, &-angelus fœderis, quem vos petitis, ecce venturus est, ait DOMINUS exercituum.

Ejusdem, *de eodem præcone, cap. 4. vers. 5. 6.*

5 הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי
בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא׃

6 והשיב

Zachariæ, *de officio Christi regio & sacerdotali*, *cap.* 6. 11.

11 וְלָקַחְתָּ כֶסֶף־וְזָהָב וְעָשִׂיתָ עֲטָרוֹת וְשַׂמְתָּ
בְּרֹאשׁ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל ׃
12 וְאָמַרְתָּ אֵלָיו לֵאמוֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
לֵאמֹר הִנֵּה־אִישׁ צֶמַח שְׁמוֹ וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח וּבָנָה אֶת־
הֵיכַל יְהוָה ׃
13 וְהוּא יִבְנֶה אֶת־הֵיכַל יְהוָה וְהוּא־יִשָּׂא הוֹד
וְיָשַׁב וּמָשַׁל עַל־כִּסְאוֹ וְהָיָה כֹהֵן עַל־כִּסְאוֹ וַעֲצַת שָׁלוֹם
תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם ׃

11 Et-accipies argentum &-aurum, faciesque coronas ac-impones in-caput Jehoſuæ filii Jehotzadak, Sacerdotis maximi.

12 Et-loqueris ad eum, dicendo; ſic ait DOMINUS exercituum, dicendo: Ecce virum GERMEN nomen-ejus (*eſt*) è-loco-ſuo germinabit, & ædificabit templum DOMINI.

13 Ipſe ædificaturus eſt Templum DOMINI, ipſe portabit decorem, &-ſeſſurus ac-dominaturus in ſolio ſuo; eritque ſacerdos ſuper ſolio, &-conſilium pacis erit inter utroſque illos.

Ejuſdem, *De ingreſſu Christi in urbem Hieroſolymam*, *cap.* 9. *v.* 9. 10.

9 גִּילִי מְאֹד בַּת־צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת־יְרוּשָׁלַיִם הִנֵּה
מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא עָנִי וְרֹכֵב עַל־
חֲמוֹר וְעַל־עַיִר בֶּן־אֲתֹנוֹת ׃

2 Tu-autem-Bethlehem Ephratæ, minima ut-ſis in-millibus Jehudæ, ex-te mihi prodibit, ut-ſit Dominator in-Iſraele, & exortus-ejus (*ſunt*) ab-antiquo, à diebus ſeculi.

Haggæi, *de gloria Meſſiæ, cap.* 2.7.

7 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד אַחַת מְעַט הִיא
וַאֲנִי מַרְעִישׁ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־הַיָּם
וְאֶת־הֶחָרָבָה׃
8 וְהִרְעַשְׁתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וּבָאוּ חֶמְדַּת כָּל־הַגּוֹיִם
וּמִלֵּאתִי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כָּבוֹד אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
9 לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃
10 גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן־
הָרִאשׁוֹן אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּבַמָּקוֹם הַזֶּה אֶתֵּן שָׁלוֹם
נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃

7 Utique ſic ait DOMINUS exercituum, adhuc unum parum illud (*eſt*) &-ego commoturus-ſum cœlum &-terram, &-ſiccum:

8 Et commovebo omnes gentes, &-veniet deſiderium omnium-gentium, &-repleturus-ſum domum hanc gloriâ, ait DOMINUS exercituum.

9 Meum (*eſt*) argentum, &-meum (*eſt*) aurum, dicit DOMINUS exercituum.

10 Major futura eſt gloria domus hujus poſterioris, quàm prioris, ait DOMINUS exercituum, & in-loco hoc diſponam pacem, dicit DOMINUS exercituum.

Zachariæ,

Danielis, *de tempore adventus Christi, & effectis illius, cap. 9. v. 24.*

24 שָׁבֻעִים שִׁבְעִים נֶחְתַּךְ עַל־עַמְּךָ וְעַל־עִיר
קָדְשֶׁךָ לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע וּלְחָתֵם חַטָּאוֹת וּלְכַפֵּר עָוֺן
וּלְהָבִיא צֶדֶק עֹלָמִים וְלַחְתֹּם חָזוֹן וְנָבִיא וְלִמְשֹׁחַ
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃

25 וְתֵדַע וְתַשְׂכֵּל מִן־מֹצָא דָבָר לְהָשִׁיב וְלִבְנוֹת
יְרוּשָׁלַםִ עַד־מָשִׁיחַ נָגִיד שָׁבֻעִים שִׁבְעָה וְשָׁבֻעִים שִׁשִּׁים
וּשְׁנַיִם תָּשׁוּב וְנִבְנְתָה רְחוֹב וְחָרוּץ וּבְצוֹק הָעִתִּים׃

24 Septimanæ ſeptuaginta deciſæ-ſunt ſuper populum-tuum, &-ſuper civitatē ſanctam-tuam, ad-cohibendam defectionem, &-ad-obſignādum peccata, &-ad-expiandum iniquitatem, &-ad-adducēdum juſtitiam ſeculorum, &-ad-obſignandum viſionem &-prophetam, &-ad-ungendum Sanctum ſanctorum.

25 Ergo-cognoſcito &-intelligito, ab-enunciatione verbi ad-reſtituendum &-ædificandum Jeruſalem, uſque-ad Chriſtum principem (*erunt*) ſeptimanæ ſeptem &-ſeptimanæ ſexaginta &-duæ, &-rurſus ædificabitur platea &-foſſa, idque-in-anguſtia temporum.

Micheæ, *de ſolo natali Christi, cap. 5. 2.*

2 וְאַתָּה בֵּית־לֶחֶם אֶפְרָתָה צָעִיר לִהְיוֹת בְּאַלְפֵי
יְהוּדָה מִמְּךָ לִי יֵצֵא לִהְיוֹת מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל וּמוֹצָאֹתָיו
מִקֶּדֶם מִימֵי עוֹלָם׃

5 Eritq; justitia, cingulum lumborum-ipsius,
&-fides cingulum renum-ipsius.

Jeremiæ, *De Christo germine Davidis, & justitiâ nostrâ, cap. 23. v. 5.*

5 הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וַהֲקִמֹתִי לְדָוִד צֶמַח
צַדִּיק וּמָלַךְ מֶלֶךְ וְהִשְׂכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ׃
6 בְּיָמָיו תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֹּן לָבֶטַח וְזֶה
שְּׁמוֹ אֲשֶׁר־יִקְרְאוֹ יְהוָה צִדְקֵנוּ׃

5 Ecce dies venturi sunt, dixit DOMINUS, &-
excitabo Davidi GERMEN justum, & regnabit
rex, &-secundabitur, atque exercebit jus &-justitiam in-terra.

6 In-diebus-ejus servabitur Jehuda, &-Israel
habitabit securè: atq;-hoc nomen-ejus (*est*) quo
vocabit-eum (*quisq;*) DOMINUS justitia-nostra.

Ezechielis, *De Christo Ecclesiæ pastore, cap. 34. 23.*

23 וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיהֶם רֹעֶה אֶחָד וְרָעָה אֶתְהֶן אֵת
עַבְדִּי דָוִיד הוּא יִרְעֶה אֹתָם וְהוּא יִהְיֶה לָהֶן לְרֹעֶה׃
24 וַאֲנִי יְהוָה אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים וְעַבְדִּי דָוִד
נָשִׂיא בְתוֹכָם אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃

23 Et-suscitabo super-eos pastorem unum, &-
pascet eas (*oves*) nempe servum-meum Davidem:
ipse pascet eas, &-ipse erit eis Pastor.

24 Ego verò DOMINUS ero eis in Deum, &-
servus meus David princeps in medio-eorum, ego
DOMINUS elocutus sum.

gno-ejus, ſtabiliendo illud &-fulciendo-illud jure &-juſtitiâ, à-nunc-& uſque in ſeculum. Zelus DOMINI exercituum faciet iſtud.

Ejuſdem, *de genere, & officio Chriſti regio, cap.* II. *verſ.* I.

1 וְיָצָא חֹטֶר מִגֵּזַע יִשָׁי וְנֵצֶר מִשָּׁרָשָׁיו יִפְרֶה׃
2 וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה
וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָה׃
3 וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת יְהוָה וְלֹא לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט
וְלֹא־לְמִשְׁמַע אָזְנָיו יוֹכִיחַ׃
4 וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי־אָרֶץ
וְהִכָּה־אֶרֶץ בְּשֵׁבֶט פִּיו וּבְרוּחַ שְׂפָתָיו יָמִית רָשָׁע׃
5 וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו׃

1 Et-prodibit virgula è-trunco-ſucciſo Jiſchai, &-ſurculus è-radicibus ejus effloreſcet.

2 Et-quieſcet ſuper-eo Spiritus DOMINI, Spiritus ſapientiæ &-intelligentiæ, Spiritus conſilii &-potentiæ, Spiritus ſcientiæ &-reverentiæ DOMINI.

3 Et-odoratus ejus (*erit*) cum-reverentia DOMINI: &-non ad-aſpectum oculorum-ſuorum judicabit, neque ad-auditum aurium-ſuarum corripiet.

4 Et judicabit in juſtitia tenues, &-corripiet in-æquitate manſuetos terræ: &-percutiet terram virgâ oris-ſui, & ſpiritu labiorum-ſuorum interficiet impium.

11 Pete tibi ſignum à DOMINO DEO-tuo, profundato petendo, aut exalta ſurſum, *id eſt*, *è profundis pete*, *aut ex rebus altiſſimis.*

12 Et-dixit Achas: non petam neque tentabo DOMINUM.

13 Et dixit (*propheta:*) Audite nunc domus Davidis: An-parùm eſt-vobis fatigare homines; quòd fatigatis etiam Deum-meum;

14 Ergo dabit Dominus ipſe vobis ſignum: Ecce virgo concipiet &-pariet filium, &-vocabit nomen ejus, Immanuelem.

Ejuſdem, *de perſona & officio Chriſti*, *cap. 9. v. 6.*

6 כִּי־יֶלֶד יֻלַּד־לָנוּ בֵּן נִתַּן־לָנוּ וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה עַל־
שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי־עַד
שַׂר־שָׁלוֹם׃

7 לְםַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ עַל־כִּסֵּא
דָוִד וְעַל־מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפָּט
וּבִצְדָקָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת
תַּעֲשֶׂה־זֹּאת׃

6 Nam puer natus-eſt nobis, filius datus-eſt nobis, eritq; principatus ſuper humerum-ejus, &-vocabit (*id eſt vocabitur*) nomen ejus admirabilis, Conſiliarius, Deus fortis, Potens, Pater-æternitatis, Princeps pacis.

7 Amplitudini illius-principatus, & paci nullus (*erit*) finis, ſuper ſolio Davidis &-ſuper regno-

milem-mei suscitabit tibi DOMINUS Deus-tuus; ei ausculabitis:

16 Secundùm-omnia quæ petiisti à Domino Deo-tuo in-Choreb, in-die congregationis, dicendo: non pergam audire vocem Domini Dei mei, & ignem maximum istum non videbo ampliùs, &-non moriar.

17 Et-dixit DOMINUS ad-me, benè-fecerunt, quod locuti-sunt.

18 Prophetam suscitabo eis, è-medio fratrum-ipsorum, sicut-te, &-dabo verba-mea in os-ejus, &-loquetur ad-eos omnia, quæ præcepero-ei.

19 Eritque vir-ille, qui non auscultaverit ad verba-mea, quæ locuturus est in-nomine-meo, ego reposcam ab-illo.

Jesajæ, *de conceptione & nativitate Christi, cap. 7. vers.* 10.

10 וַיּוֹסֶף יְהוָה דַּבֵּר אֶל־אָחָז לֵאמֹר׃
11 שְׁאַל־לְךָ אוֹת מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַעְמֵק שְׁאָלָה
אוֹ הַגְבֵּהַ לְמָעְלָה׃
12 וַיֹּאמֶר אָחָז לֹא־אֶשְׁאַל וְלֹא־אֲנַסֶּה אֶת־יְהוָה׃
13 וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ־נָא בֵּית דָּוִד הַמְעַט מִכֶּם הַלְאוֹת
אֲנָשִׁים כִּי תַלְאוּ גַּם אֶת־אֱלֹהָי׃
14 לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא לָכֶם אוֹת הִנֵּה הָעַלְמָה
הָרָה וְיֹלֶדֶת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּ אֵל׃

10 Et-perrexit DOMINUS eloqui ad Achasum, dicendo:

H

10 לֹא־יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו עַד
כִּי־יָבֹא שִׁילֹה וְלוֹ יִקְּהַת עַמִּים׃

Jehuda tu, celebrabunt-te fratres tui, manus-tua (*erit*) in-cervice inimicorum-tuorum: incurvabunt ſe coram-te filii patris tui: Catule leonis Jehuda, à præda fili-mi aſcendiſti: (*ubi*) in crura-ſe-demiſerit, (&) procubuerit tanquam-leo, &-ſicut-immanis-leo, quis-excitet-illum? Non recedet ſceptrum à-Jehuda, & legislator è-medio pedum-ejus, uſquedum venturus-erit SCHILO, i.e. filius-ejus, & ei (*erit*) obedientia populorum.

Moſis, *De* CHRISTO *Propheta & Mediatore*, *Deut*. 18. *verſ*. 15. & *ſeqq*.

15 נָבִיא מִקִּרְבְּךָ מֵאַחֶיךָ כָּמֹנִי יָקִים לְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן׃
16 כְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁאַלְתָּ מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב
בְּיוֹם הַקָּהָל לֵאמֹר לֹא אֹסֵף לִשְׁמֹעַ אֶת־קוֹל יְהוָה
אֱלֹהָי וְאֶת־הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת לֹא־אֶרְאֶה עוֹד
וְלֹא אָמוּת׃
17 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי הֵיטִיבוּ אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ׃
18 נָבִיא אָקִים לָהֶם מִקֶּרֶב אֲחֵיהֶם כָּמוֹךָ וְנָתַתִּי
דְבָרַי בְּפִיו וְדִבֶּר אֲלֵיהֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּנּוּ׃
19 וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁמַע אֶל־דְּבָרַי אֲשֶׁר
יְדַבֵּר אָנֹכִי אֶדְרֹשׁ מֵעִמּוֹ׃

15 Prophetam è-medio-tui è fratribus tuis, ſimilem-

Promissiones de Messia sive de Christo: De semine mulieris benedicto, quod est CHRISTUS, *Genes.* 3. *vers.* 24. 15:

14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים ׀ אֶל־הַנָּחָשׁ כִּי־עָשִׂיתָ
זֹּאת אָרוּר אַתָּה מִכָּל־הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה
עַל־גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל־יְמֵי חַיֶּיךָ׃
15 וְאֵיבָה ׀ אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זַרְעֲךָ
וּבֵין זַרְעָהּ הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב׃

VERSIO LATINA.

14 Tum-dixit DOMINUS Deus ad serpentem: Cùm feceris istud, maledictus sis tu præ-omni jumento &-præ-omni bestiâ agri: super ventrem-tuum ito & pulverem comedito omnibus diebus vitæ-tuæ:

15 Præterea-inimicitiam ponam inter te, &-inter mulierem-hanc, interque semen-tuum & inter semen ejus: illud conteret tibi caput, tu-autem conteres-ipsi calcaneum.

Jacobi Patriarchæ, *De* SCHILO, *id est, Christo ex tribu Jehuda orituro, Gen.* 49. *v.* 8. 9. 10.

8 יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ
יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אָבִיךָ׃
9 גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה מִטֶּרֶף בְּנִי עָלִיתָ כָּרַע רָבַץ
כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ׃

10 לא־

Dicitur etiam לָךְ pro לְךָ: Sic מִמֶּךָּ, אוֹתָךְ quando pausa à litera ך ad præcedentem rejicitur

In verbis pluralibus in וּ, item in fœmininis singularibus in ה vel ׳ finitis, si pausa ad penultimam rejicitur, tunc pro Scheva redit illic ea vocalis, quam vox masculina aut singularis in eo Tempore habuit, quæ si fuerit Pathach, tum producitur illud in Kametz. Hinc ex פָּקְדוּ fit פָּקָדוּ à פָּקַד. Sic גָּבָרוּ à גָּבַר: item יָכֹלוּ à יָכוֹל. In Imperativo, שְׁמָעוּ à שְׁמַע: עֲמוֹדוּ ab עֲמוֹד. In Futur. תִּפְקֹדוּ à תִּפְקוֹד & ita deinceps per omnes conjugationes.

Pausa etiam facit, ut ו copula ante monosyllaba & penacuta, notetur cum Kametz, cùm aliâs posceret Scheva: ut, וָקָם, וָמֵתוּ &c.

F I N I S.

TEXTUS BIBLICI.

Quandoquidem libros Biblicos Hebræos non semper ad manum habent, aut habere possunt tyrones, commodum visum fuit, materiam hîc quoque suppeditare, in qua legendo & interpretando se exerceant, atque præcepta simul ad usum utcunque accommodare discant, donec exercitatiunculis hisce præculti, Thesaurum nostrum Grammaticum tractare, & utiliter pervolvere possint.

Promissio-

עִמִּי, עִמָּם *Mecum*, עִמְּךָ *Tecum*, &c.

Inſeparabiles tres בכל ante Nomina, ſæpisſimè articulum ה extrudunt, ac ſuſcipiunt ejus vocalem: ut, כַּמּוֹץ *Sicut gluma*, pro כְּהַמּוֹץ.

VARIATIO PUNCTORUM

Vocalium propter Accentus.

Tripliciter id potisſimum fit: 1. Quando legitimus accentus à voce aufertur: 2. Quando à proprio loco tranſponitur: 3. Quando pauſa ſyllabam occupat.

De primo & ſecundo, vide cap. 5.

3. Pauſæ majores *Athnach* & *Silluk* communiter producunt Pathach & Sægol in Kametz:

Pathach in qualibet voce: ut, שָׁמָיִם *Cœlum*, Geneſ. 1. 8: אָמָר *Dixit*, Geneſ. 21. 1, & ſic cum Silluk, pro אָמַר, שָׁמַיִם.

Sægol non quodvis, ſed penultimum in vocibus cum gemino Sægol: ut, חָסֶד pro חֶסֶד *Benignitas*: תִּפְאָרֶת pro תִּפְאֶרֶת *Decus*. Excipiuntur tamen utrinque non pauca, quæ à Maſorethis obſervata ſunt.

Sakephkaton quandoque etiam hoc facit: ut, אָחָז *Corripiet*, Exod. 15. 14, pro אָחַז. Rarisſimè pauſæ minores id agunt.

Pauſa ex ultima ad penultimam rejecta, convertit ibi Scheva ante affixum ךָ in Sægol: ut, דְּבָרֶךָ pro דְּבָרְךָ *Verbum tuum*, Sic etiam Scheva in Nominibus formæ פְּרִי: ut, עַל־הַלֶּחִי *Super maxillam*, 1. Reg. 22. 24. quod aliâs ſcribitur לְחִי.

Dicitur

PRÆPOSITIONES. Harum quædam assumũt ׳ ante Affixa, sub forma nominum pluralium: אֶל *Ad*, אֵלַי *Ad me*, אֵלֶיךָ *Ad te:* At cum Affixis constructis, habet quasi formam constructam, אֲלֵיהֶם *Ad eos*, &c.

אחר אַחֲרֵי, unde אַחֲרַי *Post me*, אַחֲרֶיךָ *Post te*, &c.

לִפְנֵי Præpositio est orta ex Nomine פָּנִים, quod constructè dicitur פְּנֵי, & inde præpositio לִפְנֵי, ל, *Ad conspectum*, id est, *Coram*, *Ante*. Forma constructa cum Affixis constructis tantum usurpatur: ut, לִפְנֵיכֶם לִפְנֵיהֶם &c. Aliàs semper juxta formam Nominis, לְפָנַי *Coram me*, לְפָנֶיךָ *Coram te*, לְפָנֵינוּ *Coram nobis*, *&c.*

עַד, עַל eandem formam sequuntur: עָדַי *Usq; ad me*, עָלַי *Adversus me:* עָדֶיךָ, עָלֶיךָ, & sic deinceps. At cum Affixis constructis, עֲדֵיכֶם, עֲלֵיכֶם, &c.

תַּחַת, תַּחְתַּי *Sub me*, תַּחְתֶּיךָ *Sub vel pro te*, תַּחְתָּיו *Pro eo*, תַּחְתֵּיהֶם *Pro eis*, &c.

אֵצֶל, אֶצְלוֹ *Apud eum*, &c.

אֵת, אִתִּי *Mecum*, אִתְּךָ *Tecum*, אִתּוֹ *Cum eo*, *&c.*

בִּלְתִּי abjicit ׳ posterius, unde tantùm repe-riuntur, בִּלְתִּי *Præter me*, בִּלְתְּךָ *Præter te.*

בְּעַד, בַּעֲדִי *Circum me*, בַּעַדְךָ בַּעֲדֶךָ *Pro te*, *Circa te*, בַּעֲדוֹ *Pro eo*, בַּעַדְכֶם *Pro vobis*, בַּעֲדֵיהֶם *Pro eis.*

לְמַעַן, לְמַעֲנִי *Propter me*, לְמַעַנְךָ, לְמַעַנְךָ *Propter te*, *&c.*

מִן, מִנִּי, מֶנִּי, מִמֶּנִּי *A' me*, מִמְּךָ *A' te*, מִמֶּנּוּ *Ab eo*, pro quo etiã legitur, מִנְהוּ & מִנְהוּ *Ab illo*, מֵהֶם, מִנְּהֶם *Ab eis*, מִכֶּם, מִכֶּם, מִמְּכֶם *A' vobis*, מִמֶּנּוּ *A' nobis.*

נֶגֶד, נֶגְדִּי *Coram me*, נֶגְדְּךָ *Coram te.*

עִם עִמִּי

Quiescentia secundâ, תְּצוּדֵנִי *Venaris me*, Job. 10. vers. 16.

Quiescentia tertiâ, א, יִמְצָאֶהָ *Inveniet eam*, Genes. 16. 7.

Quiescentia tertiâ, ה, תִּרְאֵהוּ *Vidit illum*, Exod. 2. v. 6. abjicitur scilicet ה cum præcedenti vocali, ut aliâs.

תִּפְקְדִי, תִּפְקְדוּ יִפְקְדוּ

Nihil hîc mutatur, ut in Imperativo,

תִּפְקוֹדְנָה

Cũ Affixis pro hac usurpatur תִּפְקְדוּ: ut, תַּחְשְׁבֻנִי *Reputant me*, Job. 19. 15, quod ibi est fœmininum: תוכחך *Corripiant te*, Jerem. 2. 19. quod similiter fœmininum.

Denique quomodo *Paragoge* & *Apocopa* voces quasdam Verborum mutet, id suis locis passim ostendimus in conjugationibus Verborum.

III. DE PARTICULIS SIVE voce indeclinabili.

ADVERBIA pauca assumunt *Affixa*, unde ipsorum quoque forma absoluta mutatur.

כְּמוֹ. Huic formæ junguntur Affixa constructa: ut, כְּמוֹכֶם *Sicut vos*, כְּמוֹהֶם *Sicut illi*. At cum aliis Affixis כּ habet Kametz: ut, כָּמוֹנִי *Sicut ego*, כָּמוֹנוּ *Sicut nos*.

הִנֵּה, אַיֵּה literam ה cum præcedente vocali abjiciunt: ut, אַיּוֹ *Ubi est ille?* אַיֶּכָּה *Ubi es tu?* אַיָּם *Ubi sunt illi?* הִנּוֹ vel הִנֵּהוּ *Ecce eum*, הִנְּךָ *Ecce te*.

עוֹד & אַיִן non mutantur.

PRÆ-

FUTURUM.

אֶפְקוֹד תִּפְקוֹד יִפְקוֹד נִפְקוֹד

Eodem modo hisce omnibus Affixa junguntur, omissis Affixis similium personarum. Exemplum sit tertia persona.

eos	יִפְקְדֵם	eum	יִפְקְדוֹ יִפְקְדֵהוּ יִפְקְדֶנּוּ	3. perf.
eas	יִפְקְדֵן	eam	יִפְקְדָהּ יִפְקְדֶהָ יִפְקְדֶנָּה	3. perf.
vos m.	יִפְקָדְכֶם	te m.	יִפְקָדְךָ	2. perf.
vos f.	יִפְקָדְכֶן	te f.	יִפְקְדֵךְ	2. perf.
nos	יִפְקְדֵנוּ	me	יִפְקְדֵנִי	1. perf.

Cholem ante ךָ, כֶם, כֶן mutatur in Kametz-chatuph, aliâs in Scheva.

Terminatio Pathach se habet ut in Imperativo.

In *Pihel* Tzere corripitur in Scheva, & ante ךָ, כֶם, כֶן in Sægol: ut, תְּחַבְּקֵנִי *Amplexabitur me*, Cantic. 2. 6. יְזַמֶּרְךָ *Psallet tibi*, Psal. 30. 13.

Raro est נִי pro נִי.

Quandoq; נ per epenthesin Affixo הוּ præmittitur, יְבָרְכֶנְהוּ *Benedicet ei*, Psal. 72. 15.

Defectiva secundâ, יְסֻבֵּנוּ *Circumdabit eum*, Jerem. 52. v. 21. à יָסוֹב. *Pihel* תְּסוֹבְבֵנִי *Circumdabis me*, Psal. 32. 7. Hiphil, יְסִבֵּנִי *Circumduxit me*, Ezech. 47. v. 2, à יָסֵב.

Quiescen-

Quiescentia tertiâ א mutatur ut perfecta: בְּקָרְאִי *In clamando me*, Psal. 4. 2. ex forma קְרוֹא.

Quiescentia tertiâ ה, ad terminationem ות Affixa recipiunt, non ad alteram: ut, בִּבְנוֹתְכֶם *In exstruendo vos*, Jesa. 22. 16.

IMPERATIVUS.

פְּקוֹד *Visita tu vir.*

Servatur forma Infiniti. Affixum ם hîc habet ante se Tzere: ut, כָּתְבֵם *Scribe ea*, Prov. 3. 3.

Altera forma פְּקַד, mutat Pathach in Kametz: ut, שְׁמָעֵנִי *Audi me*, Gen. 23. 11.

In *Pihel* שַׂמְּחֵנִי *Lætifica me*: Psalm. 90. v. 15. ex שַׂמַּח.

Defectiva primâ נ, תְּנֵם *Da eos*, Nehem. 4. 4. ex תֵּן.

Defectiva secundâ, חָנֵּנִי *Gratiam fac mihi*, ex חֹן: vel, חֻקָּהּ *Exara ipsam*, Jesa. 30.9. à חֹק.

Quiescentia primâ י ex terminatione Pathach, דָּעֵהוּ *Cognosce eum*, Prov. 3. v. 6. Pathach in Kametz producto, ut antè.

Quiescentia secundâ ex *Hiphil*, הֲקִימֵנִי *Suscita me*, Psal. 41. 11.

Quiesc. tertiâ ה, נְחֵנִי *Deduc me*, Psal. 5. 9.

פִּקְדִי פִּקְדוּ

Nihil hîc mutatur.

פְּקוֹדְנָה *Visitate vos fœm.*

Exempla non occurrunt. Si affixa jungenda sint, jungentur ad formam פִּקְדוּ. Sic etiam fit in hac voce Futuri.

[redacted]

metzchatuph correpto, & ad prima translato. Sic differt forma hæc Infiniti à Nominibus formæ כָּבוֹד, quæ Cholem retinent, ut, כְּבוֹדְךָ.

Junguntur etiam affixa formæ paragogicæ Infinitivi, & tunc ה mutatur in ת, ut in Nominibus fœmininis: ut, בְּקָרְבָתָם *Accedentibus ipsis*, Exod. 40.32. ex forma קָרְבָה.

In altera forma Infiniti, פְּקֹד, Pathach transit In Scheva, propter quod convertitur antecedens Scheva in Chirek: ut, עַל־בִּקְעָם *Propter diffindere ipsos*, Amos 1.13. Si adsit gutturalis, tum pro Chirek est Pathach, vel Sægol: ut, לְפַעֲמוֹ *Agitare ipsum*, Judic. 13.25.

In *Niphal* mutatur Tzere in Scheva: ut, בְּהִנָּבְאוֹ *In prophetando ipsum*, Zach. 13.3.

In *Pihel* transit Tzere in Scheva: ut, עַל־צַדְּקוֹ *Propter justificare ipsum*, Job. 32.2.

In *Hiphil* semper junguntur Affixa formæ cum Chirek: ut, הַקְרִיבוֹ.

Defectiva primâ נ, mutant duplex Sægol, ut Nomina istius formæ: ut, עַד־גִּשְׁתּוֹ *Ad accedere ipsũ*, Gen. 33.3. A' תֵּת est תִּתִּי.

Defectiva secundâ mutant Cholem in Kibbutz seq. Dagesch: ut, עַד־תֻּמִּי *Usq; ad consumere me*, &c. In *Hiphil* mutatur Tzere prius in Chatephpathach, ultimum in Chirek, seq. Dagesch. וְזֶה הַחִלָּם *Et hoc est incipere eorum*, Genes. 11. v. 6, ex forma הָחֵל. Pathach autem sub ה est loco Chatephpathach, propter sequentem gutturalem.

Quiesc. primâ י, se habent ut Defectiva primâ, Quiescen-

Formæ Fœmininæ eadem Affixa junguntur: ut, פְּקוּדוֹתָיו &c.

PARTICIP. PRAETER, *sive Pahul.*

פָּקוּד *Visitatus.*

פְּקוּדוֹ Visitatus ejus,& sic deinceps, cum Affixis præcedentis Temporis.

INFINITIVUS.

פְּקוֹד *Visitare.*

eos	פָּקְדָם	eum	פָּקְדוֹ	
			פָּקְדֵהוּ	
			פָּקְדֶנּוּ	3. perf.
eas	פָּקְדָן	eam	פָּקְדָהּ	
			פָּקְדֶנָּה	
vos m.	פָּקְדְכֶם	te m.	פָּקְדְךָ	
	פָּקָדְכֶם		פָּקָדְךָ	2. perf.
vos f.	פָּקְדְכֶן	te f.	פָּקְדֵךְ	
	פָּקָדְכֶן	me	פָּקְדִי	
nos	פָּקְדֵנוּ		פָּקְדֵנִי	1. perf.

In hac forma terminatio Cholem corripitur in Kametzchatuph, & transfertur ad primam radicalem, & ejus Scheva ad secundam.

Si secunda sit gutturalis, tum pro Scheva ponitur Chatephkametz: ut, בָּחֳרִי *Eligere me*, Ezech. 20. v. 5. כְּאָהֳבָם *Secundum amare ipsorum*, Hos. 9. 10. Forma פְּקָדְךָ, פְּקָדְכֶם est à פְּקוֹד, Cholem in ka-

PARTICIP. PRAESENS.

ſive Benoni.

פּוֹקֵד *Viſitans ille.*

eos	פּוֹקְדָם	eum	פּוֹקְדוֹ פּוֹקְדֵהוּ
eas	פּוֹקְדָן	eam	פּוֹקְדָהּ
vos m.	פּוֹקֶדְכֶם	te m.	פּוֹקֶדְךָ
vos f.	פּוֹקֶדְכֶן	te f.	פּוֹקְדֵךְ
nos c.	פּוֹקְדֵנוּ	me c.	פּוֹקְדֵנִי

Tzere tranſit in Scheva, & ante affixa ךָ, & כֶם in Sægol vel Pathach propter gutturalē: ut, אֹהַבְךָ Diligentis te, 2. Par. 20. 7.

Ante ךָ reperitur etiam Chirek:ut, אֹסִפְךָ Colligens te, 2. Reg. 22. 20. *Pihel* מְפַקְּדוֹ מְפַקֶּדְךָ &c.

Quieſc. ſecundâ retinent Kametz,ut in tertiis Præteriti, Ex *Hiphil*, מְעִירָם *Suſcito eos*, Joel. 3.7.

Quieſcentia tertiâ ה, abjiciunt illud cum præcedente Sægol: ut, בּוֹזֵהוּ *Spernens eum*, Prov. 14. 2.

פּוֹקֶדֶת *Viſitans illa.*

Formæ פֹּקְדָה nulla Affixa adjunguntur. Duplex autem Sægol ſe habet,ut in Nominibus: ut, יוֹעַצְתּוֹ *Conſulens ipſi*, 2. Paral. 22. 2.

פּוֹקְדִים , פֹּקְדוֹת *Viſitantes.*

eos	פּוֹקְדֵיהֶם	eum	פּוֹקְדָיו
eas	פּוֹקְדֵיהֶן	eam	פּוֹקְדֶיהָ
vos m.	פּוֹקְדֵיכֶם	te	פּוֹקְדֶיךָ
vos f.	פּוֹקְדֵיכֶן	te f.	פּוֹקְדַיִךְ
nos	פּוֹקְדֵינוּ	me	פּוֹקְדַי

For-

פָּקְדוּ *Visitarunt illi vel illæ.*

eos	פְּקָדוּם	eum	פְּקָדוּהוּ	Aff. 3. perſ.
eas	פְּקָדוּן	eam	פְּקָדוּהָ	
vos m.	פְּקָדוּכֶם	te m.	פְּקָדוּךָ	2. perſ.
vos f.	פְּקָדוּכֶן	te f.	פְּקָדוּךְ	
nos c.	פְּקָדוּנוּ	me c.	פְּקָדוּנִי	1. perſ.

Kametz & Scheva hîc tranſponuntur, ut in 3. fœmin. ſingulari, aut ſimpliciter ſervatur ratio tertiæ maſculinæ.

Terminatio Tzere manet: ut, יְרֵאוּהוּ *Reverentur ipſum*, Job. 37. 24.

Quieſc. ſecundâ, שָׂמוּךָ *Poſuerunt te*, Pſal. 86. 14. Hiphil, הֱשִׁיבוּם *Referebant ea*, 1. Reg. 14. 28.

Quieſcentia tertiâ ה retinent Kametz: ut, עָשׂוּנִי *Fecerunt me*, Pſal. 119. 73.

פְּקַדְתֶּם פְּקַדְתֶּן *Viſitaſtis vos.*

eos	פְּקַדְתּוּם	eum	פְּקַדְתּוּהוּ	2. perſ.
eas	פְּקַדְתּוּן	eam	פְּקַדְתּוּהָ	
nos	פְּקַדְתּוּנוּ	me	פְּקַדְתּוּנִי	1. perſ.

פָּקַדְנוּ *Viſitavimus.*

eos	פְּקַדְנוּם	eum	פְּקַדְנוּהוּ
eas	פְּקַדְנוּן	eam	פְּקַדְנוּהָ
vos m.	פְּקַדְנוּכֶם	te m.	פְּקַדְנוּךָ
vos f.	פְּקַדְנוּכֶן	te f.	פְּקַדְנוּךְ

Cholem in his mutatur in Kametzchatuph.

פְּקַדְתָּ *Tu vir visitasti.*

eos	פְּקַדְתָּם	eum	פְּקַדְתּוֹ	Affixa 3. pers.
	פְּקַדְתָּמוֹ		פְּקַדְתָּהוּ	
eas	פְּקַדְתָּן	eam	פְּקַדְתָּהּ	
nos	פְּקַדְתָּנוּ	me	פְּקַדְתַּנִי	1. pers.

Affixa secundæ personæ desunt, ne reciproca fiat significatio.

Terminatio Cholem mutatur in Kametzchatuph.

Quiesc. tertiâ א, מְצָאתָהּ *Invenisti eam*, Deut. 22.3.

Quiescentia tertiâ ה, גִּלִּיתוֹ.

פְּקַדְתְּ *Tu fœm. visitasti.*

		eum	פְּקַדְתִּיו	Aff. 3. per.
eos	פְּקַדְתִּים		פְּקַדְתִּיהוּ	
eas	פְּקַדְתִּין	eam	פְּקַדְתִּיהָ	
nos	פְּקַדְתִּינוּ	me	פְּקַדְתִּינִי	1. pers.

Accedit ' ante Affixa, tanquam nota fœminina, ex forma 'אַתִּ, unde & personæ separatæ quandoque additum legitur: vide Ezech. 16. 18. Jer. 4. v. 19. ' tamen illud quandoque excidit: ut, רִמִּיתִנִי *Decepisti me*, 1. Sam. 19.17. Cholem mutatur in Kametzchatuph.

פְּקַדְתִּי *Visitavi.*

Forma eadem hîc est, quæ in præcedenti voce, nisi quòd pro Affixis primæ personæ, hîc adhibentur Affixa secundæ personæ. Cholem in Kametz chatuph: ut, יְכָלְתִּיו *Pravalui ipsi* Psal, 13. v. 5.

פְּקַדְוּ

Quiescentia secundâ semper retinent Kametz: ut, שָׁמְךָ ,שָׁמַנִי ,שָׁמוֹ, &c.

Quiescentia tertiâ א, ultimum Kametz retinēt: ut, קְרָאוֹ &c.

Quiescentia tertiâ ה, illud ante Affixa semper abjiciunt, unde Kametz ultimum in Kal succedit sub primam radicalem: ut, עָשָׂהוּ Fecit illud, Psal. 95.5. pro עֲשָׂהָהוּ; aut (si mavis) ה cum præcedente suo Kametz abjiciunt, unde propter contractionem Kametz primum manet, qualis ratio & in Nominibus observata.

פָּקְדָה Illa visitavit.

eos	פְּקָדָתַם / פְּקָדָתַם	eum	פְּקָדָתְהוּ / פְּקָדָתוּ	Affixa 3. pers.
eas	פְּקָדָתַן / פְּקָדָתַן	eam	פְּקָדָתְהָ / פְּקָדָתָה	
vos m.	פְּקָדַתְכֶם	te m.	פְּקָדַתְךָ	2. pers.
vos f.	פְּקָדַתְכֶן	te f.	פְּקָדַתְךְ	
nos c.	פְּקָדַתְנוּ	me c.	פְּקָדַתְנִי	1. pers.

Hic vocalium Kametz & Scheva ab initio fit transpositio: terminatio אָה mutatur in ת_, præterquā ante affixa ם & ן, ubi mutatur in Kametz.

Terminatio Tzere & hic manet: ut, אֲהֵבַתְהוּ Amavit illum, 1. Sam. 18. 28.

Quiescentia secundâ & hic Kametz prius retinent: ut, שָׂמַתְהוּ & sic reliqua juxta præcedentis personæ formam.

נִי Præterito jũgitur: נִי reliquis Temporibus.
נוּ ,נָּה non junguntur Præterito; reliquis rectè.
ם ,וֹ Imperativo & Futuro: aliis ם ,וֹ.
הוּ Præterito; הוּ reliquis.
Vocibus in vocalem immediatè finitis, nudum Affixum adjungitur.

PRAETERITUM KAL.

פָּקַד *Ille visitavit.*

eos	פְּקָדָם / פְּקָדָמוֹ	eum	פְּקָדוֹ / פְּקָדָהוּ	Affixa 3. pers.
eas	פְּקָדָן	eam	פְּקָדָהּ	
vos m.	פְּקַדְכֶם	te m.	פְּקָדְךָ	2. pers.
vos f.	פְּקַדְכֶן	te f.	פְּקָדֵךְ	
nos c.	פְּקָדָנוּ	me c.	פְּקָדַנִי	1. pers.

Kametz penultimum per totum Præteritum mutatur in Scheva, Pathach in Kametz, exceptis, כֶם ; כֶן, ante quæ manet.

Terminatio altera *Tzere*, manet: אֲהֵבָךְ אֲהֵבוֹ &c.

Cholem tertia terminatio manere potest: at sequente Schevâ, corripitur in Kametzchatuph.

In PIHEL mutatur Tzere in Scheva: ut, פִּקְּדוֹ. Sequente alio Scheva, transit in Sægol vel Pathach.

Defectiva secundâ in Hiphil mutat Tzere prius in Scheva, alterum in Chirek: ut, הֲדִמָּנוּ *Silere fecit nos*, Jerem. 8. 14.

Quiescen-

Cholem *penultimæ syllabæ* mutatur in Kametz-chatuph aut Kibbutz: ut, קֹדֶשׁ *Sanctitas*, קָדְשׁוֹ *Sanctitas ejus*. Excipe גֻּלְגֹּלֶת unde גֻּלְגָּלְתּוֹ *Cranium ejus*, Jud. 9. 53.

At sequente Kametz vel Tzere, invariatum manet: ut, אוֹצָרוֹ *Thesaurus ejus*, Deut. 28. 12. ab אוֹצָר.

Cholem *ultimæ syllabæ* manet, exceptis quibusdam ex defectivis secundâ radicali derivatis, in quibus corripitur in Kibbutz: ut, מָעוֹז *Robur*, מָעֻזּוֹ *robur ejus*.

Pathach ultimæ syllabæ in quibusdam defectivis mutatur in Chirek sequente Dages: ut, פַּת *Buccella*, מִפִּתּוֹ *De buccella ejus*, 2. Sam. 12. 3. Sed à דְּבַשׁ est דִּבְשִׁי *Mel meum*, Cantic. 5. 1.

Pathah & Chirek in forma זַיִת contrahuntur in Tzere: ut, זַיִת *Oliva*, זֵיתְךָ *Olivæ tuæ*, Deuter. 24. ℣. 20. Huc pertinent, בַּיִת, חַיִל, יַיִן & similia.

Scheva & Chirek in forma פְּרִי quasi transponuntur, assumpto ab initio Chirek vel Sægol, unde deinceps י fit mobile: ut, פְּרִי *Fructus*, פִּרְיוֹ & פֶּרְיוֹ.

II. DE VERBIS.

Quomodo verba mutentur propter flexionem, id ipsa conjugandi norma indicat, quæ idcirco cuique nota esse debet.

At Pronominum inseparabilium sive Affixorum cum ipsis structura & conjunctio, longè maximam mutationem efficit, quàm hîc breviter delineatam accipe.

In genere observetur:

Monosyllaba variant: in his manet, דֵּעַ, גֵּר, אֵל, אֵיד, שֵׂחַ, רֵאשׁ, רֵשׁ, רֵעַ, עֵץ, עֵד, נֵר, זֵר.

בֵּן, שֵׁם mutant in Scheva: ut, שְׁמִי *nomen meum.* Sequente alio Scheva, prius pro more transit in Chirek: ut, שִׁמְךָ *nomen tuum*; quod in pausa dicitur שְׁמֶךָ.

Quædam commutant illud in Chirek sequente dages: ut, עִתִּי ab עֵת *Tempus.* Sic, קֵץ, עֵז, נֵס, קֵן, שֵׁן, תֵּל, אֵב, אֵשׁ, חֵן, חֵץ, לֵב. At à גֵּו est גֵּוְךָ *Tergum tuum.*

SÆGOL tam *penultimæ* quàm *ultimæ* syllabæ, mutatur in Scheva, unde prius vertitur in Chirek: ut, בֶּגֶד *Vestis*, בִּגְדוֹ *Vestis ejus*, בִּגְדִי *Vestis mea*: sic סִפְרִי à סֵפֶר.

Quædam pro Chirek habent Pathach, maximè quando prima aut secunda est gutturalis aut ר: ut, אֶבֶן *Lapis*, אַבְנוֹ *Lapis ejus.* Eam formam etiam sequuntur, לֶדֶת, גֶּפֶן, קֶשֶׁת, צֶמֶר, צֶלַע, צֶלֶם, פֶּלֶג, סֶלַע, נֶפֶשׁ, מֶלֶךְ, כֶּסֶף, כֶּלֶב, שֶׁמֶן, שֶׁוַע, טֶנֶא. Sic à חֵלֶק est חֶלְקוֹ *pars ejus*: à תִּפְאֶרֶת est תִּפְאַרְתּוֹ *Gloria ejus.*

Sægol primum post se Scheva habēs, manet: ut, אֶצְבַּע *Digitus*, אֶצְבָּעוֹ *Digitum suum*, Levit. 4. 6.

Terminatio ֶה abjicitur: ut, מִקְנֶה *Possessio*, מִקְנֵהוּ *Possessio ejus*, Job. 1. 3. Attamen ante הָ Sægol manet: ut, מִקְרֶהָ *Accidens ejus*, à מִקְרֶה Ruth. 2. 3.

פֶּה & שֶׂה specialem anomaliam habent, in mutatione ה in י: ut שֵׂיו *Pecudem ejus*, Deut. 21. 1. שֵׂיֵהוּ *Pecus suum*: 1. Sam. 14. 34. A פֶּה est פִּי *Os meum*, פִּיךָ *Os tuum*, פִּיו & פִּיהוּ *Os ejus.*

CHO-

mam constructam: ut, צִדְקוֹתִי *Justitia mea*, צִדְקָתְךָ *tua*, &c.

Excipe multa ex Quiescentibus & Defectivis secundâ orta, quæ prius Kametz retinent, qualia sunt, קָצֶה *Extremitas*; רָעָה *Malum*, מָעוֹז *robur*; מָגֵן *clypeus*, רָמוֹת *altitudo*: ut, קָצֵהוּ *Finis, ejus*, &c. Hinc quoque פָּנִים & בָּנִים Kametz retinent, quasi ex forma פָּנֶה & בָּנֶה.

תָּוֶךְ, מָוֶת, אָוֶן contrahuntur in Cholem: תּוֹכוֹ medium ejus, à תָּוֶךְ.

אָב אָח חָם Kametz in singulari retinent: אָבִי *Pater meus*. Sic, דָּם *Sanguis*, יָד *manus*, עָב *nubes*, צָר *hostis*, שַׂר *princeps*, & si quæ alia similia.

קַו, גַּן, גַּג mutant Kametz in Pathach & Dagesch: ut, גַּגִּי *tectum meum*. Sic à מִשְׂגָּב est מִשְׂגַּבִּי *Locus editus meus*.

TZERE *penultimæ syllabæ*, mutatur in Scheva: ultimæ partim manet, partim mutatur: ut, לְבָבִי *Cor meum*, à לֵבָב *Cor*: עֲצָתָם ab עֵצָה *Consilium*.

Formam סֵפֶר vide in Sægol.

Manet in his & similibus, נֵבֶל, הֵיכָל, אֵיתָן, תְּאֵנָה, שֵׂיבָה, שְׁאֵרִית, שְׁאֵלָה, רֵאשִׁית, צֵאָה, עֵדוּת, אֵימָה. In בְּהֵמָה semper mutatur in Sægol, בְּהֶמְתְּךָ *Jumentum tuum*.

Ultimæ syllabæ in Nominibus formæ זָקֵן & פְּאֵר manet.

In forma שׁוֹמֵר mutatur in Scheva: שׁוֹמְרִי Custodiens me.

Ante ךָ transit in Sægol vel Chirek; aut Pathach propter gutturalem: ut, אֹיִבְךָ, שׁוֹמֶרְךָ. In pausa autem dicitur שׁוֹמְרֶךָ. Mo-

PATHACH & CHIREK (non intercedente Dagesch) contrahuntur in Tzere: ut בַּיִת à בֵּית, *Domus.*

Variatio ob AFFIXA.

Affixa dicuntur Pronomina inseparabilia à fine Nominibus adjuncta. Hic in genere observetur, Affixa quatuor כֶם כֶן הֶם הֶן formæ Nominis constructæ in utroque genere & numero semper adjungi, ac propterea *Affixa constructa* mihi vocari. Deinde affixum הו tantùm Nominibus in ה finitis adjungi, item Nomini אָב. Reliqua mutatio talis.

KAMETZ penultimæ syllabæ in singulari numero in utroque genere mutatur in Scheva: ultimæ manet, præterquam ante Affixa constructa הֶן, הֶם, כֶן, כֶם.

Masculina, דָּבָר : *Verbum*, דְּבָרִי *Verbũ meum*, דְּבָרְךָ *tuum*, דְּבָרוֹ *ejus*, דְּבָרָם *eorum*, דְּבָרֵנוּ *nostrum*, דְּבַרְכֶם *vestrum.*

Fœminina in ה præter mutationem primi Kametz, commutant etiam ה in ת: ut, צִדְקָתִי *Justitia mea*, צִדְקָתְךָ *tua.* צִדְקָתוֹ *ejus*, צִדְקָתָם *eorum*, צִדְקַתְכֶם *vestra*, à צְדָקָה. Cum litera Heemantica ab initio, immutata manent. Recipiunt autem Affixa ad formam in ת: ut, תִּפְאֶרֶת *Gloria*, תִּפְאַרְתּוֹ *gloria ejus.*

In plurali masc. Kametz hocce manet: ut, דְּבָרַי Verba mea, דְּבָרֶיךָ tua, דְּבָרָיו ejus, דְּבָרֶיהָ ejus fœm. דְּבָרֵינוּ nostra, דִּבְרֵיכֶם vestra, à דְּבָרִים.

Fœminina pluralia assumunt Affixa ad formam

præterea in ת: ut צִדְקַת à צְדָקָה; nempe prius Kametz mutatur in Scheva, propter quod antecedens Scheva convertitur in Chirek: ultimum verò in Pathach, & ה in ת. Fœmininum plurale, צִדְקוֹת à צְדָקוֹת.

Tria monosyllaba חָם, אָח, אָב mutant Kametz in Chatephpathach; & assumunt præterea ad finem literam י: ut, אֲחִי אֲבִי.

Excipiuntur aliquàm multa ex Quiescentibus & Defectivis secundâ radicali nata, quę prius Kametz retinent; qualia sunt קָמַת, בָּמַת, מָעוֹן, מָגֵן, צָרַת & his similia.

TZERE invariatum manet, nisi quando antecedit vel sequitur Kametz, tunc penultimæ syllabæ mutatur in Scheva, ultimæ in Pathach: ut, שְׁנַת à שֵׁנָה *Somnus*: עֲצַת ab עֵצָה *Consilium*. Excipe, si post Tzere sit litera quiescens.

In pluralibus Tzere penultimæ syllabæ transit in Scheva, propter quod antecedens Scheva convertitur in Chirek, sicut & antè in forma Kametz: ut, זִקְנֵי à זְקֵנִים *Senes*: חַצְרֵי à חֲצֵרִים *Atria*: גִּדְרוֹת à גְּדֵרוֹת *Caulæ*.

Excipiuntur: אֵיבַת *Inimicitia*: הֵיכַל *Templum*, & pluralia, חֲפֵצִים *Desiderantes*: זֵיתִים *Oleæ*, & alia, quæ vide in Thesauro nostro Grammatico. A' קֵן reperitur קַן, & à בֵּן cum Chirek speciali anomaliâ בִּן, Deut. 25. 2. Jonæ 4. 20.

SÆGOL ultimæ syllabæ ante ה mutatur in Tzere: ut, מִקְנֵה צֹאן *Possessio ovium*, Gen. 26. 14. Excipe, פֶּה, unde פִּי חָכָם *Os sapientis*, Eccles. 10. v. 12. Aliàs immutatum manet.

3. *Regimen*: 4. *Affixa*. Hîc nos adjungemus quintam, *Accentus*.

De prima vide ſuprà cap. 8: de ſecunda cap. 9. & 10, de reliquis duabus hîc breviter agemus.

Variatio ob REGIMEN.

Regimen eſt Syntaxis ſive ſtructura Nominum, quâ unum regit alterum caſu genitivo. Hoc fit plerumque primi Nominis mutatione, cujus formam vocant *Regimen*, *Statum regiminis*, *Statum conſtructum*: formam autem integram appellant *Statum abſolutum*.

In genere notandum, ab initio vocis duo Scheva conſiſtere nō poſſe, unde cum aliqua ratio duo poſtulat, tum prius mutatur in Chirek, aut in Pathach vel Sægol propter gutturalem vel ר, ut dictum cap. 4. & in ſequentibus ampliùs patebit.

Mutatio vocalium ob regimen fit vel in *penultima* vel in *ultima* ſyllaba, vel *utrobiq;* ſimul.

KAMETZ penultimæ ſyllabæ, in utroque genere & numero, mutatur in Scheva, aut Scheva compoſitum ſub gutturali: ultimæ verò (non ſequente א) tranſit in Pathach: ut, דְּבַר הַמֶּלֶךְ *Verbum regis*; à דָּבָר.

Pluralia maſculina etiam ים. commutant in ֵי. ut, דִּבְרֵי ex דְּבָרִים ſcilic. Kametz in Scheva mutato, propter quod antecedens Scheva tranſit in Chirek, ut dictum. Sub prima gutturali eſt Pathach vel ſægol: ut, עַבְדֵי ex עֲבָדִים. Sic & alia quædam: ut, מַלְכֵי *reges*.

Fœminina ſingularia in ה, commutant illud præte-

Fastidientis, abominantis, חָלִילָה Absit, 2. Samuel. 20. v. 20.

Gaudentis, exsultantis cum ironico gemitu, הֶאָח הֶאָח Euge euge, Ha ha he, Psal. 35. 21.

Hortantis, הָבָה Ejà, agè: הָבוּ Agitè.

Optantis, לוּ Utinam, ô utinam, Gen. 17. 18. לוּא idem, Jesa. 64. 1: אַחֲלַי, אַחֲלֵי idem: אָמֵן Amen,

Vocantis, הוֹי Heus.

APPENDIX BREVIS DE MUtatione vocum & Punctorum Vocalium.

MUtatio punctorum vocalium in lingua Hebræa, res est solicita & operosa, in qua juventus cum multo sudore se torquet, sed cum exiguo sæpè fructu, ita ut se expedire nesciens nauseam concipiat, ac studium tandem abjiciat. Ergo laborem & hîc ipsi minuamus, & quæ intricata tantopere videntur, sensim extricemus, ne cœptum studii iter hisce salebris impediatur.

Causæ mutationis quædam sunt *generales*, quædam *speciales*. Generales, quæ omnibus omninò vocibus communes sunt, ut Pronomina affixa & Accentus: Speciales, quæ Nominibus vel Verbis in specie conveniunt. Nos singulas voces seorsim & universè hîc considerabimus.

I. DE NOMINIBUS.

ELias Grammaticus in Libro, *Habbachur, Orat.* 3. *cap.* 2. quatuor ponit causas, ob quas Nomina mutentur: 1. est *Motio* è masculino in fœmininum. 2. *Flexio* è singulari in pluralem:

3. Regi-

Discretiva sive *Adversativa*, אַךְ Verùm, Verumtamen: אֲבָל At, ast, sed, verùm, verumtamen: גַּם כִּי Etiamsi: כִּי אִם Sed: אוּלָם Veruntamen. Sæpè etiam inseparabile ו adversativè sumitur, ut dictum.

Disjunctiva, אוֹ Aut, vel, sive, seu: לֹא־כֵן Non sic, secus. Sed & inseparabile ו disjunctivè sumitur, ut Exod. 21. 15. & alibi.

Causalis, כִּי Nam, quia, quòd, quoniam, enim, etenim: אֲשֶׁר Quòd, quia, quum: עֵקֶב, יַעַן כִּי, יַעַן אֲשֶׁר, עֵקֶב אֲשֶׁר, יַעַן Quia, eò quòd, quandoquidem: לְמַעַן, בַּעֲבוּר Ut, propterea ut, לְבִלְתִּי Ut non.

Rationalis, עַל־כֵּן, לָכֵן Quare, quamobrem, quapropter, ergò, ideo, igitur, idcirco, quocirca, itaq;.

Cap. XLI.

De Interjectione.

Interjectio est, quæ per se in oratione posita, animi affectum cum singulari commotione indicat.

Blandientis, נָא, אָנָּא, בִּי Quæsò, obsecrò, amabò.

Comminantis, הוֹי, אוֹי Væ: sic אִי Eccles. 4. 10.

Demonstrantis, הֵא, הִנֵּה, הֵן He, En, ecce.

Dolentis, אוֹיָה, הוֹי, אוֹי ô, hei, heu, eheu. הָהּ Ah: אֲהָהּ Ahah, ah: אָח Ah, Ezech. 6. 11.

Ejulantis, אַלְלַי Hei, væ, Job. 10. 15.

Exclamantis, הוֹי הוֹי ô ô, Zach. 2. 6. Inseparabile ה sequente Dagesch, ante Nomina sic quoq; sæpè usurpatur, & Vocativum denotat.

Fastidien-

Quædam privationem causæ adjuvantis: ut, בְּלִי, בְּלֹא, בִּלְעֲדֵי, בִּלְתִּי, מִבְּלִי Absque, præter, sine; זוּלַת, מִלְּבַד, לְבַד Præter.

Inseparabiles quatuor sunt, quæ vulgò literæ בְּכְלַם vocantur: בְּ In, Propter: כְּ Secundùm, juxta: לְ Ad, estque ex אֶל decisum: Hæ tres regulariter notantur cum Scheva, aut Chirek, si aliud Scheva sequatur, aut proprietati gutturalium obsequuntur: sæpè etiam extrudunt articulum ה, & suscipiunt ejus vocalem. מ A, ab, abs, de, è, ex, estque desumptum ex מִן, unde & cum Chirek sequente Dages vocibus præfigitur: Dagesch ejectum, compensatur per Tzere.

Cap. XL.

De Conjunctione.

Conjunctio est quæ multiplices orationis partes conjungit.

Copulativa, אַף, גַּם Etiam.

Inseparabiles duæ sunt, quæ vocibus præfiguntur, וְ Et, שֶׁ Quòd. *Illud* copulativum est, & ante literas בומף ac schevatam quamlibet notatur cum Schurek: si duo Nomina copulet, quorum posterius est monosyllabum, aut bisyllabum, tum habet Kametz. *Hoc* post se habet Dagesch, & est loco אֲשֶׁר Quòd.

Connexiva, sive *Conditionalis*, אִם Si, sin, siquidem, quum, quandoquidem: כִּי אִם Quòd si, אִם לֹא Si non, ni, nisi, אִלּוּ לוּ Si: לוּלֵא Nisi.

ſturalem non cum Kametz notatam; Hoc regulariter eſt cum Scheva, quod ante aliud Scheva tranſit in Chirek: ante Scheva compoſitum, habet brevem gutturali reſpondentem: ante Nomina communiter extrudit articulum ה, & ſuſcipit ejus vocalem: ut, כַּשֶּׁמֶן, pro כְּהַשֶּׁמֶן &c.

Caput XXXIX.

De Præpoſitione.

Præpoſitio eſt vox indeclinabilis, Verbo Nomen, tanquam terminum vel cauſam motus aut quietis, adjungens.

Terminum: אֶל אֱלֵי Ad, ſecus, juxta, erga: אֵצֶל Apud, juxta, penes, propè: עַד, עֲדֵי Ad, uſque ad: נֶגֶד Coram, contra, ante: נֹכַח, לְנֹכַח E' regione, ex adverſo, contra: לְעֻמַּת, מוּל, מִמּוּל, idem: בֵּין inter, intra: מִן, מִנִּי, מִנֵּי a, ab, abs, de, e, ex: Propter: præ, comparativè: לִפְנֵי ante, coram, præ: עַל, עֲלֵי ſuper, ſupra, contra, adverſus: חוּץ Extra: סָבִיב Circùm, circa: עֵבֶר Cis, מֵעֵבֶר Trans, ultrà: הָלְאָה Ultra: אַחַר, אַחֲרֵי Poſt: תַּחַת Subter, ſub, infrà.

Cauſam: עַל, מִפְּנֵי, בַּעֲבוּר, לְמַעַן, בִּגְלַל Propter, חֵלֶף, תַּחַת, בְּעַד Pro: לְפִי כְּפִי Secundùm, juxta.

Quædam terminum loci ſignificantia, aliquando temporis ſunt: ut, עַד Uſque ad: מִן Ab, לִפְנֵי Ante, אַחַר Poſt, בֵּין inter. Item quatuor inſeparabiles, ב, כ, ל, מ.

Quædam comitatum, cauſam comitantem ſeu adjuvantem denotant: ut, עִם אֵת עִמָּד Cum.

Quædam

Affirmationis כֵּן Sic, ita, quod & similitudinis: אָכֵן Verè, profectò, certè: אַךְ omninò: אוּלָם, אָמְנָם Verè, reverà.

Negationis, Prohibitionis, לֹא Non: בַּל non, nequaquam: אַל ne: פֶּן ne forte, ut non: אַיִן, אֵין Non.

Dubitationis, אוּלַי Fortasſis.

Qualitatis, רֵיקָם Inaniter, fruſtrà: שָׁוְא Vanè: חִנָּם Gratis, immeritò: יְהוּדִית Judaicè.

Congregationis, יַחַד, יַחְדָּיו Unà, ſimul, pariter.

Separationis, Excluſionis, לְבַד Seorſim, ſeparatim: אַךְ, רַק Tantùm, tantùmmodò, duntaxat: בִּלְעֲדֵי præterquam.

Intenſionis, יוֹתֵר Nimiùm, ampliùs, magis, potiùs, מְאֹד Valdè, vehementer: רַב Multùm, Satis: אַף־כִּי Quantò magis, Quantò minùs; illud in oratione affirmativa ſignificat, hoc in negativa.

Remiſſionis & dimiſſionis, אַט Senſim, lentè, leniter: מְעַט Parum: מְעַט מְעַט Minimùm, paulatim: בִּמְעַט penè: כְּאַיִן ferè.

Similitudinis, כֵּן, כָּכָה Sic, ita: כְּמוֹ־כֵן Similiter: כְּמוֹ Sicut: כָּכָה taliter, eo modo, hoc modo.

Numeri, אַחַת Semel, שֵׁנִית ſecundò, שְׁלִישִׁית tertiò: רְבִיעִית quartò. Hæc ex Nominibus adverbiaſcunt.

Inſeparabilia Adverbia duo ſunt, quæ aliis vocibus ab initio ſemper adjunguntur; כ ſimilitudinis, ה admirationis & interrogationis. Id regulariter habet Chatephpathach: ante Scheva pathach nudum: ut, הֲבַת *Num filia*, Geneſ. 17. 17. הַכְזוֹנָה *Num tanquam cum ſcorto?* Gen. 34. 31. Sic ante gut-

anomaliâ dicitur יִשְׁתַּחוּ Procumbat, *Genes.* 48.12, *pro* יִשְׁתַּחֲוֶה, *ubi Apocopæ ratio postulabat* יִשְׁתַּחַו, *sed euphoniæ causâ sumptum in fine est Schurek.*

CAP. XXXIIX.
De voce indeclinabili, & primùm de Adverbio.

Exposita est vox declinabilis.

Vox indeclinabilis est, quæ genere & numero flecti non potest: estque vel *Adverbium* aut *Præpositio*: vel *Conjunctio* aut *Interjectio*, quæ in universum vulgò *Particulæ*, Hebræis מִלּוֹת nominãtur.

Adverbium est vox indeclinabilis, quæ alii voci adjungitur, ad explicandam circumstantiam vel qualitatem aliquam: ut,

Loci, אֵי, אַיֵּה *Ubi?* אֵיפֹה, אֵיפוֹא, אֵיכֹה *Ubinam?* אָנָה אָן *Quò? Ubi?* מֵאַיִן *undenam?* פֹּה, פֹּא *hîc, huc:* מִפֹּה, מִפּוֹ *hinc, inde, illic:* הֵנָּה *huc:* הֲלוֹם huc hîc: שָׁם ibi, illic, illuc, eò: מִשָּׁם inde: פְּנִימָה, מִבֵּית, מִבַּיִת Intrinsecùs, Intus, Intrò: חוּץ foris, forâs: מַעְלָה suprà, מִלְמַעְלָה supernè: מַטָּה Infrà, Infimè; אָחוֹר retrò, retrorsum.

Temporis, מָתַי Quando? עַד־מָה Usquequò? עַד־אָן quousque? עַתָּה nunc: מָחָר Cras: יוֹמָם interdiu: תְּמוֹל, אֶתְמוֹל heri: שִׁלְשֹׁם nudius tertius: מִלְּפָנִים ante, antea, antehac: תָּמִיד jugiter: עַד־אִם, עַד־כִּי donec, usquedum: טֶרֶם antequam: מַהֵר, מְהֵרָה citò: אָז, אֲזַי Tunc.

Interrogationis, אִם An, הַאִם An verò? הֲלֹא nonne, annon? אֵיךְ quomodo? מַדּוּעַ quare? לָמָּה ut quid?

Affirma-

הִתְגַּלֶּינָה הִתְגַּלִּי *f.*

Futurum.

fœm.	*Masc.*	
	אֶתְגַּלֶּה	1
תִּתְגַּלִּי	תִּתְגַּלֶּה	2
תִּתְגַּלֶּה	יִתְגַּלֶּה	3

Plural.

	נִתְגַּלֶּה	1
תִּתְגַּלֶּינָה	תִּתְגַּלּוּ	2
	יִתְגַּלּוּ	3

NOTAE.

Præterit. הִתְגַּלָּה *) Unicum à* י *incipiens illud in* ו *commutat, quæ forma etiam suprà cap. 25. notata est: ut,* הִתְוַדָּה Confessus fuit, *Levit.*5.5. *A* שָׁחָה *speciali anomaliâ hic dicitur* הִשְׁתַּחֲוָה Incurvavit se honoris causâ: *ubi* ו *vel per epenthesin insertum, aut tertia radicalis* ה *mutata est in* ו, *quæ commutatio & in Nominibus fit, ut quando à* גָּאָה Superbivit, *fit* גַּאֲוָה Superbia: *Deinde perdit Dagesch, ac literæ* ת *& primæ radicalis fit transpositio: ut,* הִשְׁתַּחֲוָה Incurvavit se, *& sic deinceps flectitur.*

Imperat. הִתְגַּלֵּה) *Per Apocopam,* הִתְחַל Ægrotum age, 2.*Sam.* 13.5.

Futur. אֶתְגַּלֶּה) *Cum syncopa literæ formativæ* ת, אֲדַמֶּה Æquabo me, *Jesa.*14.14.*pro* אֶתְדַּמֶּה. יִתְגַּלּוּ) *Huc pertinet defectè scriptum* וַיִּשְׁתַּחֲוּ Et procumbent, *Genes.* 27.29, *pro* יִשְׁתַּחֲווּ. *Apocopa, ut in Imperativo:* וַיִּתְגַּל Et retexit se, *pro* יִתְגַּלֶּה *Genes.* 9. *v.* 21. *Speciali*

AD HOPHAL.

Præterit. הָגְלָה) *Deficiente primâ* נ , הוּכָּה Percussum est, *Psal.*102.5. הֻכֵּיתִי *Percussus sum, Zach.* 13. 6.

Particip. *Participium præsens inusitatum est: si quis formare velit, desinet à Præterito in Segol: ut*, מָגְלֶה. *Deficiente primâ* נ , מֻכֶּה Percussus.

CAP. XXXVII.

De Conjugatione HITHPAHEL, *Quiescentium tertiâ* ה.

Præteritum.

	masc.	*fœm.*
3	הִתְגַּלָּה	הִתְגַּלְּתָה
2	הִתְגַּלִּיתָ	הִתְגַּלִּית
1	הִתְגַּלִּיתִי	

Plural.

3	הִתְגַּלּוּ	
2	הִתְגַּלִּיתֶם	הִתְגַּלִּיתֶן
1	הִתְגַּלִּינוּ	

Participium præsens.

	Sing.	*Plur.*
m.	מִתְגַּלֶּה	מִתְגַּלִּים
f.	מִתְגַּלָּה	מִתְגַּלּוֹת

Infinitivus.

הִתְגַּלּוֹת

Imperativus.

	Sing.	*Plur.*
m.	הִתְגַּלֵּה	הִתְגַּלּוּ
f.	הִתְגַּלִּי	

Plural.			Plural.		
com.	נִגְלֶה	1	com.	נִגְלֶה	1
תִּגְלֶינָה	תִּגְלוּ	2	תִּגְלֶינָה	תִּגְלוּ	2
	יִגְלוּ	3		תִּגְלוּ	3

NOTAE AD HIPHIL.

Præterit. הִגְלָה) *Alibi est*, הֶגְלָה Deportavit, *Esth*. 2. *v*. 6. *Deficiente primâ* נ, הִזָּה Asperſit, הִכָּה Percuſſit. *Ex anomalia primæ quieſcentis* י, הוֹגָה Mœrore affecit, הוֹנָה Oppreſſit, הוֹרָה Docuit, *quæ ſic quoq; deinceps flectuntur*. הִגְלֵיתָה) *Contractè*, הִרְצָת *Acquieſcet*, Levit. 26. 34. הֶלְאָת *Fatigavit*, Ezech. 24. 12. הִגְלֵית) *Et per Chirek in medio* הִגְלִיתָ Deportaſti, 2. *Reg*. 17. 26: *& ita in aliis perſonis*. Deficiente primâ Nun: וְהִזֵּיתָ *Et aſperges*: Primâ Jod י הוֹרֵתָ *Docuiſti*, Exod. 17. 5.

Imperat. הַגְלֵה) *Per apocopam* הֶרֶף Deſiſte, *Deuter*. 9. 14. *pro* הַרְפֵּה. *Propter gutturalem duplex Pathach est*, הַעַל Aſcendere fac, *Exod*. 33. *v*. 12. *Deficiente primâ* נ, הַכֵּה Percute, *unde per apocopam* הַךְ, 2. *Reg*. 6. *v*. 18. *à* נָכָה.

Futur. אַגְלֶה) *Ex deficiente primâ* נ, אַטֶּה Extendam, *Jerem*. 6. 12. *Ex Quieſcente primâ* י, אוֹדֶה Celebrabo, *Pſal*. 9. 2, *& ſic deinceps. Hinc cum expreſſo* ה *characteriſtico, quod Chaldæis familiare*, יְהוֹדֶה Celebrabit, *Nehem*. 11. 7. Apocopa, יֶפֶר Fœtificare fecit, *Pſal*. 105. 24. *pro* יַפְרֶה *propter gutturalem*: וַיַּעַל Et obtulit, *Num*. 23. *v*. 2. *Et in duplex Scheva. ut in Kal*, יַרְדְּ Dominari fecit, *Jeſa*. 41. 2. *Ex defectivis primâ* נ, וְאַט Et admovi, *Hoſeæ* 11. 4, *pro* וְאַטֶּה: *Sic* יַךְ *pro* יַכֶּה.

Præter. Hophal.

fœm.	*masc.*	
הָגְלְתָה	הָגְלָה	3
הָגְלֵית	הָגְלֵיתָ	2
com.	הָגְלֵיתִי	1

Plural.

com.	הָגְלוּ	3
הָגְלֵיתֶן	הָגְלֵיתֶם	2
com.	הָגְלֵינוּ	1

Partic. præter. Pahul.

Plur.	*Sing.*	
מָגְלִים	מָגְלֶה	*m.*
מָגְלוֹת	מָגְלָה	*f.*

Infinitivus.

הָגְלֵה

Imperat. caret.

Futurum.

fœm.	*masc.*	
com.	אָגְלֶה	1
תָּגְלִי	תָּגְלֶה	2
תָּגְלֶה	יָגְלֶה	3

Præter. Hiphil.

fœm.	*masc.*	
הִגְלְתָה	הִגְלָה	3
הִגְלֵית	הִגְלֵיתָ	2
com.	הִגְלֵיתִי	1

Plural.

com.	הִגְלוּ	3
הִגְלֵיתֶן	הִגְלֵיתֶם	2
com.	הִגְלֵינוּ	1

Partic. præsens Ben.

Plur.	*Sing.*	
מַגְלִים	מַגְלֶה	*m.*
מַגְלוֹת	מַגְלָה	*f.*

Infinitivus.

הַגְלוֹת vel הַגְלֵה

Imperativus.

Plur.	*Sing.*	
הַגְלוּ	הַגְלֵה	*m.*
הַגְלֶינָה	הַגְלִי	*f.*

Futurum.

fœm.	*masc.*	
com.	אַגְלֶה	1
תַּגְלִי	תַּגְלֶה	2
תַּגְלֶה	יַגְלֶה	3

Plural.

2	תְּגַלֶּה	תְּגַלִּי	2	תְּגֻלֶּה	תְּגֻלִּי
3	יְגַלֶּה	תְּגַלֶּה	3	יְגֻלֶּה	תְּגֻלֶּה
	Plural.			Plural.	
1	נְגַלֶּה	com.	1	נְגֻלֶּה	com.
2	תְּגַלּוּ	תְּגַלֶּינָה	2	תְּגֻלּוּ	תְּגֻלֶּינָה
3	יְגַלּוּ		3	יְגֻלּוּ	

NOTAE AD PIHEL.

Præter. גִּלֵּיתָ) *In medio promiſcuè Chirek eſt: ut,* גִּלִּיתָ Retexiſti, *Jeſa.* 57. 8. Sic in reliquis perſonis.

Imperat. גַּלֵּה) *Præter normam eſt* רַבֵּה Multiplica, *Jud.* 9. 29. *Per Apocopam,* גַּל Retege, *Pſal.* 119. 8.

Futur. אֲגַלֶּה) Apocope, תְּכַס Obtegas, *pro* תְּכַסֶּה, *Neh.*4.5. וַתְּגַל Et diſcooperuit, *Ezech.* 23. 18. יְקַו Exſpectet, *Job.* 3. 9, *pro* יְקַוֶּה.

AD PYHAL.

Præterit. גֻּלָּה) Excidens Dages per Cholem compenſatur: ut, הוֹרָה Conceptus eſt, Job.2.v.3. גֻּלּוּ) *Et cum Kametzchatuph,* כָּלּוּ Finiuntur, *Pſal.* 72. *v.* 20. כָּסוּ Operti ſunt, *Pſal.* 80. 11. *Compenſato Dages,* דֹּחוּ Impelluntur, *Pſal.* 36.13.

Participium) *Quidam etiam hîc Participium præſens formant,* גֻּלֶּה, *ex duobus xemplis, de quibus vide Theſaurum noſtrum.*

CAP. XXXVI.

De Conjugatione HIPHIL *&* HOPHAL *Quieſcentium tertiâ* ה.

CAP. XXXV.

De Conjugatione PIHEL & PYHAL *Quiescentium tertiâ* ה.

Præter. Pyhal.

	masc.	*fœm.*
3	גֻּלָּה	גֻּלְּתָה
2	גֻּלֵּיתָ	גֻּלֵּית
1	גֻּלֵּיתִי	com.

Plural.

3	גֻּלּוּ	com.
2	גֻּלֵּיתֶם	גֻּלֵּיתֶן
1	גֻּלֵּינוּ	com.

Partic. præt. ſive. Pahul.

	Siug.	*Plur.*
m.	מְגֻלֶּה	מְגֻלִּים
f.	מְגֻלָּה	מְגֻלּוֹת

Infinitivus.

גֻּלֹּה vel גֻּלּוֹת

Imperat. caret.

Futurum.

	masc.	*fœm.*
1	אֲגֻלֶּה	com.

Præter. Pihel.

	masc.	*fœm.*
3	גִּלָּה	גִּלְּתָה
2	גִּלִּיתָ	גִּלֵּית
1	גִּלִּיתִי	com.

Plural.

3	גִּלּוּ	com.
2	גִּלִּיתֶם	גִּלֵּיתֶן
1	גִּלֵּינוּ	com.

Partic. præſens Ben.

	Sing.	*Plur.*
m.	מְגַלֶּה	מְגַלִּים
f.	מְגַלָּה	מְגַלּוֹת

Infinitivus.

גַּלֵּה גַּלֹּה גַּלּוֹת

Imperativus.

	Sing.	*Plur.*
m.	גַּלֵּה	גַּלּוּ
f.	גַּלִּי	גַּלֶּינָה

Futurum.

	masc.	*fœm.*
1	אֲגַלֶּה	com.
2	תְּגַלֶּה	

Imperat. גְּלוּ) *At in* בְּעָיוּ Quærite, *Jeſa.* 21. *v.* 12. אֵתָיוּ Venite, *ibidem, pro tertia radicali* ה *eſt* י, *ut antè in Præterito.*

Futur. אֶגְלֶה) *Si prima radicalis hic ſit* נ *dicitur defectè* אֶטֶּה תִּטֶּה *&c.* יִגְלוּ) *At*, יִשְׁלָיוּ Tranquilli ſunt, *Pſal.* 121. 9, *ut paulò antè, in Imp. & Præt.*

Apocopæ *formā hic diligenter eſt notanda, quæ varia:* יֶגֶל *pro* יִגְלֶה *: propter gutturalem vel* ר *in fine eſt pathach: ut,* וַיִּחַן Et caſtrametatus eſt, *Geneſ.* 26. 17 *: aut duplex pathach* וָאַעַן Et reſpondi, *Zach.* 4. *v.* 11. *pro* אֶעֱנֶה. Secunda, יֵרָא *pro* יִרְאֶה *: Eſt & hic in fine Pathach propter gutturalem: ut,* וַתֵּתַע Et errabat, *Geneſ.* 21. 14, *pro* תִּתְעֶה. Tertia, יֵרְדְּ Dominabitur, *pro* יִרְדֶּה, *idq; quando ſecunda radicalis fuerit una ex* בגד כפת. Quarta, *ex Verbis* הָיָה *&* חָיָה *peculiari forma dicitur* יְהִי *pro* יִהְיֶה *: ſic in aliis perſonis,* תְּהִי יְהִי. Quinta, תֵּט *pro* תִּטֶּה : יֵז *pro* יִזֶּה. *Hæc eſt propria Verborum à* נ *hic incipientium, quæ unicam tantum radicalem ſervant.*

AD NIPHAL.

Præterit. נִגְלָה) Ante primam gutturalem, נַעֲשָׂה *Factum eſt,* Eccleſ. 9. 3. *Deficiente primâ* נ, נִקָּה Innocentem aſſeruit ſe, *Zachar.* 5. 9, *& ſic in reliquis perſonis.* נִגְלֵיתָ) *Hic & in prima perſona utriuſq; numeri promiſcuè etiam eſt Chirek in penultima.*

Futur. אֶגָּלֶה) Primâ gutturali, אֵעָתֵר *Exaudiar,* Jobi 19. 7.

Apocope hîc tantùm literam ה cum præced. vocali tollit; ut, וָאֶפָּת *Et pellectus ſum, pro* אֶפָּתֶה, Jer. 20. v. 7. תִּגָּל *pro* תִּגָּלֶה Retegetur, *Jeſa.* 47. 3.

CAP.

Infinitivus.

הִגָּלוֹת vel הִגָּלֵה

Imperativus.

Plur.	Sing.
הִגָּלוּ	הִגָּלֵה
הִגָּלֶינָה	הִגָּלִי

Futurum.

fœm.	masc.	
com.	אֶגָּלֶה	1
תִּגָּלִי	תִּגָּלֶה	2
תִּגָּלֶה	יִגָּלֶה	3

Plural.

com.	נִגָּלֶה	1
תִּגָּלֶינָה	תִּגָּלוּ	2
	יִגָּלוּ	3

Infinitivus.

גָּלֹה גְּלֹה גָּלוֹת גְּלוֹת

Imperativus.

Plur.	Sing.	
גְּלוּ	גְּלֵה	m.
גְּלֶינָה	גְּלִי	f.

Futurum.

fœm.	masc.	
com.	אֶגְלֶה	1
תִּגְלִי	תִּגְלֶה	2
תִּגְלֶה	יִגְלֶה	3

Plural.

com.	נִגְלֶה	1
תִּגְלֶינָה	תִּגְלוּ	2
	יִגְלוּ	3

NOTAE AD KAL.

Præterit. גָּלְתָה) Hîc tertia radicalis mutatur in Thau, ne duæ aspirationes concurrentes, difficiliorem pronunciationem pariant. *Pro* ת *quandoq; est* ו *ut*, חָסָיוּ Confidit, *Psal.* 57. 2. *Sic in tertia plur.* נָטָיוּ Declinarunt, *Psal.* 73. 2. *Kametz in penult. in his duobus exemplis est propter pausam accentus.* Est & hîc contracta forma, ut, עָשָׂת *Fecit*, Levit. 25. v. 21. קָרָאת *Obveniat*, Deut. 31. 29.

Particip. גּוֹלֶה) Quædam in Tzere desinunt, ut, עֹשֵׂה *Faciens*, Exod. 15. 11.

Imperat.

copa. Denique non rarò præcedentis generis Quiescentium tertiâ א formam assumunt. Quatuor Verba analogiam imitantur, quæ ob id cum Mappik in ה notantur: nempe גָּבַהּ *Excelluit*, כָּמַהּ *Concupivit*, נָגַהּ *Splenduit*, תָּמַהּ *Admiratus fuit.* Postremò occurrunt hîc etiam Verba duplicis Anomaliæ, nempe quorum prima radicalis est נ vel י; quæ suorum generum formam hîc quoque imitantur, ut suis locis videbitur.

Præter. Niphal.

	fœm.	*masc.*
3	נִגְלְתָה	נִגְלָה
2	נִגְלֵית	נִגְלֵיתָ
1	com.	נִגְלֵיתִי
	Plural.	
3	com.	נִגְלוּ
2	נִגְלֵיתֶן	נִגְלֵיתֶם
1	com.	נִגְלֵינוּ

Præter. Kal.

	fœm.	*masc.*
3	גָּלְתָה	גָּלָה
2	גָּלִית	גָּלִיתָ
1	com.	גָּלִיתִי
	Plural.	
3	com.	גָּלוּ
2	גְּלִיתֶן	גְּלִיתֶם
1	com.	גָּלִינוּ

Partic. præsens.

	Plur.	*Sing.*
m.	נִגְלִים	נִגְלֶה
f.	נִגְלוֹת	נִגְלָה

Partic. præsens Ben.

	Plur.	*Sing.*
m.	גּוֹלִים	גּוֹלֶה
f.	גּוֹלוֹת	גּוֹלָה

Part. præt. sive Pahul.

	Plur.	*Sing.*
m.	גְּלוּיִם	גָּלוּי
f.	גְּלוּיוֹת	גְּלוּיָה

Infini-

NOTAE.

Præterit. הִתְמַצְּאָה) Hinc per syncopam literæ characteristicæ, & formâ ex Hophal composità, הֻטַּמְאָה *Polluta est*, Deuter. 24.4. הִתְמַצְּאוּ) *Hinc itidem per syncopam literæ characteristicæ* ת, הִנַּבְּאוּ Prophetarunt, *Jer.* 23.13. *pro* הִתְנַבְּאוּ.

Futur. יִתְמַצֵּא) *Syncopa ut antè* יִנָּשֵׂא Et elatus est, 2. *Paral.* 32.23. *Sic,* תִּטַּמְּאוּ Polluetis vos, *Lev.* 11. v. 43. *pro* תִּתְטַמְּאוּ.

CAP. XXXIV.

De Quiescentibus tertiâ radicali ה, *& prima ipsorum Conjugatione* KAL *&* NIPHAL.

QUartum genus Verborum Quiescentium est, quorũ tertia radicalis est ה, & *Quiescentia Lamed He* vulgò vocantur, habentq; commune paradigma, גָּלָה *Revelavit.* Horum anomalia communis per omnes Conjugationes triplex est: primò ה quiescit: secundò abjicitur: tertiò in aliam literam commutatur. Deinde singula ferè Tempora habent terminationem propriam, ab analogia discrepantem. Præteriti prima vox per omnes conjugationes desinit in Kametz: Participium utrumq; (excepto Pahul in Kal) semper in Sægol: Infinitivus in Cholem vel וֹת: Imperat. in Tzere: Futur. in Sægol. Præterea Imperativo singulari (præterquam in Kal & Niphal) & Futuro omnium Conjugationum sæpissimè accidit Apocopa.

com.	הִתְמַצֵּאתִי	1

Plural.

com.	הִתְמַצְּאוּ	3
הִתְמַצֵּאתֶן	הִתְמַצֵּאתֶם	2
com.	הִתְמַצֵּאנוּ	1

Participium præsens.

Plur.	*Sing.*	
מִתְמַצְּאִים	מִתְמַצֵּא	*m.*
מִתְמַצְּאוֹת	מִתְמַצְּאָה	*f.*

Infinitivus.

הִתְמַצֵּא

Imperativus.

fœm.	*masc.*	
הִתְמַצְּאוּ	הִתְמַצֵּא	*m.*
הִתְמַצֶּאנָה	הִתְמַצְּאִי	*f.*

Futurum.

fœm.	*masc.*	
com.	אֶתְמַצֵּא	1
תִּתְמַצְּאִי	תִּתְמַצֵּא	2
תִּתְמַצֵּא	יִתְמַצֵּא	3

Plural.

	נִתְמַצֵּא	1
תִּתְמַצֶּאנָה	תִּתְמַצְּאוּ	2
	יִתְמַצְּאוּ	3

NOTAE.

תמצאי	תמצא	2	תמציאי	תמציא	2
תמצא	ימצא	3	תמציא	ימציא	3
	Plural.			Plural.	
com.	נמצא	1	com.	נמציא	1
תמצאנה	תמצאו	2	תמצאנה	תמציאו	2
	ימצאו	3		ימציאו	3

NOTAE AD HIPHIL.

Præter. המציא) Primâ gutturali, החטיא *Peccare facit*, 1.Reg. 16.14. *Ex deficiente primâ*, נ, השיא Decepit, *Jerem.* 49. 16. *Ex quiescente primâ* ', הוציא Eduxit. *Ex quiescente mediâ*, הביא Adduxit.

Particip. ממציא) *Ex anomalia primæ quiescentis*, מוציא Educens, *Psalm.* 68. *v.* 7. *Ex secundâ*, מביא Adducens, *Levit.* 18. 3. *& sic deinceps per reliqua Tempora.*

AD HORHAL.

Paucissima hîc usitata leguntur. A בוא *est* הובא Adductus fuit, *& sic deinceps. A* יצא *est* הוצא Eductus: *inde Participium plurale* מוצאים Educti, *Ezech.* 14. 22.

Cap. XXXIII.
De Conjugatione Hithpahel *Quiescentium tertiâ* א.

Præterit.

fœm.	*masc.*	
התמצאה	התמצא	3
התמצאת	התמצאת	2

com.

Cap. XXXII.

De Conjugatione Hiphil *&* Hophal *Quiescentium tertiâ* א.

Præter. Hophal.

	masc.	*fœm.*
3	הָמְצָא	הָמְצְאָה
2	הָמְצֵאתָ	הָמְצֵאת
1	הָמְצֵאתִי	

Plural.

3	הָמְצְאוּ	
2	הָמְצֵאתֶם	הָמְצֵאתֶן
1	הָמְצֵאנוּ	

Partic. præter. Pahul.

	Sing.	*Plur.*
m.	מָמְצָא	מָמְצָאִים
f.	מָמְצָאָה	מָמְצָאוֹת

Infinitivus.

הָמְצָא vel הָמְצָאת

Imperat. caret.

Futurum.

	masc.	*fœm.*
1	אָמְצָא	com.

Præter. Hiphil.

	masc.	*fœm.*
3	הִמְצִיא	הִמְצִיאָה
2	הִמְצֵאתָ	הִמְצֵאת
1	הִמְצֵאתִי	

Plural.

3	הִמְצִיאוּ	
2	הִמְצֵאתֶם	הִמְצֵאתֶן
1	הִמְצֵאנוּ	

Partic. præs. Benon.

	Sing.	*Plur.*
m.	מַמְצִיא	מַמְצִיאִים
f.	מַמְצִיאָה	מַמְצִיאוֹת

Infinitivus.

הַמְצִיא vel הַמְצֵא

Imperativus.

	Sing.	*Plur.*
m.	הַמְצֵא	הַמְצִיאוּ
f.	הַמְצִיאִי	הַמְצֶאנָה

Futurum.

	masc.	*fœm.*
1	אַמְצִיא	com.

Infinitivus.

מֻצּוֹא vel מֻצֹּאת

Imperat. caret.

Futurum.

	fœm.	*masc.*
1	com.	אֲמֻצָּא
2	תְּמֻצְּאִי	תְּמֻצָּא
3	תְּמֻצָּא	יְמֻצָּא

Plur.

	fœm.	*masc.*
1	com.	נְמֻצָּא
2	תְּמֻצֶּאנָה	תְּמֻצְּאוּ
3		יְמֻצְּאוּ

Infinitivus.

מַצֵּא vel מַצֵּאת

Imperativus.

	Plur.	*Sing.*
m.	מַצְּאוּ	מַצֵּא
f.	מַצֶּאנָה	מַצְּאִי

Futurum.

	fœm.	*masc.*
1	com.	אֲמַצֵּא
2	תְּמַצְּאִי	תְּמַצֵּא
3	תְּמַצֵּא	יְמַצֵּא

Plur.

	fœm.	*masc.*
1	com.	נְמַצֵּא
2	תְּמַצֶּאנָה	תְּמַצְּאוּ
3		יְמַצְּאוּ

NOTAE AD PIHEL.

Præterit. מִצֵּא) *Quædam habent in fine Kametz, ex forma quarti generis quiescentium tertiâ* ה: *ut*, דִּכָּא Contrivit, מִלָּא Implevit.

AD PYHAL.

Paucissima hîc usitata reperiuntur. Ejecto Dages, קֹרָא Vocatum est, *Ezech.* 10. *v.* 13. *Inde etiam Particip.* מְקֹרָאִי Vocatus meus, sive à me, *Jesa.* 48. 12. מְמֻלָּאִים *Impleti*, *Cantic.* 5. 14.

CAP.

racteriſtica notatur cum Sægol, vel Pathach, ut, נֶחְבָּא *Abſcondit ſe*, Jud. 9.5. נִמְצְאָה) Aliquando contrahitur in ת, ut נִפְלָאת *Admirabile fuit*, Exod. 25.28. נִמְצֵאתִי) *At* נִפְלֵיתִי In admirationem traducor, *Pſalm.* 139.14, *à* פָּלֵא, *ex forma quarti generis*, א *in* י *commutato.*

Particip. נִמְצָא) *A`* יָרֵא *hîc eſt* נוֹרָא Reverendus.

Futur. אֶמָּצֵא) *A`* יָרֵא *hîc eſt* אִוָּרֵא, *unde* תִּוָּרֵא *Reverenter colaris*, *Pſal.* 130.4.

CAP. XXXI.

De Conjugatione PIHEL *&* PYHAL *Quieſcentium tertiâ* א.

Præter. Pyhal. *fœm.*	*maſc.*		Præter. Pihel. *fœm.*	*maſc.*	
מֻצְּאָה	מֻצָּא	3	מִצְּאָה	מִצֵּא	3
מֻצֵּאת	מֻצֵּאתָ	2	מִצֵּאת	מִצֵּאתָ	2
com.	מֻצֵּאתִי	1	com.	מִצֵּאתִי	1
Plural.			Plural.		
com.	מֻצְּאוּ	3	com.	מִצְּאוּ	3
מֻצֵּאתֶן	מֻצֵּאתֶם	2	מִצֵּאתֶן	מִצֵּאתֶם	2
com.	מֻצֵּאנוּ	1	com.	מִצֵּאנוּ	1
Part. præter. Pahul. *Plur.*	*Sing.*		Partic. præſens. *Plur.*	*Sing.*	
מְמֻצָּאִים	מְמֻצָּא	*m.*	מְמַצְּאִים	מְמַצֵּא	*m.*
מְמֻצָּאוֹת	מְמֻצָּאָה	*f.*	מְמַצְּאוֹת	מְמַצְּאָה	*f.*

Plural.		Plural.	
com.	נִמְצָא 1	com.	נִמְצָא 1
תִּמְצֶאנָה	תִּמְצְאוּ 2	תִּמְצֶאנָה	תִּמְצְאוּ 2
	יִמְצְאוּ 3		יִמְצְאוּ 3

NOTAE AD KAL.

Præterit. מָצָא) *Pauca in Tzere desinunt, quæ illud in secundis & primis personis retinent: ut*, מָלֵא מָלֵאת. Item, יָרֵא, שָׂנֵא, צָמֵא, &c. *Verbum* בּוֹא, *& similia, hic sic flectuntur:*

בָּאָה	בָּא
בָּאת	בָּאתָ
&c.	בָּאתִי

Particip. מוֹצֵא) Aliquando desinunt & in Sægol; ut, חוֹטֶא, Eccles.8.12.&c. מוֹצְאָה) *Fœmininum in* ת *hic specialem formam habet*, מוֹצֵאת Inveniens, *Cant.* 8.10. *&* מוֹצֵאת *2. Sam.*18.22. *pro* מוֹצֵאת. *À* בּוֹא *est* בָּא בָּאִים *&c.*

Partic. præterit. מָצוּא) *Huc pertinet* נָשׂוּי Levatus, *Psal.*32.1, *ex forma quarti generis, pro* נָשׂוּא. שְׂאֵת *&* שֵׂאת *à* נָשָׂא, *pro* שְׂאֵת: *item* צֵאת Egredi, *à* יָצָא; *deniq,* בּוֹא Venire.

Imperat. מְצָא) *Ex duplici anomalia* שָׂא שְׂאוּ *à* נָשָׂא: צֵא צְאוּ *à* יָצָא: בֹּא בֹּאוּ *à* בּוֹא.

Futur. אֶמְצָא) *Ex duplici anomalia*, אֶשָּׂא תִּשָּׂא *à* נָשָׂא: אִירָא *à* יָרֵא: אֵצֵא *à* יָצָא: אָבוֹא *à* בּוֹא.

Præter. נִמְצָא) *Ex prima* נ *deficiente* וְנִשָּׂא Et portabitur, *Exod.*25,28, Si prima sit gutturalis, cha-

racteri-

2 נִמְצֵאתָ נִמְצֵאת

1 נִמְצֵאתִי com.

Plural.

3 נִמְצְאוּ com.

2 נִמְצֵאתֶם נִמְצֵאתֶן

1 נִמְצֵאנוּ com.

Partic. præſens.

Plur. *Sing.*

m. נִמְצָא נִמְצָאִים

f. נִמְצָאָה נִמְצָאוֹת

Infinitivus.

הִמָּצֵא

Imperativus.

Plur. *Sing.*

m. הִמָּצֵא הִמָּצְאוּ

f. הִמָּצְאִי הִמָּצֶאנָה

Futurum.

fœm. *maſc.*

1 אֶמָּצֵא com.

2 תִּמָּצֵא תִּמָּצְאִי

3 יִמָּצֵא תִּמָּצֵא

2 מָצָאתָ מָצָאת

1 מָצָאתִי com.

Plural.

3 מָצְאוּ com.

2 מְצָאתֶם מְצָאתֶן

1 מָצָאנוּ com.

Partic. præſens.

Plur. *Sing.*

m. מוֹצֵא מוֹצְאִים

f. מוֹצְאָה מוֹצְאוֹת

Partic. præter. Pahul.

Plur. *Sing.*

m. מָצוּא מְצוּאִים

f. מְצוּאָה מְצוּאוֹת

Infinitivus.

מָצוֹא , מְצוֹא , מְצֹאת

Imperativus.

Plur. *Sing.*

m. מְצָא מִצְאוּ

f. מִצְאִי מְצֶינָה

Futurum.

fœm. *maſc.*

1 אֶמְצָא com.

2 תִּמְצָא תִּמְצְאִי

3 יִמְצָא תִּמְצָא

NOTAE.

Præterit. הִתְקוֹמֵם) *Est & altera forma hîc usitata, quæ in Pihel posita, quâ ex mediâ radicali י dicitur ad formam analogam הִתְקַיֵּם, unde est illud הִצְטַיָּדְנוּ* In viaticum accepimus, *Jos.* 9. *v.* 11. *in quo præterea* ת *characteristicum mutatum in* ט *& primæ radicali postpositum est, cujus ratio tradita cap.* 16.

CAP. XXX.

De Verbis quiescentibus tertiâ radicali א, *& ipsarum Conjugatione* KAL *& NIPHAL.*

TErtium genus Quiescentium est, quorum tertia radicalis est א, & *Quiescentia Lamed Aleph* vulgò appellantur, habentque commune paradigma מָצָא *Invenit.* Referuntur verò etiam huc Verba quædam primæ vel secundæ radicalis anomaliam habentia, ut ex deficiente primâ נ, נָשָׂא Tulit, Quiescente primâ י, יָצָא *Egressus est*, יָרֵא *Timuit*: ex Quiescente mediâ ו, בּוֹא *Venit*, קוֹא *Vomuit.* Hæc singula sui generis anomalias sequuntur. Quiescentium tertiâ א anomalia est in א utplurimùm in vocali longa, quiescente. Sæpè verò etiam cum quarto genere Quiescentium formam commutant.

Præter. Niphal.			Præter. Kal.		
fœm.	*masc.*		*fœm.*	*masc.*	
נִמְצְאָה	נִמְצָא	3	מָצְאָה	מָצָא	3
				מָצָאתָ	2

Futur. אָקִים) *Sapè in Tzere: ut*, תָּשֵׁב Reducito; *Gen.* 24. 8. *Hinc accentu ablato, aut ad penultimam retracto, Tzere pro more corripitur in Sægol: ut*, וַתָּקֶם Et præstitisti, *Neh.* 9. 8: *aut in Pathach propter gutturalem: ut*, וַתָּעַד Et contestatus es, *Neh.* 9. 29. יַסִּית Incitabit, *Jerem.* 36. 18; *ut antea in Participio.*

AD HOPHAL.

Præterit. הוּקַם) *Discrepat*, הֻקַם Constitutus es, 2. *Sam.* 23. 1, *ut antea in Participio.*

Cap. XXIX.
De Conjugatione Hithpahel, Quiescentium secundâ ו.

HÆc conjugatio solâ syllabâ Characteristicâ הִתְ à Pihel differt.

Præter. Hithpahel.

הִתְקוֹמֵם הִתְקוֹמְמָה

הִתְקוֹמַמְתָּ &c.

Participium præsens.

מִתְקוֹמֵם &c.

Infinitivus.

הִתְקוֹמֵם

Imperativus.

הִתְקוֹמֵם &c.

Futurum.

אֶתְקוֹמֵם

תִּתְקוֹמֵם &c.

Plural.		Plural.	
com.	נוּקַם 1	com.	נָקִים 1
תּוּקַמְנָה	תּוּקְמוּ 2	תְּקִמֶנָה	תָּקִימוּ 2
	יוּקְמוּ 3		יָקִימוּ 3

NOTAE AD HIPHIL.

Præterit. הֵקִים) *Characteristica in utrâq; forma habet vocalem longam, ob eandem causam, quâ* נ *in Niphal cap.* 19 : *Tzere sub characteristica* ה. *Est & alia forma Præteriti:*

	fœm.	masc.
3	הֵקִימָה	הֵקִים
2	הֲקִמֹת	הֲקִמֹתָ
1		הֲקִמֹתִי

Plural.

3		הֵקִימוּ
2	הֲקִמֹתֶן	הֲקִמֹתֶם
1		הֲקִמֹנוּ

AD HIPHIL.

Partic. מֵקִים) *Cum Tzere*, מֵפֵר *Irritum faciens*, Jesa. 4. 25. *Discrepat*, מַסִּית Invitans, *Jer.* 43. *v.* 3. *pro* מֵסִית : *sic* מַלִּינִים Murmurantes, *Exod.* 16. *v.* 4. *quæ forma etiam suprà ad Futur. Kal, cap.* 19. *& Futur. Hiphil. cap.* 21. *notata est.*

Imperat. הָקֵם) *Aphæresis characteristicæ hîc frequens est: ut*, שִׂים Pone, *Gen.* 24. 2. *Sic* דִּינוּ Judicate, *Jerem.* 21. 12.

Futur.

Præter. Hophal.

fœm.	masc.	
הוּקְמָה	הוּקַם	3
הוּקַמְתְּ	הוּקַמְתָּ	2
com.	הוּקַמְתִּי	1

Plural.

com.	הוּקְמוּ	3
הוּקַמְתֶּן	הוּקַמְתֶּם	2
com.	הוּקַמְנוּ	1

Partic. præt. sive Pahul.

Plur.	Sing.	
מוּקָמִים	מוּקָם	m.
מוּקָמוֹת	מוּקָמָה	f.

Infinitum.

הוּקַם

Imperat. caret.

Futurum.

fœm.	masc.	
com.	אוּקַם	1
תּוּקְמִי	תּוּקַם	2
תּוּקַם	יוּקַם	3

E

Præter. Hiphil.

fœm.	masc.	
הֵקִימָה	הֵקִים	3
הֲקִימוֹת	הֲקִימוֹתָ	2
com.	הֲקִימוֹתִי	1

Plural.

com.	הֵקִימוּ	3
הֲקִימוֹתֶן	הֲקִימוֹתֶם	2
com.	הֲקִימוֹנוּ	1

Partic. præsens Ben.

Plur.	Sing.	
מְקִימִים	מֵקִים	m.
מְקִימוֹת	מְקִימָה	f.

Infinitum.

הָקִים vel הָקֵם

Imperativus.

Plur.	Sing.	
הָקִימוּ	הָקֵם	m.
הָקֵמְנָה	הָקִימִי	f.

Futurum.

fœm.	masc.	
com.	אָקִים	1
תָּקִימִי	תָּקִים	2
תָּקִים	יָקִים	3

2 תְּקוֹמַם תְּקוֹמְמִי		2 תְּקוֹמֵם תְּקוֹמְמִי	
3 יְקוֹמַם · תְּקוֹמַם		3 יְקוֹמֵם תְּקוֹמֵם	
Plural.		Plural.	
1 נְקוֹמַם	com.	1 נְקוֹמֵם	com.
2 תְּקוֹמְמוּ	תְּקוֹמַמְנָה	2 תְּקוֹמְמוּ	תְּקוֹמֵמְנָה
3 יְקוֹמְמוּ		3 יְקוֹמְמוּ	

NOTAE AD PIHEL.

Præterit. קוֹמֵם) *Analoga sunt*, קִיֵּם Stabilivit, *Esth.* 9.31. קִיְּמוּ Stabiliverunt, *ibid.* וְחִיַּבְתֶּם Et reum peragitis, *Dan.* 1. *v.* 10. *ex media radicali* ׳ : *Hæc forma Rabbinis & Chaldæis frequens est.*

Imperat. קוֹמֵם) *Cum* ה *paragog.* כּוֹנְנָה Dirige, *Psal.* 90.17. *Sensu à tertia fœminina præteriti distinguenda est.*

AD PYHAL

Prima vox in unoquoq; Tempore à forma activa differt, reliquæ conveniunt, quæ cautè juxta sensum distinguendæ sunt.

CAP. XXIIX.

De Conjugatione HIPHIL *&* HOPHAL *Quiescentium secundâ* ו.

ANomalia in utraque forma est in media radicali ejectâ. Characteristica ה utrobique notatur cum vocali longâ, ob causam cap. 19. ad Niphal expositam. Pro Chirek in Hiphil etiam Tzere est.

Præter.

ut cap. 14. ad præteritum Pihel dictum est. Quædam servant ἀναλογίαν: ut, קִיֵּם à קוּם. Sic חִיֵּל à חוּל.

Præter. Pyhal.

fœm.	masc.	
קוֹמְמָה	קוֹמַם	3
קוֹמַמְתְּ	קוֹמַמְתָּ	2
com.	קוֹמַמְתִּי	1

Plural.

com.	קוֹמְמוּ	3
קוֹמַמְתֶּן	קוֹמַמְתֶּם	2
com.	קוֹמַמְנוּ	1

Partic. præt. sive Pahul.

Plur.	Sing.	
מְקוֹמָמִים	מְקוֹמָם	m.
מְקוֹמָמוֹת	מְקוֹמָמָה	f.

Infinitivus.

קוֹמַם

Imperat. caret.

Futurum.

fœm.	masc.	
com.	אֲקוֹמַם	1

Præter. Pihel.

fœm.	masc.	
קוֹמְמָה	קוֹמֵם	3
קוֹמַמְתְּ	קוֹמַמְתָּ	2
com.	קוֹמַמְתִּי	1

Plur.

com.	קוֹמְמוּ	3
קוֹמַמְתֶּן	קוֹמַמְתֶּם	2
com.	קוֹמַמְנוּ	1

Partic. præsens Ben.

Plur.	Sing.	
מְקוֹמְמִים	מְקוֹמֵם	m.
מְקוֹמְמוֹת	מְקוֹמְמָה v. מְקוֹמֶמֶת	f.

Infinitivus.

קוֹמֵם

Imperat.

Plur.	Sing.	
קוֹמְמוּ	קוֹמֵם	m.
קוֹמֵמְנָה	קוֹמְמִי	f.

Futurum.

fœm.	masc.	
com.	אֲקוֹמֵם	1
	תְּקוֹמֵם	2

re, *hic dicitur* אֲבוֹשׁ, *& sic deinceps*, formâ hinc, & à יָבֵשׁ compositâ.

AD NIPHAL.

Præterit. נָקוֹם) *Characteristica* נ *est cum vocali longa, quæ manet, vel mutatur, ut suprà cap.* 19. *in Niphal: vide illic.* נְקוּמוֹתָ) *Cholem ex præcedenti persona hic transit in Schurek, ne duo Cholem se consequantur, quæ tamen interdum concurrunt: unde in plurali,* נְפֹצוֹתֶם *Dispersi estis, Ezech.* 11. 17.

Particip. נָקוֹם) *Et cum Schurek* נָצוּר, *Obsessus, Ezech.* 6. *vers.* 12. נְקוֹמָה) *Et in* ת, נְפוֹצֶת *Sparsum*, 2. *Sam.* 18. 8.

CAP. XXVII.

De Conjugatione PIHEL & PYHAL *Quiescentium secundâ* י *vel* ו.

ANomalia est in media radicali in Cholem quiescente, unde loco illius per dages characteristicum geminandæ, geminatur ultima: ut, קוֹמֵם *Surgere fecit*, id est, *Erexit, Statuit*. Forma cum defectivis secundâ eadem est, sed formationis ratio diversa. Illic enim litera geminata utraque ad Radicem, hic geminatæ altera ad Radicem, altera ad formam Conjugationis pertinet. Fiunt quoque hic Verba quatuor literarum, primâ & tertiâ geminatâ, mediâ autem ejectâ: ut à כוּל fit כִּלְכֵּל. Hæc præterea ἀναλόγως flectuntur, ut cap.

Plural.		Plural.	
com.	נקום 1	com.	נָקוּם 1
תקומנה {	תקומו 2	תָּקוּמֶנָה {	תָּקוּמוּ 2
	יקומו 3		יָקוּמוּ 3

NOTAE AD KAL.

Præterit. קָם) *Eſt quoq; hîc terminatio Tzere & Cholem, ut in Verbis analogis*, ut, מֵת *Mortuus eſt*, אור *Illuxit*, בוש *Erubuit: Tzere in tertiis perſonis manet: ut* מֵתוּ , מֵתָה , Cholem ſemper manet, בּוֹשׁ , בּוֹשָׁה בֹּשְׁתְּ , בֹּשׁוּ , &c. קַמְתָּ) *Quæ in* ת *deſinunt, illud hîc in utroq; numero & in prima ſingulari amittunt; ut & notatum eſt ſuprà cap.* 13. *ad Præteritum: ut*, מַתִּי , מַתֶּם , מַתָּ .

Partic. קָם) *Ex forma Tzere*; עֵר Vigilans, *Cant.* 5. *v.* 2. לָנִים Commorantes; *Neh.* 13. 21. *Ex Cholem:* וָאוֹר Et lucens, *Prov.* 4. 18. קָמָה) *Accentus in ultima diſtinguit hanc vocem à tertia fœminina præteriti.*

Infinit. קוּם) *Et cum Cholem*, קוֹם Surgendo, *Jerem.* 44. 29.

Imperat. קוּם) *Cum* ה *paragogico*, שׁוּבָה Revertere, *Jerem.* 3. 12. *Cum Cholem*, מוֹל Circumcide, *Joſ.* 5. 2.

Futur. אָקוּם) *Cum* ה *paragogico*, אָקוּמָה Surgam, 2. *Sam.* 17. 1. *Et in Cholem*, וְיָרֹם Et exaltabitur, *Num.* 24. 7. *Hinc Cholem accentu privatum, ſive accentu ad penultimam retracto, corripitur in Kametz-chatuph: ut*, וַתָּשָׁב Et reverſus es, 1. *Reg.* 13. 22. *at ſi ultima fuerit gutturalis vel* ר *, tunc in fine eſt Pathach: ut*, וַתָּגַח Et prodis, *Ezech.* 32. 2. *A* בּוֹשׁ Erubeſcere, *hîc*

נְקוּמוֹת	נְקוּמוֹתָ	2
com.	נְקוּמוֹתִי	1
	Plur.	
com.	נָקוֹמוּ	3
נְקוּמוֹתֶן	נְקוּמוֹתֶם	2
com.	נְקוּמוֹנוּ	1

Partic. præsens.

Plur.	*Sing.*	
נְקוֹמִים	נָקוֹם	*m.*
נְקוֹמוֹת	נְקוֹמָה	*f.*

Infinitivus.

הִקּוֹם

Imperativus.

Plur.	*Sing.*	
הִקּוֹמוּ	הִקּוֹם	*m.*
הִקּוֹמְנָה	הִקּוֹמִי	*f.*

Futurum.

fœm.	*masc.*	
com.	אֶקּוֹם	1
תִּקּוֹמִי	תִּקּוֹם	2
תִּקּוֹם	יִקּוֹם	3

קַמְתְּ	קַמְתָּ	2
com.	קַמְתִּי	1
	Plur.	
com.	קָמוּ	3
קַמְתֶּן	קַמְתֶּם	2
com.	קַמְנוּ	1

Partic. præsens.

Plur.	*Sing.*	
קָמִים	קָם	*m.*
קָמוֹת	קָמָה	*f.*

Parti. præter. Pahul.

Plur.	*Sing.*	
קוּמִים	קוּם	*m.*
קוּמוֹת	קוּמָה	*f.*

Infinitivus.

קוּם

Impefativus.

Plur.	*Sing.*	
קוּמוּ	קוּם	*m.*
קוּמְנָה	קוּמִי	*f.*

Futurum.

fœm.	*masc.*	
com.	אָקוּם	1
תָּקוּמִי	תָּקוּם	2
תָּקוּם	יָקוּם	3

Plural.

Cap. XXV.

De Conjugatione Hithpahel.

VErba hîc *ἀναλόγως* flectuntur: ut, הִתְיַשֵּׁב. Tria excipiuntur, quæ ׳ commutant in ו consonā: *ut*, הִתְוַסֵּר, הִתְוַדַּע, הִתְוַכַּח, *à* יָדַע, יָכַח, יָסַר. A` יָסַר reperitur & נִוַּסְּרוּ, pro נִתְוַסְּרוּ, formâ ex Niphal & Hithpahel compositâ. *Futurum*, אֶתְוַדַּע *Notum faciam me*, *Numer.* 12. 6. יִתְוַכָּח *Disceptabit*, *Mich.* 6. 2.

Cap. XXVI.

De Verbis Quiescentibus secundâ radicali ו, *vel* ׳, *& prima Conjugatione* Kal *&* Niphal.

SEcundum genus Quiescentium Verborum est ex media radicali ו vel ׳, quæ *Quiescentia Ajin*, id est, secundâ radicali, vulgò nominantur, & paradigma habent קוּם Surgere. Ratio conjugandi utramque formam eadem est, unde & unum genus flexionis tantùm constituunt, cujus anomalia perpetua est in media radicali vel quiescente vel abjectâ. Excipiuntur quæ in ה desinunt: ea enim mediam radicalem efferunt: ut, קָוָה *Exspectavit*, הָיָה *Fuit*, & paucula alia: ut, גָּוַע *Expiravit*: אָיַב *Inimicatus est.*

Præter. Niphal. *fœm.*	*masc.*		Præter. Kal. *fœm.*	*masc.*	
נְקוֹמָה	נָקוֹם	3	קָמָה	קָם	3
				קַמְתָּ	2

Plur.			Plur.		
com.	נוֹשַׁב	1	com.	נוֹשִׁיב	1
תּוֹשַׁבְנָה	תּוֹשְׁבוּ	2	תּוֹשַׁבְנָה	תּוֹשִׁיבוּ	2
	יוֹשְׁבוּ	3		יוֹשִׁיבוּ	3

NOTAE AD HIPHIL.

Præterit. הוֹשִׁיב) *Forma defecta*, הֵנִיחַ Manere fecit, *Jud.* 3. 1, *& sic in aliis Temporibus. Quandoq; ' exprimitur, quiescens in Tzere: ut*, הֵיטִיב Benefecit, *Genes.* 12. 16.

Imperat. הוֹשֵׁב) *Ante* ה *paragog. semper est Chirek longum: ut*, הוֹשִׁיעָה Serva, *Psal.* 12. 2. *Cum ' expresso*, הֵילִיכִי Abduc, *Exod.* 2. 9.

Futur. אוֹשִׁיב) *Plenè cum* ה *Characteristico, quod Chaldæis frequens*, יְהוֹשִׁיעַ Servabit, *Psalm.* 116. 6. *Promiscuè hic etiam in Tzere desinunt: ut*, תּוֹרֵד Descendere fines, 1. *Reg.* 2. 6. *Hinc ultima pro more corripitur in Segol, si vox fiat Milhel, id est, penacuta: ut*, וַתּוֹשֶׁב Et collocasti, 2. *Reg.* 17. 26. *Cum ' expresso*, תֵּיטִיב *vel* תֵּטִיב Benefacies, *Psalm.* 49. 19. Ex Defectivis sunt, יַנִּיחַ, *Relinquet*, Lev. 7. 15. יַצֵּב, *Statuet*, Prov. 15. 25.

AD HOPHAL.

Præter. הוּשְׁבָה) *Unum hic defectivum est, & præterea ex forma activa & passiva compositum*, וְהֻנִּחָה Et collocetur, *Zach.* 11. 5.

Particip.) Defectivum est, מֻצָּב Erecta, Gen. 28. v. 12. מוּשָׁבָה) *Et in* ת, מוּדַעַת *Notum fiat, Jesa.* 12. 5, *cum Pathach propter gutturalem.*

CAP.

Præter. Hophal.

	masc.	*fœm.*
3	הוּשַׁב	הוּשְׁבָה
2	הוּשַׁבְתָּ	הוּשַׁבְתְּ
1	הוּשַׁבְתִּי	com.

Plural.

3	הוּשְׁבוּ	com.
2	הוּשַׁבְתֶּם	הוּשַׁבְתֶּן
1	הוּשַׁבְנוּ	

Partic. præter.

	Sing.	*Plur.*
m.	מוּשָׁב	מוּשָׁבִים
f.	מוּשָׁבָה	מוּשָׁבוֹת

Infinitivus.

הוּשַׁב

Imperat. caret.

Futurum.

	masc.	*fœm.*
1	אוּשַׁב	com.
2	תּוּשַׁב	תּוּשְׁבִי
3	יוּשַׁב	תּוּשַׁב

Præter. Hiphil.

	masc.	*fœm.*
3	הוֹשִׁיב	הוֹשִׁיבָה
2	הוֹשַׁבְתָּ	הוֹשַׁבְתְּ
1	הוֹשַׁבְתִּי	com.

Plural.

3	הוֹשִׁיבוּ	com.
2	הוֹשַׁבְתֶּם	הוֹשַׁבְתֶּן
1	הוֹשַׁבְנוּ	

Partic. præsens.

	Sing.	*Plur.*
m.	מוֹשִׁיב	מוֹשִׁיבִים
f.	מוֹשִׁיבָה	מוֹשִׁיבוֹת

Infinitivus.

הוֹשִׁיב vel הוֹשֵׁב

Imperativus.

	Sing.	*Plur.*
m.	הוֹשֵׁב	הוֹשִׁיבוּ
f.	הוֹשִׁיבִי	הוֹשֵׁבְנָה

Futurum.

	masc.	*fœm.*
1	אוֹשִׁיב	com.
2	תּוֹשִׁיב	תּוֹשִׁיבִי
3	יוֹשִׁיב	תּוֹשִׁיב

gol, ut dictum cap. 5. *ut,* וַיֵּצֶר Et angustia fuit, *Gen.* 32, *v.* 7. Ex Defectivis *sunt,* אֶצּוֹק *Effundam, Jesa.* 44. 3. תִּצַּת *Exardesces, Jesa.* 9, 18.

AD NIPHAL.

Præter. נוֹשַׁב) *Anomalia totius conjugationis est in prima radicali* ' *commutata in* ו, *quod in Præterito & Participio quiescens est in Cholem, & in reliquis Temporibus mobile, propter inserendum ipsi Dagesch:* ו *tamen quiescens non semper exprimitur: ut,* נַעְדְּתִּי Conveniam, *Exod.* 29. 43. נוֹלְדוּ compositam habet formam ex Niphal & Pyhal. נִצְּתוּ Succensæ sunt, *Nehem.* 1. 3.

Futurum) א formativum quandoque est cum Chirek, אִוָּרֵשׁ *Inopiâ premar,* Proverb. 30. v. 9. אִוָּשֵׁעַ *Servabor,* Psal. 18. 4.

Porrò conjugationes Pihel & Pyhal analogæ sunt, ut, יִשֵּׁב Sedere fecit, collocavit. *Particip.* מְיַשֵּׁב Collocans, *&c.*

CAP. XXIV.

De Conjugatione HIPHIL *&* HOPHAL *Quiescentium primâ* '.

ANomalia est in prima radicali ' commutatâ in ו, quod in *Hiphil* quiescit in Cholem, in *Hophal* in Schurek. Attamen & hîc, ut in *Niphal,* ו quiescens post Cholem, non semper exprimitur. Quædam in *Hiphil* immutatum retinent, sed quiescens in Tzere: ut, הֵיטִיב Benefecit. Chirek longum hic etiã sæpè ' abjicit, quod & cap. 15. observatum.

Præter.

2	תִּוָּשֵׁב	תִּוָּשְׁבִי
3	יִוָּשֵׁב	תִּוָּשֵׁב
Plural.		
1	נִוָּשֵׁב	
2	תִּוָּשְׁבוּ	תִּוָּשַׁבְנָה
3	יִוָּשְׁבוּ	

2	תֵּשֵׁב	תֵּשְׁבִי
3	יֵשֵׁב	תֵּשֵׁב
Plural.		
1	נֵשֵׁב	com.
2	תֵּשְׁבוּ	תֵּשַׁבְנָה
3	יֵשְׁבוּ	

NOTAE AD KAL.

Infinit. שֶׁבֶת) *Propter mediam gutturalem duplex Pathach eſt: ut*, דַּעַת Cognoſcere, *Jerem.* 9. 6. *à* יָדַע. *Eadem forma & in Defectivis fuit ſuprà cap.* 17. *Radices ergo horum adhibito Lexico cognoſcendæ ſunt.* Sæpius tamen etiam analoga ſunt: ut, יְשׁוֹב *Manendo*, 1. Samuel. 20. 15. יְלֹד *Parere*, Jobi 15. 35.

Imperat. שֵׁב) *Raro & impropriè in Pathach deſinit, quod propriè ad Defectiva primâ pertinet, ut*, הַב Dato, *Prov.* 30. 15. *Cum* ה *paragogico*, ab initio eſt Scheva, רְדָה Deſcende, *Geneſ.* 45. 9. & רְדָה 2. *Reg.* 1. 11. *ſi ſcilicet accentus ſuo loco maneat. Sic in Plurali*, לְכוּ & לֵכוּ, *& in fœminino* לְכִי.

Futur. אֵשֵׁב) *Cum* ה *paragogico*, Tzere mutatur in Scheva; אֵשְׁבָה *Eſr.* 9. 3. *Semel* י *expreſſum in Tzere legitur: ut*, אֵילְכָה incedam, *Mich.* 1. 8. *Aliâs quando* י *exprimitur, tum quieſcit in Chirek, & terminatio eſt in Pathach: ut*, אִישַׁן Obdormiſcam, *Pſalm.* 13. 4. *Sed & ex hac forma* י *interdum tollitur: ut*, יִחַם Incaleſcebat, 1. *Reg.* 1. *v.* 1. *Excipitur* יָכֹל *unde hîc dicitur* אוּכַל Potero, *& ſic deinceps. Accentu ablato, aut ad penultimam retracto, ultimum Tzere corripitur in Sa-*

ſem & anomaliam pertineant, ex quibus hæc paucula, ceu ſpecialiter anomala, excipiuntur.

Præter. Niphal.

fœm.	*maſc.*	
נוֹשְׁבָה	נוֹשַׁב	3
נוֹשַׁבְתְּ	נוֹשַׁבְתָּ	2
	נוֹשַׁבְתִּי	1

Plural.

	נוֹשְׁבוּ	3
נוֹשַׁבְתֶּן	נוֹשַׁבְתֶּם	2
	נוֹשַׁבְנוּ	1

Partic. præſens.

Plur.	*Sing.*	
נוֹשָׁבִים	נוֹשָׁב	*m.*
נוֹשָׁבוֹת	נוֹשָׁבָה vel נוֹשֶׁבֶת	*f.*

Infinitivus.

הִוָּשֵׁב

Imperativus.

הִוָּשְׁבוּ · הִוָּשֵׁב

Futurum.

fœm.	*maſc.*	
	אִוָּשֵׁב	1

Præter. Kal.

Præteritum & utrumque Participium analoga ſunt.

יָשְׁבָה	יָשַׁב	3
יָשַׁבְתְּ	יָשַׁבְתָּ	2
&c.	יָשַׁבְתִּי	1

Partic. præſens.

&c. יוֹשֵׁב

Partic. præter.

&c. יָשׁוּב

Infinitivus.

שֶׁבֶת

Imperativus.

Plur.	*Sing.*	
שְׁבוּ	שֵׁב	*m.*
שֵׁבְנָה	שְׁבִי	*f.*

Futurum.

fœm.	*maſc.*	
com.	אֵשֵׁב	1
	תֵּשֵׁב	2

NOTAE.

Participium) מתרנן Cantillans, *Psalm.* 78. 65. Infinitum) להתגולל Ad volutandum ſe, *Gen.* 43. *v.* 18. *quæ analoga ſunt, id eſt, ſine metatheſi.*

Futurum.) Aliquando eſt Pathach: ut, אשתונן *Acuar*, Pſalm. 73. 21. Syncopa literæ Thau: משומם Eccleſ. 7. 17.

Cap. XXIII.

De Verbis Quieſcentibus primâ radicali ', *& prima ipſorum Conjugatione* Kal *&* Niphal.

E*xpoſitum eſt primum genus anomaliæ in* Defectivis: *alterum ſequitur in* Quieſcentibus.

Quieſcentia Verba ſunt, quæ ex una vel altera litera quieſcente conſtant, unde diverſa in conjugando anomalia exiſtit; ſuntq; *quatuor generum*, pro numero quatuor Quieſcentium literarum.

Primum eſt Verborum à ' incipientium, quæ *Quieſcentia Pe Joth* vulgò appellantur, & paradigma habet ישב *Sedit*. Hæc ubi anomala ſunt, ' vel abjiciunt, vel in ו commutant, aut exprimũt, ſed quieſcens. Octo excipiuntur, יצק , יצר , יצת , יקף , ינח, יצב , יצג , יצע , quæ certis temporibus & conjugationibus literam ' abjectam, per Dages compenſant more Defectivorum primâ נ. Hinc vulgò ex illis genus conſtitutum, quod vocant *Defectiva Pe Joth.* At genus conſtituere non poſſunt, cùm reliqua omnia à ' incipientia, ad Quieſcentium claſ-

AD HOPHAL.

Præter. הוּסַב) *Pro Schurek sæpè est Kibbutz, & id per totam conjugationem.*

Partic. præter.) *Præsens omissum est, quia inusitatum. Esset autem* הוּסָב.

Cap. XX.

De Conjugatione Hithpahel *Defectivorum secundâ.*

HÆc ad formam *Pihel* simpliciter assumit syllabam הִת : Fit autem in hoc paradigmate metathesis literæ primæ radicalis & literæ characteristicæ ת, de quâ figurâ initio cap. 16. dictum.

Præteritum.

הִסְתּוֹבֵב	הִסְתּוֹבְבָה
הִסְתּוֹבַבְתָּ	&c.

Participium.

מִסְתּוֹבֵב	&c.

Infinitivus.

הִסְתּוֹבֵב

Imperativus.

הִסְתּוֹבֵב	הִסְתּוֹבְבוּ &c.

Futurum.

אֶסְתּוֹבֵב	
תִּסְתּוֹבֵב	&c.

NOTAE

Futurum.			Futurum.		
fœm.	*masc.*		*fœm.*	*masc.*	
com.	אוּסַב	1	com.	אָסֵב	1
תּוּסַבִּי	תּוּסַב	2	תָּסֵבִּי	תָּסֵב	2
תּוּסַב	יוּסַב	3	תָּסֵב	יָסֵב	3
Plural.			Plural.		
com.	נוּסַב	1	com.	נָסֵב	1
תּוּסַבֶּינָה	תּוּסַבּוּ	2	תְּסִבֶּינָה	תָּסֵבּוּ	2
	יוּסַבּוּ	3		יָסֵבּוּ	3

NOTAE AD HIPHIL.

Præterit. הֵסֵב) *Characteristica* ה *hîc, ut & in formâ passivâ, notatur cum vocali longa, eâdem ratione, ut* נ *in Conjugatione* Niphal: *Tzere autem ejus manet vel mutatur, ut Kametz ibidem in* Niphal. *Pro ultimo Tzere non raro est Pathach,* maximè ante gutturalem; הֵסַבּוּ . הֵמַר , הֵשַׁח , הֵקַל) *Ex terminatione Pathach*, הֵסַבּוּ Circumduxerunt, 1. *Sam.* 5. 10.

Partic. מֵסֵב) *Ex terminatione Pathach*, מֵצַל Umbram faciens, *Ezech.* 31. 3.

Infinit. הָסֵב) ה *cum Kametz ad differentiam Præteriti.* Et hîc quoq; sæpius est terminatio Pathach.

Futur. אָסֵב) *Characteristica sunt cum vocali longa, eadem ratione, ut suprà ad Præteritum* Niphal *notatum est. Resolvitur tamen quandoq; in vocalem brevem, quod & suprà ad Futurum Kal observatum: ut,* וַיַּסֵּב Et circumduxit, *Exod.* 13. 18. *Accentu ad penultimam retracto, Tzere corripitur in Sagol, ut & in superioribus aliquoties explicatum;* וַיָּגֶל Et devolvit, *Genes.* 24. 10.

CAPUT XXI.

De HIPHIL *&* HOPHAL *defectivorum secundâ.*

ANomalia in principio capitis 19. explicata est.

Præter. Hophal.

	masc.	fœm.
3	הוּסַב	הוּסַבָּה
2	הוּסַבּוֹתָ	הוּסַבּוֹת
1	הוּסַבּוֹתִי	com.

Plural.

3	הוּסַבּוּ	com:
2	הוּסַבּוֹתֶם	הוּסַבּוֹתֶן
1	הוּסַבּוֹנוּ	com.

Partic. præter.

	Sing.	Plur.
m.	מוּסַב	מוּסַבִּים
f.	מוּסַבָּה	מוּסַבּוֹת

Infinitum.

הוּסַב

Imperat. caret.

Præter. Hiphil.

	masc.	fœm.
3	הֵסֵב	הֵסֵבָּה
2	הֲסִבּוֹתָ	הֲסִבּוֹת
1	הֲסִבּוֹתִי	com:

Plural:

3	הֵסֵבּוּ	com.
2	הֲסִבּוֹתֶם	הֲסִבּוֹתֶן
1	הֲסִבּוֹנוּ	com.

Partic. præsens.

	Sing.	Plur.
m.	מֵסֵב	מְסִבִּים
f.	מְסִבָּה	מְסִבּוֹת

Infinitivus.

הָסֵב

Imperativus.

	Sing.	Plur.
m.	הָסֵב	הָסֵבּוּ
f.	הָסֵבִּי	הֲסִבֶּינָה

Futu-

CAP. XX.

De Conjugatione PIHEL *&* PYHAL *Defectivorum secundâ.*

HIc verba plerunque analoga sunt. At sæpissimè Cholem habent ab initio, loco Chirek & Dages: ut, סֹבֵב pro סִבֵּב.

Præter. Pyhal.

fœm.	*masc.*	
סֹבְבָה	סֹבַב	3
סֹבַבְתְּ	סֹבַבְתָּ	2
&c.	סֹבַבְתִּי	1

Part.præt.sive Pahul.

מְסֹבָב

Infinitivus.

סֹבַב

Imperat. caret.

Futurum.

אֲסֹבַב

Præter. Pihel.

fœm.	*masc.*	
סֹבְבָה	סֹבֵב	3
סֹבַבְתְּ	סֹבַבְתָּ	2
&c.	סֹבַבְתִּי	

Partic. præsens.

מְסֹבֵב מְסֹבְבִים

מְסֹבְבָה מְסֹבְבוֹת

Infinitum.

סֹבֵב

Imperativus.

סֹבֵב &c.

Futurum.

אֲסֹבֵב &c.

NOTAE.

Quædam primam radicalem geminant, & secundæ ac tertiæ interponunt: ut, גִּלְגֵּל *à* גָּלַל, *quorum conjugandi ratio analoga est, ut suprà cap.* 14. *ad Præteritum* Pihel *dictum est.*

vocalem brevem & Dageſch reſolvitur: ut, אָקֹב Maledicam, *Num.* 23. 8. *Si accentus ad penultimam recedat, tum Cholem ultimæ ſyllabæ corripitur in Kametz-chatuph: ut,* וַיָּסָב Et circumivit, *Jud.* 11. 18. *Rarò Schurek habent, quia ea terminatio Quieſcentium ſecundâ propria eſt: ut,* יָשׁוּד Vaſtabit, *Pſal.* 91. 6.

AD NIPHAL.

Præterit. נָסַב *) Characteriſtica* נ *neceſſariò cum vocali longa notatur: Chirek enim ſequente Scheva, ut in* נִפְקַד *, habere nequit, quia præponitur voci monoſyllabæ; neq; poſt Chirek eſſe poteſt Dageſch, quia fieret confuſio cum Verbis Defectivis primâ* נ*. Kametz autem ſub* נ *manet, quando accentus ſuo loco manet, in tertiis perſonis; ejus autem ſede mutatâ, tranſit in Scheva, ut in reliquis perſonis. Porrò antè* ח *ſervat communem vocalem Chirek: ut,* נִחַר Exſiccatur, *Pſal.* 69. 8. *Quandoq; etiam in Cholem vel Tzere deſinunt, ſed rariùs: inde* וְנָגֹלּוּ Et convolventur, *Jeſ.* 34. 4.

Participium נָסָב *) Et in Tzere,* וְנָמֵס Et liqueſcens, 1. *Sam.* 15. 9.

Infiniv. הִסּוֹב *) Et in Tzere,* הִמֵּס Liqueſcendo, 2. *Samuel.* 17. *v.*10. *Primâ gutturali,* הֵחֵל Prophanari, *Ezech.* 20. 9.

Futurum אִסַּב *) Dageſch ex prima gutturali excidit:* וָאֵחַל Et prophanor, *Ezech.* 22. 26. *Sic cum* ה *paragogico* אֵחַתָּה Terrear, *Jerem.* 17. 18. *Terminatio Cholem & Tzere hîc etiam locum habent.*

Imperativus.			Imperativus.		
Plur.	*Sing.*		*Plur.*	*Sing.*	
הָסֵבּוּ	הָסֵב	*m.*	סֹבּוּ	סוֹב	*m.*
הֲסִבֶּינָה	הָסֵבִּי	*f.*	סְבֶינָה	סוֹבִי	*f.*

Futurum.			Futurum.		
fœm.	*masc.*		*fœm.*	*masc.*	
com.	אָסֵב	1	com.	אָסוֹב	1
תְּסִבִּי	תָּסֵב	2	תָּסֹבִּי	תָּסוֹב	2
תָּסֵב	יָסֵב	3	תָּסוֹב	יָסוֹב	3

Plural.			Plural.		
	נָסֵב	1	com.	נָסוֹב	1
תְּסִבֶּינָה	תָּסֵבּוּ	2	תְּסֻבֶּינָה	תָּסֹבּוּ	2
	יָסֵבּוּ	3		יָסֹבּוּ	3

NOTAE AD KAL.

Præterit. סַבָּה) *Accentus est in penultima ob factam contractionem, & sic in plurali* סַבּוּ. *Sæpius perfecta sunt:*

Infinit. סוֹב) *Integrè* סְבוֹב, *quod legitur Num.* 21. *v.* 4. *Accentu ablato, sive sequente Makkaph, Cholem corripitur in Kametzchatuph, ut dictum cap.* 5. *ut*, רָן־ In cantando, *Job.* 38. 7.

Imperat. סֹבּוּ) *Sine Dagesch propter* ר, ארו Maledicite, *Jud.* 5. 23. *ab* אָרַר. *Quandoq; accentus ad ultimam descendit, & tunc Cholem corripitur in Kametzchatuph: ut*, רָנּוּ Cantate, *Jesa.* 44. 23. *Et sic in fœmino*, רָנִּי Cane, *Zachar.* 2. 10.

Futur. אָסוֹב) *Kametz sub formativis non rarò in vocalem*

ALterum genus defectivorum, est Verborum secundam radicalem geminatium, quę per defectum secundæ radicalis in monosyllaba contracta, deficientem per Dagesch forte, cùm vox à fine crescit, compensant. Hæc à forma integra vocantur vulgò *Geminantia* sive *Duplicantia Ajin*, id est, secùndam radicalem : at à forma defecta, quæ hîc consideratur, *Defectiva* dici debent. Paradigma habent סָבַב *Circuivit*, quod contractè sive defectè dicitur סַב.

Præter. Niphal.

	masc.	*fœm.*
3	נָסַב	נָסַבָּה
2	נְסַבּוֹתָ	נְסַבּוֹת
1	נְסַבּוֹתִי	com.

Plural.

3	נָסַבּוּ	com.
2	נְסַבּוֹתֶם	נְסַבּוֹתֶן
1	נְסַבּוֹנוּ	com.

Partit. præsens.

	Sing.	*Plur.*
m.	נָסַב	נְסַבִּים
f.	נְסַבָּה	נְסַבּוֹת

Infinitum.

הִסּוֹב

Præter. Kal.

	masc.	*fœm.*
3	סַב	סַבָּה
2	סַבּוֹתָ	סַבּוֹת
1	סַבּוֹתִי	com.

Plural.

3	סַבּוּ	
2	סַבּוֹתֶם	סַבּוֹתֶן
1	סַבּוֹנוּ	com.

Participium utrùmque analogum est: ut סֹבֵב, סָבוּב.

Infinitum.

סֹב

Impera-

Futurum.			Futurum.		
fœm.	*masc.*		*fœm.*	*masc.*	
com.	אגש	1	com.	אגיש	1
תגשי	תגש	2	תגישי	תגיש	2
תגש	יגש	3	תגיש	יגיש	3
Plural.			Plural.		
com.	נגש	1	com.	נגיש	1
תגשנה	תגשו	2	תגשנה	תגישו	2
	יגשו	3		יגישו	3

NOTAE AD HIPHIL.

Partic. מגישה) *In* ת; משגת Assequatur, *Levit.* 14. 21.

Imperat. הגש) *Accedente* ה *paragogico pro Tzere semper est Chirek: ut,* הגישה Admove, *Gen.* 27. 25.

Futur. אגיש) *Et in Tzere: ut,* תפל Cadere finito, *Esth.* 6. 10. *Si tertia sit gutturalis* ח *vel* ע, *tum crassis fit: ut,* יסע Proficisci facit, *Psal.* 78. 26, *pro* יסיע.

AD HOPHAL.

Pro Kametzchatuph hic ferè semper usurpatur Kibbutz.

Participium præsens inusitatum est.

CAPUT XIX.

De Defectivis secundâ radicali, & prima ipsorum Conjugatione KAL & NIPHAL.

Alterum

CAP. XIIX.

De Conjugatione HIPHIL *& ejus forma passiva* HOPHAL.

Anomalia utriusque formæ est in prima radicali deficiente, & per dagesch compensatâ.

Præter. Hophal.

fœm.	*masc.*	
הָגְּשָׁה	הָגַּשׁ	3
הָגַּשְׁתְּ	הָגַּשְׁתָּ	2
com.	הָגַּשְׁתִּי	1

Plural.

com.	הָגְּשׁוּ	3
הָגַּשְׁתֶּן	הָגַּשְׁתֶּם	2
com.	הָגַּשְׁנוּ	1

Partic. præter.

Plur.	*Sing.*	
מָגָּשִׁים	מָגָּשׁ	*m.*
מָגָּשׁוֹת	מָגָּשָׁה	*f.*

Infinitum.

הָגֵּשׁ

Imperat. caret.

Præter. Hiphil.

fœm.	*masc.*	
הִגִּישָׁה	הִגִּישׁ	3
הִגַּשְׁתְּ	הִגַּשְׁתָּ	2
com.	הִגַּשְׁתִּי	1

Plural.

com.	הִגִּישׁוּ	3
הִגַּשְׁתֶּן	הִגַּשְׁתֶּם	2
com.	הִגַּשְׁנוּ	1

Partic. præsens.

Plur.	*Sing.*	
מַגִּישִׁים	מַגִּישׁ	*m.*
מַגִּישׁוֹת	מַגִּישָׁה vel מַגֶּשֶׁת	*f.*

Infinitivus.

הַגִּישׁ vel הַגֵּשׁ

Imperativus.

Plur.	*Sing.*
הַגִּישׁוּ	הַגֵּשׁ
הַגֵּשְׁנָה	הַגִּישִׁי

Futu-

videbitur. Propter gutturalem est duplex Pathach: ut, לְפַחַת Ad sufflandum, Ezech. 22. 20. *à* נָפַח, *Sic à* לָקַח *dicitur* קַחַת Accipere. *At à* נָתַן *contractè & speciali anomaliâ dicitur* תֵּת Dare, *pro* תֶּנֶת : quandoque tamen etiam regulariter, נְתוֹן, נָתֹן : ut & aliâs. *Pleraq; Verba hîc analoga sunt.*

Imperat. גַּשׁ) *Cum* ה *paragogico*, גְּשָׁה Accede, *Genes.* 27. 21. *A`* לָקַח *est* קַח, *& perfectè* לְקַח Accipe: *à* נָתַן *est* תֵּן *&* תְּנָה Da, *Genes.* 30. 26. *cum* ה *paragogico.*

Futur. אֶגַּשׁ) *Terminatio Cholem hîc etiam usitata est: ut*, יִבּוֹל Marcescet, *Psalm.* 1. 3. *Cum* ה *paragog.* אֶצְּרָה Custodiam, *Psal.* 119. 115. *A`* לָקַח *est* אֶקַּח Accipiam. *A`* נָתַן *dicitur* אֶתֵּן Dabo.

AD NIPHAL.

Præterit. נִגַּשׁ) *Dagesch ex gutturali ferè sine compensatione excidit: ut*, נִחַם Consolationem cepit, 2. *Sam.* 13. *v.* 39. *A`* לָקַח *hîc regulariter dicitur* נִלְקַח Capta est, 1. *Sam.* 4. 22. *Prima radicalis etiam quandoque manet.*

Particip. נִגָּשָׁה) *In* ת, נִתֶּכֶת Effusa est, *Jer.* 7. *v.* 20. נִדַּחַת Depulsa, *Ezech.* 34. 4.

Infinit. הִנָּגֵשׁ) *Unum ab analogia excipitur*, נִגּוֹף Cædendo, *Jud.* 20. 39. *cui simile, quod suprà cap.* 13. *ad Infinitum Niphal notatum est.*

Porrò formæ PIHEL PYHAL *&* HITHPAHEL, *analogæ sunt, unde specialem doctrinam hîc non requirunt. Nam in* Pihel *est* נִגֵּשׁ, *in* Pihal נֻגַּשׁ, *in* Hithpahel הִתְנַגֵּשׁ *quæ juxta paradigma* פָּקַד *regulariter flectuntur.*

CAP.

נִגְּשׁוֹת	f. נִגְּשָׁה vel נִגֶּשֶׁת

Infinit.

הִנָּגֵשׁ

Imperativus.

Plur.	Sing.
הִנָּגְשׁוּ	m. הִנָּגֵשׁ
הִנָּגַשְׁנָה	f. הִנָּגְשִׁי

Futurum.

com.	
	1 אֶנָּגֵשׁ
תִּנָּגְשִׁי	2 תִּנָּגֵשׁ
תִּנָּגֵשׁ	3 יִנָּגֵשׁ

Plur.

	1 נִנָּגֵשׁ
תִּנָּגַשְׁנָה	2 תִּנָּגְשׁוּ
	3 יִנָּגְשׁוּ

נוֹגְשׁוֹת	f. נוֹגְשָׁה vel נוֹגֶשֶׁת

Partic. præt. Pahul.

Plur.	Sing.
נְגוּשִׁים	m. נָגוּשׁ
נְגוּשׁוֹת	f. נְגוּשָׁה

Infinitum.

גֶּשֶׁת

Imperat.

Plur.	Sing.
גְּשׁוּ	m. גַּשׁ
גֵּשְׁנָה	f. גְּשִׁי

Futurum.

fœm.	masc.
	1 אֶגַּשׁ
תִּגְּשִׁי	2 תִּגַּשׁ
תִּגַּשׁ	3 יִגַּשׁ

Plur.

	1 נִגַּשׁ
תִּגַּשְׁנָה	2 תִּגְּשׁוּ
	3 יִגְּשׁוּ

NOTAE AD KAL.

Infinit. גֶּשֶׁת) *Prima radic. hîc & in Imper. abjicitur, sine compensatione per dagesch forte, cum vox ab initio non crescat, ut dagesch audiri poßit.* ת *in fine quasi formativum est, ut & in aliis Verbis, sicut in sequentibus videbi-*

Explicata est Conjugationum analogia: anomalia sequitur, cujus genera duo sunt, unum literæ deficientis, unde verba *Defectiva*; alterum literæ quiescentis, unde *Quiescentia* appellantur.

Defectiva sunt, quæ literam deficientem per Dagesch forte, quando id forma vocis patitur, compensant: suntq; duorum generum. *Primum*, Verborum à litera נ incipientium, quæ literam נ deficientem, cùm vox ab initio crescit, per Dagesch forte compensant. Hinc *Defectiva Pe Nun* vulgò appellantur, & paradigma habent נָגַשׁ *Accessit.* Unicum Verbum לָקַח horum anomaliam imitatur. Vulgò etiam ponitur genus Verborum *Defectivorum Pe Joth*, quæ vide infrà cap.23. Porrò Præteritum & utrunq; Partic. in *Kal*, item Infinit. Imper. & Futurum *Niphal* regulariter flectuntur.

Præter. Niphal.			Præter. Kal.		
fœm.	*masc.*		*fœm.*	*masc.*	
נִגְּשָׁה	נִגַּשׁ	3	נָגְשָׁה	נָגַשׁ	3
נִגַּשְׁתְּ	נִגַּשְׁתָּ	2	נָגַשְׁתְּ	נָגַשְׁתָּ	2
com.	נִגַּשְׁתִּי	1	com.	נָגַשְׁתִּי	1
Plur.			Plur.		
com.	נִגְּשׁוּ	3	com.	נָגְשׁוּ	3
נִגַּשְׁתֶּן	נִגַּשְׁתֶּם	2	נְגַשְׁתֶּן	נְגַשְׁתֶּם	2
com.	נִגַּשְׁנוּ	1	com.	נָגַשְׁנוּ	1
Partic. præs. Benoni.			Partic. præsens.		
Plur.	*Sing.*		*Plur.*	*Sing.*	
נִגָּשִׁים	נִגָּשׁ	*m.*	נֹגְשִׁים	נֹגֵשׁ	*m.*

Plur.

1 נִתְפַּקֵּר

2 תִּתְפַּקְּדוּ } תִּתְפַּקֵּדְנָה

3 יִתְפַּקְּדוּ

NOTAE.

Præterit. הִתְפַּקֵּד) *Ejecto Dagesch, Pathach mutatur in Kametz*; הִתְבָּרֵךְ Benedicat ſibi, Deut. 29. 9. *Sæpè & in Pathach deſinunt: ut*, הִתְחַזַּק Roboravit ſe, 2. Paralip. 13. 7. Formam ex Niphal & Hithpahel mixtam habet וְנִכַּפֵּר *Expiabitur, Deut.* 21. 8. הִתְפַּקְּדוּ) *Hinc ſunt ex Verbis quatuor literarum*, הִתְמַהְמְהוּ Cunctantur, הִתְגַּלְגָּלוּ Devolvunt ſe.

Particip. מִתְפַּקֵּד) *Cum litera* ת *ſyncopa*, מִטַּהֵר Mundans ſe, Levit. 14. 7. *pro* מִתְטַהֵר. *Ex verbis quatuor literarum*, מִתְמַהְמֵהַּ Cunctans, 2. Sam. 15. 28.

Infinitum הִתְפַּקֵּד) *Dageſch excidente*, לְהִתְפָּאֵר Ad gloriandum, Jeſa. 60. 21.

Imperat. הִתְפַּקֵּד) *Et in Pathach, ut in Præterito*, הִתְחַזַּק Robora te, 1. Reg. 20. 22.

Futurum אֶתְפַּקֵּד) *Et in Pathach aliquando, ut in Imperat. Cum* ה *paragogico*, אֶתְהַלְּכָה Ambulabo, Pſal. 119. 45. *ut in infinito Pihel.* Cum metatheſi literæ Thau, אֶשְׁתַּמֵּר Cavebo mihi, *Pſal.* 18. 24.

Cap. XVII.

De Defectivis primâ radicali נ, *& primâ ipſorum Conjugatione* Kal *&* Niphal.

Expli-

Præteritum.

	fœm.	*masc.*
3	הִתְפַּקְּדָה	הִתְפַּקֵּד
2	הִתְפַּקַּדְתְּ	הִתְפַּקַּדְתָּ
1		הִתְפַּקַּדְתִּי

Plural.

3		הִתְפַּקְּדוּ
2	הִתְפַּקַּדְתֶּן	הִתְפַּקַּדְתֶּם
1		הִתְפַּקַּדְנוּ

Participium.

	Sing.	*Plur.*
m.	מִתְפַּקֵּד	מִתְפַּקְּדִים
f.	מִתְפַּקְּדָה vel / מִתְפַּקֶּדֶת	מִתְפַּקְּדוֹת

Infinitum.

הִתְפַּקֵּד

Imperat.

	Sing.	*Plur.*
	הִתְפַּקֵּד	הִתְפַּקְּדוּ
f.	הִתְפַּקְּדִי	הִתְפַּקֵּדְנָה

Futurum.

	masc.	*fœm.*
1	אֶתְפַּקֵּד	
2	תִּתְפַּקֵּד	תִּתְפַּקְּדִי
3	יִתְפַּקֵּד	תִּתְפַּקֵּד

G 4

ma gutturalis habet Chatephkamez loco Scheva: ut, הָחֳרָבָה Vastata est, *Ezech. 26. 2. & sic in aliis temporibus.*

CAP. XVI.

De Conjugatione Hithpahel.

CONjugatio quarta est, cujus character est syllaba הִתְ themati præfixa. Thema autem ipsum effertur cum Pathach & Tzere, & habet Dagesch in media radicali, quasi ex Infinito Pihel deductum: ut, הִתְפַּקֵּד *Seipsum præfecit ad visitandum vel recensendum: Recensitus fuit.* Dagesch hîc se habet ut in Pihel. Significatio communiter est reciproca: quandoque frequentativa: ut: הִתְהַלֵּךְ *Itavit*: quædam in Kal inusitata, hîc simplicem τῶ Kal significationem obtinent: ut, הִתְחַנֵּן *Supplicavit.*

Syllabæ characteristicæ accidit *Syncopa* vel *Metathesis.*

Syncopa, cùm vel litera הִ, vel litera ת excidit. ה in Participio & Futuro, propter accedentes formativas istorum Temporum: ut, מִתְפַּקֵּד pro מְהִתְפַּקֵּד, Litera ת, quando ea euphoniæ causâ in primam radicalem contrahitur per Dagesch: ut הִטַּהֲרוּ pro הִתְטַהֲרוּ.

Metathesis fit literæ ת, quando prima radicalis est זסצש: tum enim illis postponitur ac præterea post ז mutatur in ד, & post צ in ט: ut, הִשְׁתַּבַּח *Laudavit se,* הִצְטַדֵּק *Justificavit se,* הִזְדַּמֵּן *Præparavit se.*

Præte-

תַּפְקִדִי	תַּפְקִד		תַּפְקִידִי	תַּפְקִיד	2
תַּפְקֵד	יַפְקֵד		תַּפְקִיד	יַפְקִיד	3
	Plur.			*Plur.*	
	נַפְקֵד			נַפְקִיד	1
תַּפְקֵדְנָה	תַּפְקִדוּ		תַּפְקֵדְנָה	תַּפְקִידוּ	2
	יַפְקִדוּ			יַפְקִידוּ	3

NOTAE AD HIPHIL.

Præteritum הִפְקִיד) *Primâ gutturali* ה *est cum Segol: ut*, הֶאֱמִין Credidit, הֶעְלִים Abſcondit: הִפְקַדְתָּ) *Tertia radicalis* ת *ſyncopen patitur: ut*, הִשְׁבַּתָּ Ceſſare feciſti, *pro* הִשְׁבַּתְתָּ. *Vide ſuprà ad Prat. Kal.*

Partic. מַפְקִיד) ה *characteriſticum conjugationis eliditur per characteriſticam temporis, ut ſuprà in Infin. Niphal: ut*, מַפְקִיד *pro* מְהַפְקִיד. *Item in Futuro.*

Infinitiv. הַפְקִיד) ה *cum Pathach ad differentiam Præteriti. Terminatio Chirek rarior: frequens in Tzere. At cum ſervilibus* בכלם, *ſemper eſt in Chirek.*

Imperat. הַפְקֵד) *Cum* ה *paragogico ſemper eſt Chirek in penultima: ut*, הַפְקִידָה.

Futur. אַפְקִיד) *Et in Tzere, ut in Infin. & Imp. Ex incipientibus ab* א, *pauca quædam illud amittunt: ut*, אָזִין *pro* אַאֲזִין Auſcultabo, אֹסִף Colligã, *pro* אַאֲסִף: *Sic* יַהֵל Tentorium figet, *Jeſa.* 13. 20. *pro* יַאֲהֵל.

AD HOPHAL.

Præter. הָפְקַד) *Forma paſſiva per Kametz chatuph potiſſimùm ab Activa diſcernitur. Euphoniæ tamen causâ ſæpè pro eo eſt Kibbutz: ut*, הֻשְׁלַךְ Projectus fuit. *Pri-*

plex à Verbis neutris deducta. Chirek longum hîc sæpè defectivè scribitur, ' abjecto.

Præter. Hophal.

	masc.	*fœm.*
3	הָפְקַד	הָפְקְדָה
2	הָפְקַדְתָּ	הָפְקַדְתְּ
1	הָפְקַדְתִּי	

Plur.

3	הָפְקְדוּ	
2	הָפְקַדְתֶּם	הָפְקַדְתֶּן
1	הָפְקַדְנוּ	

Part. præt. sive Pahul.

	Sing.	*Plur.*
	מָפְקָד	מָפְקָדִים
f.	מָפְקָדָה vel מָפְקֶדֶת	מָפְקָדוֹת

Infinit.

הָפְקֵד

Imperat. caret.

Futurum.

Sing.

com. אָפְקַד

Præter. Hiphil.

	masc.	*fœm.*
3	הִפְקִיד	הִפְקִידָה
2	הִפְקַדְתָּ	הִפְקַדְתְּ
1	הִפְקַדְתִּי	

Plur.

3	הִפְקִידוּ	
2	הִפְקַדְתֶּם	הִפְקַדְתֶּן
1	הִפְקַדְנוּ	

Partic. præsens.

	Sing.	*Plur.*
m.	מַפְקִיד	מַפְקִידִים
f.	מַפְקִידָה v. מַפְקֶדֶת	מַפְקִידוֹת

Infinit.

הַפְקִיד vel הַפְקֵד

Imperat.

Sing.	*Plur.*
הַפְקֵד	הַפְקִידוּ
הַפְקִידִי	הַפְקֵדְנָה

Futurum.

Sing.

1 com. אַפְקִיד

2 תַּפְקִיד

Partic. מְפַקֵּר) Excidēte Dagesch, loco Pathach est Kametz, *ut*, מְבָרֵךְ *Benedicens, Proverb.* 27. 14. Ex verbis quadratis; מְכַרְכֵּר *Saltans, 2. Sam.* 6. 14. מְכַלְכֵּל *Sustinens, Malach.* 3. 2.

Infin. פַּקֵּר) Ablato accentu corripitur Tzere in Sægol: *ut*, וְדַבֶּר־אָוֶן *Et loqui vanitatem, Jesa.* 58. *v.* 9. *Cum* ה paragogico, mutatur Tzere in Scheva: *ut*, זַמְּרָה *Psallere, Psal.* 147. 1. Ejecto Dagesch, הָרֵס *Destruendo, Exod.* 24. 23. *Sic in Imperativo & Futuro.*

AD PYHAL.

Præterit. פֻּקַּר) Ejecto Dagesch propter gutturalem vel Resch, loco Kybbutz est Cholem; *ut*, הֹרַג *Occisus fuit, Jesa.* 27. 7. Verbum quatuor literarum, אֻמְלַל *Elanguit, Hosea* 4. 3.

Partic. præsens) *Rarissimè usurpatur.*

Partic. præterit.) Ejecto Dagesch, מְבֹרָךְ *Benedictum. Psal.* 113. 2. *Sic in Futuro.*

CAP. XVI.

De Conjugatione Hiphil & ejus Passiva Hophal.

TErtia Conjugatio est, cujus Character est litera ה themati in utraque forma præfixa, in activa forma cum Chirek, & dicitur *Hiphil:* ut, הִפְקִיד Visitare fecit, id est, Præfecit, Præposuit ad visitandum alios; in passiva forma cum Kametz-chatuph; & dicitur *Hophal*: ut, הָפְקַד *Visitatus fuit.* Significatio, in forma activa est vel intensior, ex activis superiorum conjugationum nata, vel sim-

Partic. præt. Pahul.		Infinitum.	
מְפֻקָּרִים	מְפֻקָּר *m.*	פַּקֵּר	
מְפֻקָּרוֹת {	vel מְפֻקָּרָה *f.* / מְפֻקֶּרֶת	Imperat.	
Infinitum.		*plur.*	*sing.*
פֻּקּוֹד		פַּקְּרוּ	פַּקֵּר *m.*
Imperat. caret.		פַּקֵּרְנָה	פַּקְּרִי *f.*

Futurum. Sing.		Futurum. Sing.	
fœm.	*masc.*	*fœm.*	*masc.*
com.	אֲפֻקַּר 1	com.	אֲפַקֵּר 1
תְּפֻקְּרִי	תְּפֻקַּר 2	תְּפַקְּרִי	תְּפַקֵּר 2
תְּפֻקַּר	יְפֻקַּר 3	תְּפַקֵּר	יְפַקֵּר 3
Plur.		Plur.	
com.	נְפֻקַּר 1	com.	נְפַקֵּר 1
תְּפֻקַּרְנָה {	תְּפֻקְּרוּ 2	תְּפַקֵּרְנָה {	תְּפַקְּרוּ 2
	יְפֻקְּרוּ 3		יְפַקְּרוּ 3

NOTAE AD PIHEL.

Præter. פִּקֵּר) Et in Pathach, אִבַּד *Perdidit*, 2. *Regum*. 21. 3. Dagesch excidens per Tzere ferè compensatur: *ut*, בֵּרֵךְ *Benedixit*. Ad hanc conjugationem etiam pertinent Verba quędam quatuor literarum: *ut*, קִלְקֵל *Tersit*, *Ezech*. 21.21: קִלְקַלְתָּ. Quædam item pauca, quæ loco Dagesch habent Cholem, *ut* שֹׁרֵשׁ, לוֹשֵׁן, שׁוֹפֵט, זוֹרֵם: *Tria sæpius in Segol desinunt*, כִּפֶּר, כִּבֶּס, דִּבֶּר.

Partic.

Cpa. XIV.

De Conjugatione secunda Pihel, & ejus passiva Pyhal.

Conjugatio secunda est, cujus Character est Dagesch forte in secunda radicali, & in activa forma dicitur *Pihel*, in passiva *Pyhal*, quam vocalis Kibbutz potissimùm ab activa discernit. Dages tamen ex litera Schevata non raró excidit: aliâs per vocalem longam ferè compẽsatur, quandoque non.

Præter. Pyhal.

	Sing. *masc.*	*fœm.*
3	פֻּקַּד	פֻּקְּדָה
2	פֻּקַּדְתָּ	פֻּקַּדְתְּ
1	פֻּקַּדְתִּי	com.
	Plur.	
3	פֻּקְּדוּ	com.
2	פֻּקַּדְתֶּם	פֻּקַּדְתֶּן
1	פֻּקַּדְנוּ	com.

Partic. præsens Ben.

	sing.	*plur.*
m.	פֻּקָּד	פֻּקָּדִים
f.	פֻּקָּדָה	פֻּקָּדוֹת

Præter. Pihel.

	Sing. *masc.*	*fœm.*
3	פִּקֵּד	פִּקְּדָה
2	פִּקַּדְתָּ	פִּקַּדְתְּ
1	פִּקַּדְתִּי	com.
	Plur.	
3	פִּקְּדוּ	com.
2	פִּקַּדְתֶּם	פִּקַּדְתֶּן
1	פִּקַּדְנוּ	com.

Partic. præsens Ben.

	sing.	*plur.*
m.	מְפַקֵּד	מְפַקְּדִים
f.	מְפַקְּדָה vel מְפַקֶּדֶת	מְפַקְּדוֹת

in Sægol, juxta communem doctrinam cap. 4. propositam. Cum ה paragogico Cholem & Pathach mutantur in Scheva, *ut*, אֶשְׁמְרָה *Custodiam, Psalm.* 39. 2. *Sic in primâ plurali. Syncopa est in* תִּשְׁכֹּנָּה *Habitabunt, Ezech.* 17. *v.* 23. *ut in præterito plurali.*

Ex incipientibus ab א, quædam habent illud quiescens in Cholem, expresse vel occulte, ac sæpe præterea in Tzere desinunt: *ut*, אֹכַל תֹּאכַל *Comedam; Comedes:* תֹּסֵף *recipies, Psalm.* 104. 29. Hoc Tzere corripitur in Sægol, si accentus ad penultimam sit retractus, ut supra cap. 5. dictum: *ut*, וַיֹּאמֶר *Et dixit, Genes.* 1. 6. *Hæc verba vulgò* Quiescentia pe Aleph, *id est, primâ radicali* א *appellantur. Sed specialem, non generalem habent anomaliam.*

AD NIPHAL.

Infinitivus. הִפָּקֵד) *Propria hic & in Imperativo est formativa litera* ה*; cujus causâ characteristica conjugationis abjicitur, ne duæ formativæ concurrant. Idem fit in Futuro. Et omninò* Characteristica Temporis excludit characteristicam conjugationis. Primâ gutturali, sub ה est Tzere, ad compensationem ejecti Dagesch, *ut* הֵאָסֵף *Aggregari, Num.* 12. 15. *Sic in Imperativo & Futuro.* Est etiam aliquando terminatio Cholem, ut הֵאָכֹל *Comedendo, Levit.* 7. 18. *Pauca quædam Characteristicum Nun servant, ac desinunt in Cholem ex formâ Kal: ut,* נִכְסֹף *Desiderando, Gen.* 31. 30.

Futurum. תִּפָּקַדְנָה) *Pro Tzere sæpiùs est Pathach: ut,* תֵּאָכַלְנָה *Comedentur, Jerem.* 24. 2.

CAP.

בָּגַדְתָּ *Prævaricatus es*, *Malach.* 2. 14. Quæ in ת desinunt, illud ante aliud ת semper abjiciunt, substituto dages: *ut*, כָּרַת *Succidit*, כָּרַתָּ *Succidisti*. Sic & Verbum נָתַן ante ת, ultimum נ abjicit: *ut*, נָתַתָּ *dedisti*, נְתַתֶּם *dedistis* פָּקַדְתָּ) Sub tertia gutturali ח vel ע pro priori Scheva est Pathach: *ut*, לָקַחַתְּ *Accepisti*, 1.*Reg.* 14.3. פָּקַדְנוּ) Tertia radicalis נ ante aliud נ abjicitur & per Dagesch compensatur: *ut*, נָתַנּוּ *Dedimus pro* נָתַנְנוּ.

Participium. פֹּקֵד) Sæpiusculè reperitur cum י paragogico *ut*: אֹסְרִי *Ligans*, *Genes.* 49. 11. פּוֹקְדָה) Fœmininum in ת usitatius est: *ut*, נֹפֶלֶת *Cadens*, *Genes.* 15. *v.* 12: בֹּרַחַת *Fugiens*, *Genes.* 17. 8. Est & alia forma Participii usitata cum Kametz: אָבֵל אֲבֵלִים *Lugens*, *&c.*

Infinitum. פְּקוֹד) Cum ה paragogico Cholem mutatur in Kametzchatuph, & transfertur ad primam radicalem; & hujus Scheva ad secundam; *ut*, לְמָשְׁחָה *Ad ungendum*, *Exod.* 29. 29. In Terminatione Pathach id mutatur in Scheva, unde præcedens Scheva transit in Chirek: לְךָ בְעָרָה *Ad ineundum*, *Levit.* 20. 16.

Imperat. פְּקוֹד) Cum ה paragogico, ut in Infinitivo: שָׁמְרָה *Custodi*, *Psal.* 25. 20. שִׁכְבָה *Concumbe*, *Genes.* 39. 12: פִּקְרוּ, פִּקְרִי) Cholem ex sing. masc. corripitur in Scheva, quod literæ ק subjicitur, unde prius Scheva transit in Chirek.

Futurum. אֶשְׁמוֹר) Literæ formativæ propriè cum Scheva notantur, id autem propter sequens Scheva convertitur in Chirek, & sub gutturali א in Sæ-

			Partic. præter. Pahul.		
			Plur.	Sing.	
			פְּקוּדִים	פָּקוּד	m.
			פְּקוּדוֹת	פְּקוּדָה	f.
Infinitivus.			Infinitivus.		
	הִפָּקֵד		פָּקוֹד פְּקוֹד vel פְּקֹד		
Imperativus.			Imperativus.		
Plur.	Sing.		Plur.	Sing.	
הִפָּקְדוּ	הִפָּקֵד	m.	פִּקְדוּ פְּקֹד vel	פְּקוֹד	m.
הִפָּקַדְנָה	הִפָּקְדִי	f.	פְּקוֹדְנָה	פִּקְדִי	f.
Futurum.			Futurum.		
Sing.			Sing.		
fœm.	*masc.*		*fœm.*	*masc.*	
com.	אֶפָּקֵד	1	com. אֶפְקֹד vel	אֶפְקוֹד	1
תִּפָּקְדִי	תִּפָּקֵד	2	תִּפְקְדִי	תִּפְקוֹד	2
תִּפָּקֵד	יִפָּקֵד	3	תִּפְקוֹד	יִפְקוֹד	3
Plural.			Plural.		
	נִפָּקֵד	1	com.	נִפְקוֹד	1
תִּפָּקַדְנָה	תִּפָּקְדוּ	2	תִּפְקוֹדְנָה	תִּפְקְדוּ	2
	יִפָּקְדוּ	3		יִפְקְדוּ	3

NOTAE AD KAL.

Præteritum פָּקַד) *Desinunt etiam in Tzere & in Cholem. Illa imitantur formam communem* פָּקַד *: ut,* חָפֵץ חָפְצָה voluit: חָפַצְתָּ Voluisti. *Cholem manet, præterquam in tertiis personis : ut,* יָכוֹל יָכְלָה Potuit, יָכוֹלְתָּ יָכוֹלְתְּ potuisti. פָּקַדְתָּ) Cum ה paragogico,

בגדתה

CAP. XIII.

De Conjugationibus Verborum; & earum primâ Kal & Niphal.

FLexio Verbi secundum tempora & personas dicitur *Conjugatio*: estque quadruplex, quarum tres priores duplicem habent formam, Activam & Passivam. Quarta, simplex & uniformis est. Intransitiva autem Verba formam passivam non admittunt.

Prima conjugatio in formâ activa dicitur vulgò קַל *Kal*, in forma passiva נִפְעַל *Niphal*.

Præter. Niphal.

Sing.		
fœm.	*masc.*	
נִפְקְדָה	נִפְקַד	3
נִפְקַדְתְּ	נִפְקַדְתָּ	2
com.	נִפְקַדְתִּי	1
Plural.		
com.	נִפְקְדוּ	3
נִפְקַדְתֶּן	נִפְקַדְתֶּם	2
com.	נִפְקַדְנוּ	1

Partic. præsens.

Plur.	Sing.	
נִפְקָדִים	נִפְקָד	*m.*
נִפְקָדוֹת	נִפְקָדָה vel נִפְקֶדֶת	*f.*

Præter. Kal.

Sing.		
fœm.	*masc.*	
פָּקְדָה	פָּקַד	3
פָּקַדְתְּ	פָּקַדְתָּ	2
com.	פָּקַדְתִּי	1
Plural.		
com.	פָּקְדוּ	3
פְּקַדְתֶּן	פְּקַדְתֶּם	2
com.	פָּקַדְנוּ	1

Partic. præs. Benoni.

Plur.	Sing.	
פֹּקְדִים	פֹּקֵד	*m.*
פֹּקְדוֹת	פּוֹקְדָה vel פּוֹקֶדֶת	*f.*

Partic.

Secunda ſing. maſc. תִּפְקוֹד *Viſitabis*, ex ת quod ex אַתָּה *Tu:* ſic plural. תִּפְקְדוּ *Viſitabitis*. Secunda ſing. fœm. תִּפְקְדִי *Viſitabis tu fœm*. ex ת quod ex אַתְּ: aut ת eſt utriuſque ſecundæ index, & genus per י indicatur, ut in Imperativo. Secunda plur. fœm. תִּפְקוֹדְנָה *Viſitabitis vos*, ut in Imp.

Tertia ſing. maſc. יִפְקוֹד *Viſitabit*, ex י vicario τῶ ו ex הוּא *Ille:* plur. יִפְקְדוּ *Viſitabunt illi:* tertia fœmin. ſingul. תִּפְקוֹד *Viſitabit illa*, ex ת vicario τῶ ה ex הִיא Illa. Forma cum ſecunda ſingul. maſc. eadem, ſed formatio diverſa, ac appoſitum Nomen maſc. vel fœm. ſemper perſonas diſtinguit. Tertia fœmin. plur. תִּפְקוֹדְנָה *Viſitabunt illæ*. Sic ſecunda & tertia plurales fœmininæ eadem voce exprimuntur, ob diverſum formationis principium: nam ſyllaba formativa נָה hîc poteſt eſſe ex הֵנָּה *Iſtæ*, vel ex אַתֵּנָה *Vos*.

ו Vau cum Scheva Præterito præfixum illud ſæpè in Futurum; & cum Pathach ſequente Dageſch, Futurum in Præteritum convertit.

Præteriti & Futuri voces in ו & י. finitæ crebrò accipiunt ן paragogicum: ut, יָדְעוּן *Cognoverunt*, *&c.*

Secunda ſing. maſc. præteriti & Imperativi, ac prima perſona Futuri utriuſque numeri, item Infinitivus, amant ה paragogicum præcedente Kametz: ut, פָּקַדְתָּה *Viſitaſti*, *&c.*

Hæc generalis Perſonarum & Temporum formatio, ad ſingulas Verborum ſpecies & conjugationes deinceps applicanda.

CAP.

ejus forma eſt ſimplicisſima purum thema continens: ut, פָּקַד *Viſitavit ille.* Hinc tertia fœminina in ה ָ, ut, פָּקְדָה *Viſitavit illa*, ubi ה repræſentat Pronomen הִיא illa: & tertia pluralis in ו, ut פָּקְדוּ *Viſitarunt.*

Secunda maſc.ſing.in תָּ quaſi ex אַתָּה *Tu:* ut, פָּקַדְתָּ *Viſitaſti tu vir*, fœmin. in תְּ ex אַתְּ: ut, פָּקַדְתְּ *Viſitaſti tu fœmina.* Secunda pluralis maſc. in תֶּם ex אַתֶּם *Vos:* ut, פְּקַדְתֶּם *viſitaſtis vos viri:* fœmin. in תֶּן ex אַתֶּן *Vos fœminæ:* ut, פְּקַדְתֶּן *Viſitaſtis vos fœminæ.*

Prima ſingul. in תִּי ex אֲנִי *Ego*, litera ת per epentheſin aſcitâ, aut uſurpatâ loco נ, ne fieret confuſio hujus ſyllabæ formativæ cum Pronomine inſeparabili נִי: פָּקַדְתִּי *Viſitavi*: Pluralis in נוּ ex אֲנַחְנוּ *Nos:* ut, פָּקַדְנוּ *Viſitavimus nos.*

Imperativus ſolâ ſecundâ conſtat, genere & numero diſtinctâ: ut, פְּקוֹד vel פְּקֹד *Viſita tu vir.* Inde pluralis maſculina in Schurek: פִּקְדוּ *Viſitate vos viri.* Fœminina ſingularis in ׳ quaſi ex forma Pronominis אַתִּי: ut, פִּקְדִי *Viſita tu fœmina.* Pluralis fœmin. in נָה quaſi ex אַתֵּנָה *Vos fœm.* ut, פְּקוֹדְנָה *Viſitate vos fœm.*

Futurum formatur à vocibus Imperativi, quibus præponit literas quatuor אתין (vulgò אֵיתָן *Ethan* eas vocant, memoriæ causâ) generum ac perſonarum formativas.

Prima ſingul. אֶפְקוֹד *Viſitabo*, ex א quod ex אֲנִי *Ego:* Pluralis; נִפְקוֹד *Viſitabimus*, ex נ quod ex אֲנַחְנוּ *Nos.*

Secun-

fuit, aut futurum est, sed quod continuè est, fit aut fieri debet.

Præteritum unicum pro omnibus: ut פָּקַד *Visitabat*, *Visitavit*, *visitaverat*, *visitavisset*.

Hinc oritur participium duplex, *Præsens*, quod *Benoni* vocant: ut, פֹּקֵד *visitans*: *Præteritum*, quod *Pahul* dicunt: ut פָּקוּד *Visitatus. Qui visitatur*. Hæc, ut in aliis linguis, flexionem Nominum imitantur, & Præsentis indicativi usum etiam præbent. Fœmininum singulare indifferēter ferè in ה acutum, vel ת penacutum, duplici Sægol aut pathach antecedente, desinit: ut, פֹּקְדָה vel פֹּקֶדֶת *Visitans illa*.

Futurum duplex est: *Primum & Secundum*.

Primum quod ab imperando, tanquam communiori ejus usu, צִוּוּי *Tzissui*, *Imperativum* vocant: ut, פְּקוֹד *Visita*, *Visitato*. *Secundum* in specie *Futurum* appellatur: ut, אֶפְקוֹד *Visitabo*.

Infinitum tempus, vulgò dicitur *Infinitivus modus*, Hebræis *Makor* quasi *Fons*, quod inde significatio in reliqua distincta tempora ceu rivulos certos derivetur: ut, פָּקוֹד, פְּקוֹד vel פְּקֹד *Visitare*. Exprimuntur etiam eo gerundia, maximè præfixis literis בכלם quas *Bachlam* vocant.

PERSONA est specialis terminatio Verbi: Estque triplex, *Prima*, *Secunda*, *Tertia*, quæ certo genere ferè distinguuntur.

Præteriti tertia pluralis, & prima quælibet, sunt generis communis.

Tertia masculina in Præterito præcedit, quia ejus

Ex	הוּא	fit	ו , ו הו נו. *Ejus, ei, eum, eo.*
	הֵם		מוֹ הֶם ם ם.. *Eorum, eis, eos.*
	הִיא		הּ ה ה נָּה. *Ejus, ei, eam, eâ.*
	הֵן		הֶן , ן. *Earum, eas, eis.*

Hinc Dativi ex ל ab initio: לִי *mihi*, לָנוּ *nobis*: לְךָ *tibi*, לָכֶם *Vobis*, לוֹ *ei*, לָהֶם *illis*. Accusativi ex אֵת sive אות: ut, אוֹתִי *me*, אוֹתָנוּ *nos*, &c. Ablativi מִמֶּנִּי, מִנִּי *A` me*, מִמְּךָ *A` te*, &c.

Affixa, הֶם, הֶן, הָ, נוּ, ךָ, כֶם, כֶן, quando usurpantur pluraliter, semper habent ante se ׳: ut, דְּבָרֵינוּ *Verba nostra*.

מו est pro ם, maximè in libris Poëticis Jobo, Psalmis & Proverbiis.

Pro ךָ quandoque est כָה.

Caput XII.

De Verbo.

Sic fuit Nomen & Pronomen: sequitur *Verbum* cum *Participio*.

Verbum est vox flexilis, cum *Tempore* & *Persona*.

Numeri hîc tantùm sunt singularis & pluralis.

Genera eadem, quæ in Nominibus, quorum distinctio in personis patebit.

TEMPUS est *finitum* aut *infinitum*.

Finitum est aut *Præteritum* aut *Futurum*: nam *Præsens* proprium Hebræi nullum habent. Efferunt autem illud partim per utrumque Participium; partim per Præteritum & Futurum, in generalibus sententiis, cùm significatur, non quod

Pluralia tantùm & utriusque generis, אֵלֶּה, אֵל *Illi, Illæ, Illa.*

Utriusque generis vel numeri, *Relativum* אֲשֶׁר *Qui, quæ, quod; qui, quæ, qua: Interrogativum* מִי *Quis, quæ*, de persona: מָה, מַה, מֶה *Quæ, Quod, Quid*, de re.

Conjuncta sive Inseparabilia sunt, quæ aliis vocibus adhærent: suntque vel *Præfixa*, vel *Suffixa*, quæ *Affixa* vulgò vocant.

Præfixa duo sunt, שֶׁ & הַ, sequente Dagesch post utrumque. Illud est ex אֲשֶׁר *Qui, quæ, quod*: hoc ex הוּא, & nunc relativum est, *Qui, quæ, quod*, nunc demonstrativum, *Hic, hæc, hoc*, quomodo articuli usum habet ante Nomina & Pronomina tertiæ personæ: ut, הַדָּבָר *Hæc res*, הַהוּא *Ille ipse*. הַזֶּה *Hic ipse*, quod & quandoque cum epenthesi ל dicitur, הַלָּזֶה, & per apocopam, הַלָּז: sic ex זוּ fit הַלָּזוּ.

Suffixa sive affixa sunt, quæ fini vocum adhærent, & oriuntur ex integris, hoc modo.

Ex	אֲנִי אֲנַחְנוּ	fit	־ֵנִי *me*, abl. ־ֵנִי; ־ַנִי *me*, acc. ־ִי *meus, a, um*, raró, *Me*, acc. ־ַי *mei, meæ, mea*, plur. per omnes casus. ־ֵנוּ *nobis*, abl. ־ֵנוּ *noster*: *nos*, acc. ־ָנוּ *Nos*, accus.
Ex	אַתָּה אַתֶּם אַתְּ אַתֶּן	fit	ךָ כָה *Tuus*: *Tui*, plur. cum reliquis casibus. כֶם *Vester*: *Vos*, cum rel. cas. ךְ, כִי *Tuus*: plur. ־ַיִךְ *Tui, a, a*. כֶן *Vester*: *vos*, accus.

Ex

ut, אֵלָה *Quercus*, אֵלִים *quercus*: עִיר *Urbs*, עָרִים.

5. Quædam utroque modo: ut, הֵיכָל *Palatium*, הֵיכָלוֹת, הֵיכָלִים *palatia*.

Cap. XI.

De Pronomine.

PRonomina ſunt ſecundaria quædam Nomina, & occulta quaſi ipſorum cognomina, unde כִּנּוּיִם, id eſt, Cognomina Hebræis appellantur. Sunt autem duplicia, *Separata* vel *Conjuncta*, ſive *Separabilia* & *Inſeparabilia*.

Separata ſunt, quæ per ſe dictionem ſeparatam conſtituunt: ſuntque vel *Integra* vel *Defectiva*.

Integra, quæ genere & numero diſtinguuntur: ſuntque tria, tres perſonas indicantia: ut,

Plural.			*Singular.*			
Nos		נַחְנוּ vel אֲנַחְנוּ	*Ego*	c	אָנֹכִי vel אֲנִי	1. perſ.
Vos	m.	אַתֶּם	*Tu*	m.	אַתָּה	2. perſ.
Vos	f.	אַתֵּן	*Tu*	f.	אַתְּ	
Ipſi	m.	הֵם	*Ipſe*	m.	הוּא	3. perſ.
Ipſæ	f.	הֵן	*Ipſa*	f.	הִוא v. הִיא	

In ן finita, item הֵם, ſæpè accipiunt ה paragogicum: ut, אַתֵּנָה, הֵנָּה, הֵמָּה.

Singularia tantùm, & generis diſtincti, *Demonſtrativum*, זֶה *Hic, Is, Iſte*: זֹאת, זוֹ *Hæc, Iſta*. Utriusque ſive communis generis, זוּ זוֹ, *Hic, hæc, Iſte, Iſta*. Vide mox in præfixis.

אַגָּן *Crater*, אַגָּנוֹת *crateres*,

חֶרֶב *Gladius*, חֲרָבוֹת.

יָתֵד *Clavus.* יְתֵדוֹת.

Cholem mutatur, ut antè; גֹּרֶן *Area*, גְּרָנוֹת.

Terminationes ־ָה & ־ֶת abjiciuntur: ut, צְדָקָה *Justitia*, צְדָקוֹת *justitiæ*: עֲטֶרֶת *corona*, עֲטָרֹת *coronæ*.

Bisyllaba in ה, duplici Kametz antecedente, prius retinent: ut, צָרָה *angustia*, צָרוֹת *angustiæ*. Excipe אָמָה *Ancilla*, unde dicitur אֲמָהוֹת.

Quæ sunt formæ כִּבְשָׂה, imitantur formā צְדָקָה quæ paulò antè posita: ut, כִּבְשָׂה *agna*, כְּבָשׂוֹת *agnæ*. לִשְׁכָּה Conclave, לְשָׁכוֹת.

Monosyllaba multa flectuntur per Dagesch præcedente Chirek: ut, אֵם *mater*, אִמּוֹת *matres*: פַּת *frustum*, פִּתּוֹת *frusta*. At בַּת *filia*, plur. בָּנוֹת *filiæ*.

Dualis hic retinet formam primæ declinationis: ut, יָרֵךְ *Femur*, יְרֵכַיִם *femora*.

ה in fine commutatur in ת: ut, שָׂפָה labium, שְׂפָתַיִם labia. At חמתים formam habet mixtam ex duali & plurali.

Anomaliæ communes.

1. Nomina propria, item metallorum & liquorum, sunt singularia tantùm.

2. Nomina ætatum sunt pluralia tantùm.

3. Pauca quædam, dualia tantùm: ut, מַיִם *Aqua*, שָׁמַיִם *Cœlum*, & similia.

4. Quædam masculina flectuntur more fœmininorum; ut, אָב *Pater*, אָבוֹת *patres*. Et contrà: ut,

Cæcus, עִוְרִים. Quędam commutant illud in Chirek & dagesch: ut, מָגֵן *Clypeus*, מָגִנִּים *Clypei*: חֵץ *Sagitta*, חִצִּים. At Tzere præcedente Kametz manet: ut, זָקֵן *senex*, זְקֵנִים *senes*. Monosyllaba quædam illud etiam retinent: ut, גֵּר *peregrinus*, גֵּרִים. Excipe בֵּן *filius*, nnde בָּנִים *filii*.

4. *Cholem* interdum corripitur in Kibbutz & dagesch: ut, אָדֹם *rufus*, אֲדֻמִּים. Item, *Schurek*, חָרוּל *urtica*, plur. חֲרֻלִּים. A` יוֹם *Dies*, est יָמִים: Sic, רֹאשׁ *Caput*, רָאשִׁים. Ab אֱנוֹשׁ *Homo*, אֲנָשִׁים.

5. Terminatio ה abjicitur, unde præcedens vocalis manet: ut, יָפֶה *pulcher*, יָפִים. Item רֵעֶה *amicus*, רֵעִים.

6. Terminatio י communiter tollitur: ut, יְהוּדִי *Judæus*, יְהוּדִים. Quædam hujus terminationis mutant Chirek in Kametz: ut, גְּדִי *hœdus*, גְּדָיִים pro גְּדִיִּים. Quædam analoga sunt: ut, נָקִי *Innocens*, נְקִיִּים. A כְּלִי dicitur כֵּלִים.

7. Quædam habent י pro ים: ut, שָׂדַי pro שָׂדִים *Agri*: Sic, גּוֹבַי *Locustæ*, הֲרָרֵי *montes*.

Dualis numerus fit in יִם mutatis fere vocalibus, ut in plurali: ut, יוֹם *dies*, יוֹמַיִם *duo dies*: אַף *nasus*, אַפַּיִם *nares*, שַׁד *mamma*, שָׁדַיִם.

CAP. X.

De secunda declinatione.

SEcunda declinatio est fœmininorum, quæ singulari adjicit syllabam וֹת servatâ communi mutationis lege, ut præc. cap. dictum: ut

tivum dualem aut pluralem: estque *duplex*, Prima & Secunda. In his, *Kametz, Tzere & Sægol penultimæ syllabæ mutantur in Scheva*; *Sægol ultimæ syllabæ in Kametz.*

Prima declinatio est masculinorum, quæ singulari numero adjicit syllabam ים., unde י quandoque excidit: ut,

טוֹב *Bonus*, plur. טוֹבִים.
צַדִּיק *Justus*, plur. צַדִּיקִים.
דָּבָר *Verbum*, plur. דְּבָרִים.
סֵפֶר *Liber*, plur. סְפָרִים.
מֶלֶךְ *Rex*, plur. מְלָכִים.

Quædam flectuntur in ין, ex forma Chaldaica: ut, אַחֲרִין.

Cholem penultimæ syllabæ, sequente Sægol vel Pathach, mutatur in Scheva: קֹמֶץ *pugillus*, plur. קְמָצִים: Cum gutturali, loco Scheva simplicis, adhibetur Compositum, ut, אֹהֶל *Tabernaculum*, אֳהָלִים: Sic, אֹמֶר *Dictum*, plur. אֲמָרִים.

Pathach & *Chirek* (non intercedente dagesch) contrahuntur in Tzere: ut, זַיִת *Oliva*, Plur. זֵיתִים. Variant hæc, תַּיִשׁ *hircus*; תְּיָשִׁים *hirci*: sic, חַיִל *exercitus*, חֲיָלִים. At à בַּיִת *domus*, plur. בָּתִּים.

Ultimæ syllabæ sunt & aliæ affectiones.

1. *Kametz* quandoque convertitur in Pathach & dagesch: ut, אוֹפָן *rota*, אוֹפַנִּים *rotæ*.

2. *Pathach* non raro assumit dagesch: ut, הֲדַס *myrtus*, הֲדַסִּים: Sic in monosyllabis, דַּף *Tabula*, דַּפִּים. At סַף facit סִפִּים, & sic pauca alia.

3. *Tzere* communiter transit in Scheva: ut, עִוֵּר *Cæcus*,

1. Kametz penultimę ſyllabę mutatur in Scheva: ut, גָּדוֹל *Magnus*, גְּדוֹלָה *magna*.

2. Tzere ultimæ ſyllabæ, ſi nullum Kametz præceſſerit, ſimiliter tranſit in Scheva: ut, עִוֵּר *Cæcus*, עִוְרָה *Cæca*. Præcedente autem Kametz, manet.

3. Terminatio הֶ tollitur, unde antecedens Kametz immutatum manet, ut, יָפֶה *Pulcher*, יָפָה *pulchra*.

4. Maſculina in ׳ moventur in הָ & in ת: ut, שֵׁנִי *Secundus*, שֵׁנִיָּה & שֵׁנִית *Secunda*.

Adjectivis, quorum ſignificatio augeri poteſt, accidit *Comparatio*. At ea non fit diverſis gradus abſoluti terminationibus, ſed periphraſi, unde ex Syntaxi noſtra diſcenda. De gradu Comparativo, vide Reg. 5. cap. 3. De Superlativo, Reg. 6.

Caſus eſt ſpecialis terminatio nominis; ſextuplex in utroque numero, Nominativus, &c. At illi non actu, ſed poteſtate hîc ſunt, id eſt, non diverſarum terminationum, ſed ex ſtructura ſermonis: neque etiam articulis aut notis certis diſcernuntur (ut tamen vulgò docent) ſed omninò ex Syntaxi dijudicandi ſunt. ל tamen communiter Dativum, אֵת Accuſativum denotat: ה communis omnium caſuum articulus eſt.

Cap. IX.

De prima declinatione.

Flexio Nominis dicitur *Declinatio*, quæ hîc fit tantùm ex Nominativo ſingulari, in nomina-

rebus maris specie conceptis; aut *Fœmininum*, quod fœminæ, convenit.

Conjunctum, quod utrique sexui commune est, unde & *Commune genus* vulgò dicitur; & nunc in masculino, nunc in fœminino usurpatur.

Vox declinabilis est vel *Nomen* aut *Pronomen*, vel *Verbum* aut *Participium*.

Cap. IIX.
De Nomine:

Nomen est vox per numeros generaque declinabilis cum casu.

Numerus hîc etiam *Dualis* est; qui de rebus naturâ binis tantùm effertur, rarò de aliis, Forma capi sequenti ostendetur.

Genus quomodo cognoscatur, ex Thesauro nostro Grammatico petendum est.

E generis differentia Nomen est vel *Substantivum* vel *Adjectivum*.

Substantivum est nomen generis unius vel communis, sub una terminatione: ut סֵפֶר *Liber*. Ad sexum discernendum quandoque etiam in alterum genus movetur ob sexus differentiam. Motio de masculino in fœmininum, fit assumpto ה־ cum præcedente Kametz & accentu: ut, אִישׁ *Vir*, אִשָּׁה *Vira*: מֶלֶךְ *Rex*, מַלְכָּה *Regina*.

Adjectivum est nomen generis duplicis sub duplici terminatione: ut, טוֹב *Bonus*, טוֹבָה *bona*. Motio hæc in alteram terminationem, Masculini formam sæpè mutat:

1, Ka-

rum ſunt undecim, ſic tamen ſerviles, ut & ſæpè ſint radicales, nempe, אבהוי כלם נשרת, quarum Symbolum memoriale, כָּל־מְאַהֲבַי נָשְׁתוּ *Omnes amici mei deficiunt*: אלבש ſerviunt à capite dictionum, כנהם à capite & à fine, יות ubique.

Derivativa, quæ alterius eſt originis. Derivatio tribus potiſſimùm fit modis: 1. ſolâ vocalium Radicis mutatione, 2. literarum aliarum ad Radicem additione, 3. literarum radicalium detractione.

Figura eſt origo vocis *Simplex* aut *Compoſita*. *Simplex*, quæ individua in alias: ut, אָב *Pater*. *Compoſita*, quæ in alias dividi poteſt: ut, אַבְרָם *Abram*, in אָב *Pater*, & רָם *Excelſus*. Compoſitæ voces Hebræis rariores ſunt.

CAP. VII.

De diviſione vocis in genera & ſpecies.

VOx eſt *Declinabilis* vel *Indeclinabilis*.

Declinabilis, quæ in diverſos fines flectitur: idque *Numero* vel *Genere*.

Numerus eſt, cùm quid de uno vel pluribus effertur: unde eſt vel *Singularis*, qui de uno, vel *Dualis*, qui de duobus, vel binis, vel *Pluralis*, qui de pluribus uſurpatur.

Genus eſt differentia vocis ſecundum ſexum: eſtque *Diſtinctum* vel *Conjunctum*.

Diſtinctum, eſt vel *Maſculinum*, quod mari aut

ſens, ante conſonam mobilem, breve eſt: ut, וַיָּקָם *Vajakom*. Sic ante Makkaph, כָּל־ *Kol*.

4. Kametz ante gutturalem cum Chatephkametz notatam, breve eſt: ut, אָהֳלוֹ *Oholó*.

Quando cum duobus punctis ſcribitur, tunc tribus modis à Chateph-kametz diſcernitur:

1. Kametz-chatuph poſt ſe ſemper habet vel Scheva quieſcens aut dageſch forte: ut, רָנּוּ *Ronnu*: קָדְשׁוֹ *Kodſcho*: Poſt Chateph-kametz nunquã ſic.

2. Kametz-chatuph omnibus alphabeti literis per ſe ſubjicitur: Chateph-kametz propriè gutturalibus tantùm, idque loco ſcheva, rariſſimè, & irregulariter aliis literis additur.

3. Kametz-chatuph ſæpè abſque duobus punctis ſcribitur, & ſyllabam conſtituit: Chateph-kametz ſine iſtis nunquam venit, neque unquam ſyllabam efficit.

CAP. VI.

De Notatione.

NOtatio eſt, quâ vocis cujuslibet origo inquiritur: idque *Specie* aut *Figurâ*.

Species eſt origo vocis *prima*, vel aliunde *derivata*. *Prima*, vel *Primitiva*, eſt, quæ primæ eſt originis. Græcis ῥίζα, Hebr. שֹׁרֶשׁ *Radix*, dicitur, & tribus communiter literis conſtat, quæ dicuntur *Radicales*: raro paucioribus, vel pluribus. Reliquæ, quæ ad Radicem accedunt, appellantur *Serviles*, quòd accidentibus Radicis formandis inſerviunt. Harum

kaph breve est, id est, Kametz-chatuph: ut, ־כָּל *col*, ־אֶת *ath*, ־אֶל *al*, ־יָקָם *Jakom*, quæ accentu proprio notatæ, ſcribuntur, כֹּל, אֵת, אֵל, יָקוּם:

Secunda, accentus trajectio. Nam vox monoſyllaba aut biſyllaba penacuta, ſæpiſſimè rejicit accentum præcedentis dictionis ex ultima in penultimam, unde Cholem & Tzere turſus corripiuntur, ut antè. Hinc iſta regula: *Kametz ultimæ ſyllabæ, antè conſonam mobilem accentu deſtitutum, breve eſt*, i.e. Kametz-chatuph, ut, וַיָּקָם לָךְ *vejakom-lach*, Job. 22. 28.

Cæterùm in Jobo, Pſalmis & Proverbiis, alia quàm in aliis libris Biblicis accentuum ratio eſt, cujus modus hactenus ab Hebræis nondum ſatis explicatus.

Differentia inter Kametz longum & Kametz-chatuph ſive breve, & Chateph-kametz ſive breviſſimum.

Kametz-chatuph nunc per nudam figuram Kametz longi (ָ) deſcribitur, nunc per præpoſita duo puncta (ֳ) quâ figurâ etiam Chateph kametz notatur. Quando figuram habet nudi Kametz, tunc quadrupliciter ab eo diſtinguitur.

1. Kametz abſque Metheg ante Scheva, eſt Kametzchatuph, i.e. O breve: ut, חָכְמָה *Chochma*. Excipe Jobum, Pſalmos & Proverbia.

2. Kametz abſque accentu ante Dages forte, breve eſt: ut, רָנּוּ *ronnu*.

3. Kametz ultimæ ſyllabæ accentu tonico carens,

ſcente finitam, ac quolibet accentu rege notatam, Dageſch lene accipiunt: ut, אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה Et quicquid erat cum ipſo in arca, Gen. 7. 23. Aliâs ſic aſpiratæ manent, ut dictum cap. 3.

Euphonicus eſt, qui tonico præmiſſus, ſuaviorem pronunciationem efficit. Is unicus eſt, & *Metheg* dicitur, vel *Gájah*, rectaque virgulâ ſub litera notatur. Ejus uſus eſt, ut vocalem, cui adjunctus eſt, decorè ſuſpendat: ut, הָיְתָה hájethâ. Vocalibus longis ante Scheva addi ſolet: unde *Kametz ante Scheva abſq; Metheg, breve eſt*, id eſt, Kametz-chatuph: ut, חָכְמָה *Chochmá*; at cum Metheg חָֽכְמָה *Cháchemá*. Incuria tamen typographica non rarò id omiſit: ſic in Hagiographis rariſſimè uſurpatur, unde ad analogiam vocis & ſenſum attendendum, quandò A vel O eſſe debeat. Additur etiam ſemper vocalibus ante Scheva compoſitum: ut, יַעֲשֶׂה *Jahasé*: יֶאֱסֹף *Jéesóph*. Metheg ſæpè mutatur in acentum tonicum, unde ſuperior regula tertia nata eſt.

Duplex porrò hic euphoniæ ſpecies eſt: *prima*, Accentus tonici ablatio. Tunc duæ pluréſve voces virgulâ transverſâ conjunguntur, ut cū poſtremæ vocis accentu venuſtâ pronunciatione coaleſcant. Virgula iſta vocatur *Makkaph*: ut, וְאַף־גַּם־זֹאת *veaph-gam-sóth*, Levit. 26. 44. *Cholem* & *Tzere* ſequente conſonâ mobili in fine vocis, ante Makkaph corripiuntur; illud in Kametz-chatuph, hoc in Sægol; unde iſta regula; *Kametz ante Mak-*

2. *Ejusdem accentus in eadem voce geminati, prior syllabam acuit*: ut, תֹּהוּ tóhu.

3. *Diversorũ in eadem voce accentuum posterior acuit, prior euphoniæ inservit*: ut, וְהָעֵצִים vehaetzím.

4. *Accentus tonicus vocali longæ additus, Scheva sequens constituit quiescens*: תָּגֶלְנָה tagelna.

Tertius usus ad Syntaxin pertinet, quæ docet orationem in sua membra rectè distinguere. Sic autem distribuuntur in *Ministros* & *Reges*.

Ministri sunt, qui orationem continuant & promovent ad commodum membrum: suntq; octo, *Munach*, *Mahpach*, *Merca simplex*, *Merca duplex*, *Darga*, *Jerach*, *Kadma*, *Telischa-ketanna*.

Reges sunt, qui spiritum vel leviculè suspendunt, aut pleniùs sistunt, deponuntq;, & sermonem aliquo membro incidunt: suntque septendecim reliqui, *Silluk*, *Athnach*, *Rebhia*, *Sakeph-katon*, *Sakeph-gadol*, *Segolta*, *Sarca*, *Geresch*, *Geraschajim*, *Pasta*, *Paser*, *Schalscheleth*, *Telischa-gedola*, *Karne-para*, *Tiphcha*, *Tebhir*, *Jethif*. Ex his communiter ad Comma sive Incisum adhibentur, *Rebhia* & *Sakeph-katon*, & in versibus longioribus *Segolta*: ad Colon, *Athnach*: ad Periodum sive Versum absolvendum, *Silluk*, quem & *Soph-pasuk* vocant. Hi, ob pleniorem spiritus in pronunciando depositionem, dicuntur *Pausæ*, quarum in immutandis vocalibus non exigua vis est, ut in fine hujus libri ostenditur. Hic observetur & ista Regula: *Literæ* בגד כפת *Begad-kephat post vocem vocali longâ aut literâ quie-*

scente

7 א Karne-para.	11 א Sægolta.
8 א Rebhia.	12 א Paser.
9 א Sakeph gadol.	13 א Sarka.
10 א Sakeph katon.	14 א Schalschelet.

Infra vocem.

15 א Merca: Maarich:	21 א Tebhir.
16 א Merka kephula.	22 א Darga.
17 א Tiphcha: Tarcha.	23 א Athnach.
18 א Munach.	24 א Jerach.
19 א Mahpach.	25 א Silluk.
20 א Jethif.	

Usus horum triplex est: 1. designant *musicam*, sive rationem cantus apud Judæos: 2. *legitimam pronunciationem* cujusque vocis, in syllabæ alicujus elevatione: 3. *Distinctionem sententiæ* in certa membra. Primus usus Judæis relinquitur. De secundo hîc observetur:

1. *Quæ syllaba accentu tonico notata est, ea acuitur.* Excipe *Telischa-gedola*, qui primam vocis literam semper occupat; *Tiphcha*, quando in Jobo Psalmis, & Proverbiis, initio vocis ponitur: item *Pasta*, *Telischa Ketanna*, *Segolta*, *Sarca*, qui ultimæ vocis literæ semper adhærent, nec tamen eas syllabas semper afficiunt. Quæ autem syllaba cum illis acuenda sit, id ex analogia flexionis, & proprietate vocis sciendum est.

2. *Ejusdem*

שָׁלֵיו *ſcaleu*, פִּיו *piu*. Judæi tamen in his nullã diphthongum agnoſcunt, ſed ו ut conſonam f proferunt, *Eſaf*, *ſchalef*, *pif*. *Jod* itidem triplicem: ut, פָּנַי *panai*, גּוֹי *goi*, גָּלוּי *galui*. Attamen & hîc à quibuſdam dubitatur. Irregulare eſt יְרוּשָׁלַםִ, quod ſcribendum & legendum יְרוּשָׁלַיִם *Jeruſchalajim*, ex Jerem. 26. 18: item יְרוּשָׁלַמָה, quod legendum, יְרוּשָׁלַיְמָה ex 2. Paralip. 32. 9.

Cap, V,

De Accentibus.

VOcis communes affectiones ſunt *Accentus* & *Notatio*.

Accentus eſt nota quæ vocis ſonum convenienter moderatur: eſtque *Tonicus* vel *Euphonicus*.

Tonicus, qui ultimam vel penultimam ſyllabam acuit. Hunc nos rectâ virgulâ, ad ſyllabam acuendam, docendi causâ in hoc libello exprimemus. Vox in ultima habens accentum, vocatur vulgò Chaldaicâ voce מִלְרַע *milra*: in penultima, מִלְעֵיל *milhel*. Tonici ſunt viginti quinque, quorum quatuordecim ſupra vocem, undecim infra vocem notantur, hoc modo:

Supra vocem.

1 א֙ Paſchta.

2 א֨ Kadma.

3 א֜ Gereſch: Teres: Asla.

4 א֞ Geraſchajim.

5 א֩ Teliſcha ketanna: Talſcha, Tarſa.

6 א֠ Teliſcha gedola.

7 א֟ Karne-

vel in nudum Scheva: ut, תַּהַרְגוּ *ta-har-gu*, יֶאְשְׁמוּ *je-schemu.*

Sæpè tamen etiam solâ euphoniæ causâ Chateph-pathach & Chateph-sægol mutatur in Scheva: ut, יֶהְגֶּה *je-ge*, pro יֶהֱגֶה.

Dagesch forte syllabæ compositæ facit quoddam compendium: ut, הַגַּשׁ *hyg-gasch*, pro הַנְגַּשׁ. Hinc *Scheva post vocalem brevem, sub litera dagessata, vocale fit*: ut, גִּלִּתָה *gil-letha*, pro גִּלְלְתָה. Post vocales longas rarò adhibetur, quia in longis vocalibus sonus integer syllabæ absolvitur; aliquando tamen etiam post eas reperitur. Dagesch forte ex gutturalibus & ר excidens, plerumque præcedentem vocalem brevem in longam convertit: ut, בֵּאֵר pro בִּאֵר. Dagesch forte, etiam ex litera schevata, euphoniæ causâ sæpè excidit, ut suis locis videbitur.

Huc referendum etiam *Dagesch Euphonicum*, sine legitima artis causâ, aut necessitate ullâ, adhibitum; ut, מִקְּדָשׁ pro מִקְדָשׁ, Exod. 15. 17. Item *Dagesch initiale*: sic, post vocem penacutam, in ךָ, תָּ, הָ, vel הֶ finitam, sæpè imponitur primæ literæ sequentis dictionis Dagesch forte: item post מָה, & זֶה; ut, מַה־לְּךָ ׃ מַה־טּוֹב.

Denique *Diphthongorum* doctrina syllabæ compositæ affectio quædam est.

ו & י post Kametz Tzere & Chirek in fine vocum, vocalis quodammodo naturam induunt, & cum vocalibus istis in diphthongum coalescunt: *Vau* triplicem diphthongum facit: ut, עֵשָׂו *Esau*,

שָׁלֵו

ה cum Mappik id aliquando imitatur: ut, אֱלוֹהַּ *eloah*, Deus, מַגְבִּיהַּ *maghbiah*, exaltans.

Gutturales nunquam admittunt Scheva vocale, benè quidem Scheva mutum seu quiescens. Aliâs Scheva compositum ipsarum proprium est, ubi Scheva requiritur, ut dictum: ut, חֲבוּ *habhu*, אֱמוּנָה *amu-na*, חֳלִי *Choli*. Hinc præcedens litera communiter suscipit eam vocalem brevem, quæ sub gutturali est cum Scheva composita, quod vulgò dicunt, *Litera gutturalis punctat se & præcedentem*: ut, אַהֲבָה *a-habha*, בֶּאֱמוּנָה *be-emu-na*; at Kametzchatuph hic semper per nudum Kametz scribitur, quod ex præcedenti regula per O legendum: ut, אָהֳלוֹ *O-holo*. Crasis בֵּאלֹהִים pro בֶּאֱלֹהִים in Deo: לֵאמֹר pro לֶאֱמֹר *Dicere*: לַאדֹנָי pro לַאֲדֹנָי *Domino meo*. Sic לַיהוָה quod legendum לַאדֹנָי.

Porrò duæ vocales brevissimæ continuò legi nunquam possunt, unde nec duo Scheva ab initio vocis ponuntur, nec post Scheva compositum Scheva simplex in media voce unquam sequitur. Attamen analogia vocum utrumq; sæpè postulat, & tunc, si duplex Schæva ab initio concurrit, prius mutatur in Chirek, aut Pathach vel Sægol sub gutturali: exempla vide cap. 13. ad Imperativum & Futurum Kal, & sic deinceps per totum librum. Sed & alterum Scheva, si sub י fuerit, tollitur: ut, בִּיהוּדָה *bi-hu-da*, pro בִּיְהוּדָה.

Si in media dictione post Scheva compositum sequatur Scheva simplex, tunc compositum necessariò resolvitur, & quidem vel in suam brevem,

Composita est, quando plures consonæ in unam syllabam conjunguntur. Fit hoc in universum per Scheva simplex, & sub gutturalibus per Scheva compositum. Hæc enim puncta per se statam & separatam syllabam nunquam efficiunt, sed suas consonas aliis adjungunt: ut, פְּרִי *peri*, quasi *pri*, non divisim *pe-ri*, & sic semper efferendum, Scheva quando vocale est: יְבָרְכוּ *Jebha-rechu*: הִפְקַדְתִּי *hiph-kad-ti*, ubi Scheva post vocalem brevem quiescit, & ת post Scheva quiescens cum dagesch leni notatum, per nudum T efferendum, ut anteceden. cap. dictum תַּחְתִּיָּה *tach-ti-ja*, ubi י cum Mappik post Chirek notatum, per consonam efferendum est, cùm absque eo quiesceret, quippe vocalem longam constituens, & sic etiam ultima syllaba à vocali Kametz inciperet, quod contra regulam est principio capitis traditam. Sic Mappik in ה vocis אִשָּׁהּ *I-schah*: etsi Judæi Mappik in hac forma, præcedente Kametz, negligant, & simpliciter pronuncient *Ischa*, ה quiescente, quod sine dubio vitiosè fit.

Literæ ultimæ vocum mobiles raro cum Scheva notantur: ut in his, בָּרֵךְ *ba-rach*, שָׁאַלְתְּ *Scha-alt*. Cùm non habent, habere intelliguntur. Semper autem præcedenti adjunguntur: ut, שֻׁלְחָן Mensa: לֶחֶם Panis.

ח & ע in fine vocis sæpe sub se assumunt Pathach, quod ante eas pronunciatur: ut, מָשִׁיחַ *maschiach*, יָדֻעַ *ja dhuah*. Vulgò vocatur פַּתַּח גְּנוּבָה *Pathach genubha*, id est, furtivum.

ה cum

chach in Kametz; Kibbutz in Schurek vel Cholem, ut cap. sequenti videbitur.

Mappik est punctum, quod literæ י & ה inscriptum, docet eas genuino suo sono efferendas, quæ sine eo quiescerent. Literæ י inscribitur in media dictione post Chirek, & literæ ה in fine vocis tantùm, ut cap. sequenti fusiùs declarabitur.

CAP. IV.

De Syllaba & legendi ratione.

Syllaba est consonæ & vocalis, in unum sonum conjunctio. Consona syllabam semper inchoat, à dextra versùs sinistram.

Syllaba est *Symplex* vel *Composita*.

Simplex, quæ ex una consona & una vocali constat: ut, אֵלִי *E-li*, הָיִיתִי *ha-ji-thi* שֹׂנֵא *so-ne*, ubi punctum literæ שׂ simul & literæ & vocalis nota est, quia ea litera aliud punctum vocale adjectum non habet: שֹׁנֶה *scho-ne*, ubi posterius punctum supra literam שׁ necessariò per cholem legendum, בָּרָאתִי *ba-ra-thi*, ubi ב habet dagesch lene, ideoque valet nudum b, & א in medio quiescit: קוֹיֶךָ *ko-ve-cha*, ubi superius punctum ad ק pertinet, non autem ad ו, quia ea propriam vocalem Sægol subjectam habet, cum qua, ut consona, effertur. Porrò literæ vocali hîc destitutæ, quiescunt, nec tamen propterea otiosæ aut superfluæ sunt, sed pertinent ad substantiam & essentialem formam vocis, quæ sine illis non esset integra.

aſpiratas, facit tenues, aſpirationem ab iis tollendo: ut, בָּ ba, גֶּ ge, דִּי di, פֹּ po, תּוּ tu. Fit hoc 1. *ab initio dictionis*, ſi præcedens dictio non terminetur literâ quieſcente aut vocali longâ: tunc enim aſpiratæ manent, quod ipſum tamen etiam exceptionem habet, ut traditur cap. 5: 2. *in media dictione poſt Scheva quieſcens*. Attamen & hîc ſæpè aſpiratæ manent, quod ſpecialis eſt obſervationis. Hæ literæ vulgò memoriæ causâ *Begad-kephat* vocantur. Olim autem, quando aſpiratæ eſſent, notabatur ſuper illas virgula transverſa, quam *Raphe* vocabant, unde *Litera raphata*, id eſt, aſpirata. Exempla vide Exod. 20. verſ. 9, 13, 14, 15. Adhibitam adhuc cernere eſt in quibuſdam veteribus Bibliorum editionibus Conſtantinopoli impreſſis: in recentioribus autem libris planè exolevit.

Veteres Grammatici literis aſpiratis accenſent quoque Reſch, & ſic ſeptem numerant בגד כפרת. Aſpirationem eam in ſe continere patet ex lingua Græca, in qua cum ſpiritu aſpero notari ſolet &c.

Dageſch forte eſt, quod literam pronunciatione geminat. Habet locum in omnibus literis, exceptis gutturalibus & ר. A ſex præcedentibus בגד כפרת etiam aſpirationem tollit, ut ipſum dageſch lene. Eſt autem dageſch in illis forte, quandocunq; non præcedit Scheva: tunc enim tantùm in illis lene eſt, ut dictum. Literæ gutturales אהחע & ר, ad indicium & complementum excluſi Dages, præcedentem vocalem brevem plerunque in longam convertunt, ei analogam, Chirek in Tzere; Pathach

Simplex dicitur *Scheva*, & duobus punctis perpendicularibus literæ subjicitur, אְ, valetq; E brevissimum, quale in bezahlt/ gestrafft/ quod rapidè effertur, quasi bzahlt/gstrafft. Vulgò vocatur *Scheva mobile*. At 1. *post vocalem brevem*, 2. *post longam accentu tonico notatam*, 3. *in fine dictionis geminum*, vocalis naturam deponit,docetque tantùm,consonam suam esse cum præcedenti in unâ syllabam conjungendam. Hinc appellatur *Scheva quiescens* sive *mutum*.

Composita est,quæ constat ex Scheva & vocali brevi: estque *triplex*:

Chateph-pathach	אֲ	A	*celerrimæ pronunciationis.*
Chateph-segol	אֱ	E	
Chateph-kametz	אֳ	O	

Hæ propriæ literarum gutturalium sunt, quibus adhibentur loco Scheva simplicis, commodioris pronunciationis causâ. Impropriè & irregulariter quandoque aliæ literæ Alphabeti eas possident.

Quando (ֳ) sit vel Kametzchatuph, vel Chateph-kametz, vide cap. 4. & 5. Hæ quatuor autem in genere vocantur *Vocales brevissimæ*.

CAP. III.
De Dagesch & Mappik.

VEntri literarum inscribitur punctum, pronunciationi ipsarum inserviens, diciturque vel *Dagesch* vel *Mappik*.

Dagesch duplex est: *Lene* vel *Forte*.

Dages lene est, quod sex literas בגד כפת per se

Longa

Vespera: Samen *Semen*: Schmach *Ignominia*.

Tzere אֵ E purum & ſiccum, Ehr *Honor*, Lehr *Doctrina*.

Chirek longum אִי I, Jhr *Vos*, Jhnen/ *Ipſis*, Glider *Membra*.

Cholem אֹ אוֹ O, Ohr *auris*, Sohn *filius*, Todt *mors*, geboren *natus*.

Schurek וּ U Vnſer *noſter*, Vnſchuldig *innocens*, geſund *ſanus*, Mund *os*.

Breves

Sagol אֶ E impurum & dilutum, åhr/ *Ariſta*, lår *vacuum*.

Chirek breve אִ I, Jrren *Errare*, Sinn / *ſenſus*, gelitten *paſſus*.

Kametz-chatuph אָ אָ O; Ort *locus*, Sonn *ſol*, Trott *torcular*, Kommen *venire*.

Kibbutz אֻ ů Y, Sünde *peccatum*, verführen *ſeducere*, vnglück *infortunium*.

Quomodo figura Kametz-chatuphi (ׇ) à Kametz longo diſcernenda ſit cap. 4. & 5. patebit.

Cholem etiã ſæpiſſimè per puncta literæ שׁ & שׂ deſignatur, ita ut punctum illud ſimul & literam notet, & pro vocali uſurpetur. Fit hoc in שׁ, quando præcedens litera vocali caret; ut מֹשֶׁה *Moſcheh* עֹשֶׁר *Oſcher*; in שׂ, quando ea ipſa nullũ aliud punctum vocale adjunctum habet; ut, שֹׂנֵא *Sône*, מִשֹּׂנְאַי *Miſſoneái*. Quandoque etiam eadem litera utrinque punctum geſtat, ſic שׁׂ, quorum alterutrum pro Cholem ſumendum; ut, שֹׁנֶה *Schóneh*, עֹשֶׂה *Oſeh*. Vide infrà cap. 4.

Impropria vocalis eſt, quæ vel non ſemper, aut non omnium literarum vocalis eſt: eſtque *Simplex* vel *Compoſita*.

Simplex

אחהע Literæ gutturis five Gutturales, quia ſpiritum valent, qui in gutture formatur.
דטלנת Literæ linguæ ſive linguales.
גיכק Literæ palati ſive palatinæ.
זסצרש Literæ dentium ſive dentales.
בומף Literæ labiorum ſive labiales.
Hinc conſectarium, uſus in omnibus linguis celeberrimi: *Literæ unius organi facilè inter ſe commutantur.*
Literæ אהוי ſæpè conſonarum valorem amittunt, & otioſæ, quoad pronunciationem, in voce exiſtunt, quod Hebræi dicunt *Quieſcere*, & inde *Literæ Quieſcentes* tunc vocantur. Vulgò אהוי *Ehevi*, ſive יהוא *Jehu*, memoriæ causâ appellantur.

Cap. II.
De Vocalibus.

Vocalis eſt, quæ per ſe ſonum edit: eſtque *Propria* vel *Impropria*.
Propria, quæ ſemper vocalis eſt: eſtque *Longa* vel *Brevis*.
Longa, quæ producto ſono effertur: eſtque *quintuplex*.
Brevis, quæ correpto, & eſt itidem *quintuplex*: ut

Longæ	*Breves*
Kametz אָ A obſcurum quaſi cum O mixtum, ut in Germanicis, Abend	*Pathach* אַ A clarum, ut in Vatter *Pater*, Samlen *Colligere*, Dach *Tectū*.

He	ה	5	h (ʽ)	*Spiritus asper primus.*
Vau	ו	6	v	*Consona fortior quàm* ב.
Sajin	ז	7	ſ	*leniſſimum.*
Heth	ח	8	h	*Spiritus aſperior.*
Teth	ט	9	t	
Jod	י	10	j	*consona.*
Caph	כ	20	ch	χ *Græcorum.*
Lamed	ל	30	l	
Mem	מ	40	m	
Nun	נ	50	n	
Samech	ס	60	ſ	*acutum.*
Hajin	ע	70	h	*Spiritus aſperrimus.*
Pe	פ	80	ph	φ *Græcorum.*
Tzade	צ	90	tz	
Koph	ק	100	k	κ *Græcorum.*
Reſch	ר	200	r	
Schin	שׁ	300	ſc	*vel* χ *aut* ſch *Germanorum.*
Sin	שׂ		ſ	*acutum ut Sameth.*
Thau	ת	400	th	θ *Græcorum.*

Litera שׂ irreptitia eſt, non originalis, partim ex prava prolatione τȣ שׁ nata, partim pro ס poſita.

Quinque in fine vocum aliter ſcribuntur, unde literæ *Finales* vocantur: nempe כ מ נ פ צ.

Finales, ך ם ן ף ץ

Diſtribuuntur ab Hebræis in quinque ordines, juxta quinque organa, quæ diſtinctâ ſingularum prolatione occupantur.

לחוץ

EPITOME GRAMMATICÆ HEBRÆÆ.

CAPUT. I.

De Literis.

GRAMMATICA est ars benè loquendi, Hebræis Hebraicè.

Partes ejus duæ sunt, *Etymologia* & *Syntaxis.*

Etymologia est prima pars Grammaticæ, quæ *vocũ singularum* proprietates explicat.

Vox est nota, quâ unumquodque distinctè notatur: fitque ex *Syllaba*, unâ vel pluribus.

Syllaba est sonus vocis integer, cujus partes sunt *Litera* & *Vocalis.*

Litera est, quæ cum Vocali sonum integrum edit, unde & *Consona* dicitur.

Literæ sunt viginti duæ, omnes Consonæ:

Nomen.	*Figura.*		*Potestas.*	
Aleph	א	1	(')	*Spiritus tenuis.*
Beth	ב	2	bh	*lenioris soni quàm* ו.
Gimel	ג	3	gh	*soni Germanis incogniti.*
Daleth	ד	4	dh	

Aft, Scrutare, *inquit*, Scripturas, quærito Mosen;
Ex Israëlis fonte petantur aquæ.
Ergo linguarum cùm dux sit primaq; radix.
Ex qua vulgares, Græca, Latina fluant.
Cum non sit variis multùm sinuosa Meandris,
Sed levis & simplex, clara, diserta, brevis:
Nec nodos habeat, sed tollat, dogmata solvat,
Obscuris lucem præferat atque facem:
Non pudeat sanctas sanctam didicisse Camœnam;
Nativisq; suis Biblia *scire tonis:*
Discamus breviter linguam, quæ Sancta *vocatur:*
Sanctè, commentis undique sepositis.
Dulciùs ex ipsis hauritur fontibus unda,
Oreq; divino purius imbibitur.
Non arcere decet pueros, non pellere quemquam.
Sunt arcana piis omnibus exposita.
Hæc non Rabbinis tantùm, non obvia clero,
Sed patefacta bonis, sed referata piis.
Nec pudeat claros, inopes, juvenesq; senesq;
Causidicum, Medicum, Rhetora, Grammaticum;
Aeternas nostræ Tabulas versare salutis,
Cœli thesauros scire, suumq; Deum.
Non his fomentis Messiæ nomina tincta.
Fraudetur pubes, sanctificoq; cibo:
Sic ethnissarent mediis in gentibus orti;
Non hoc lacte suos Turcica terra nutrit.
Alme Deus pellas has nostri temporis umbras,
Tuque tuumque malo promicet orbe jubar:
Discere te doceas, dediscere cætera præ te,
Scire nihil nisi te; nam tua scire sat est.

EPI-

Hac protoplastus Adam *primævæ stirpis origo*,
Hac usi Patres, Angelicusque *chorus*:
Hac Moses *Leges scripsit, prognostica* Vates,
Hac Linguâ Hebræâ *dulcisonaq; lyrâ*:
Hac David *Psalmos cecinit, Proverbia* Schlomo,
Cœlesti citharâ dulcisonisq; modis:
Hac olim Christus, *lux et sapientia Patris*,
Subjecit fræno ferrea colla suo:
Suasit, persuasit, fures & scorta vocavit,
Hac surdos traxit, saxaq; perdomuit:
Hac Pater *ore suo quondam est oracula fatus*,
Et censenda tamen barbara lingua Dei?
Dulciùs an nobis cæcus resonabit Homerus,
Quàm sanctus sancto Spiritus eloquio?
O teneras aures, doctas nimis atque disertas,
Ut quibus indoctus creditur esse Deus.
Unde hæ deliciæ? quorsum fastidia tanta?
Cùm stomachos tantis provocet illecebris?
Non sic inculta est, flores habet atque figuras,
Multis mellifluis tota resperſa tropis.
Cultior haud Cicero Latialis gloria linguæ,
Non Demosthenicus gratior ille lepos.
Si facilem quæras, levior non altera lingua,
Nulla tuos tardat longa salebra pedes.
Sunt paucæ voces, has unus devorat annus,
In reliquis Babylon cernitur, atque chaos:
Si tibi linguarum placeat grandæva senectus,
Prima fuit terris, ultima forsan erit.
Nec jussit Dominus specus lustrare Platonis,
Sed nec Lycæum solivagamq; Stoam:
Non Tusculani Romana viraria campi,
Quin neque Cecropii roscida mella soli: *Ast*,

Incantant animos gentili voce Sirenes;
Dementat philtris Græca Medæa suis.
At SACRA LINGUA sacris cur sic deformis habetur?
Cur sic à sanctis putida despuitur?
Ethnica cùm regnent, divina ah pulpita frigent:
È sacris rostris sola prophana tonant.
Sive legas Græcè, testipant mille legentem,
Sive Latina legas, prompta juventa venit.
Judaicæ *solùm mœrent, lugentq; cathedræ,*
Hasce scholas vix, vix unus & alter adit.
Huc pauci reptant, rarò vergentibus annis,
Verbi præcones, parciùs, idq; senes.
Linguarum mater simplex, verecunda, modesta;
Casta, severa, gravis, nil triviale loquens;
Quæ volat in cœlum superas evecta per auras,
Quæ sacro altisoni considet ore Patris;
Non Pythicos tripodes, non Delphica somnia jactans,
Ast Evangelii *dicta sacrata canens;*
Numinis æterni mysteria condita pandens,
Terrea non redolens, cuncta sed alta sonans;
Hæc quid commerita est, ut sic intacta jaceret?
Solaque cur procos non habet ista suos?
Discendo reliquas totos consumimus annos,
Has nugas manibus volvimus assiduis:
Quis sopor hic tantus nobis, gravis unde veternus?
Unde hæc Musiculis nausea oborta togis?
Hirsutam clamant, dumis squallere, refertam.
Spinis, & spissis sentibus horridulam.
Qui dedit os homini, qui vocem, plectraq; linguæ,
Ille rudis populo dicitur esse suo?
Rhetoricæ Doctor, Logices fons atque magister;
Nobis facundis hirtus & asper erit?

Hæ

LAURENTI PHRIDI
DE LINGUÆ HEBRÆÆ STUDIO;
MONITUM

Scire prophana quidem sanctis non credo prophanum;
Si non illotâ mente prophana legas.
Non impura puto puris monumenta sophorum,
Et non immundis omnia munda reor.
Quæ res humanas agitant, non mordeo, linguas;
Præpono reliquis Sanctum *idioma tamen.*
Ethnica quis damnat? modò sacris ethnica jungas;
Hic scopus, hæc studiis sit Cynosura tuis.
Ast ô Christigenæ præcordia barbara cætus;
Hæc ut suspiciant, illaq; despiciant.
Quò præceps fertur studium? nimis impia curâ
Quò ruit, ut spernant sacra, prophana colant?
Ethnica si qua Venus, si quæ sit mellea Pitho,
Hæc fluet in sensus blanda Thalia tuos:
Hæc Pandora capit, verbis excompta prophanis,
Incautas mentes Circea pocla movent.
Si commentitio prostaret fabula socco,
Si tragicæ pompæ, densa caterva volat:
Si totis nervis humanas excolis artes,
Si linguis hominum tantus habetur honos:
Cur hæc linguarum princeps reginaque sola,
Sola velut nobis sordida negligitur?
Quæ figmenta docet, furiosi μῆνιν *Achillis,*
Claudos Vulcanos, fulmina bruta Jovis;
Quæ ficto versu κορυθαίολον *Hectora narrat,*
Aut Helenam pangit, Mercurios, Veneres;
Quæ varios fucos & fumos vendit inanes,
Quæ picturato carmine ludificat:
O quanto plausu, quibus hæc amplectimur ulnis?
Quisq; suo blandum pectore virtus alit.

In

2.Si duæ, ac prior earum dagessata sit, tum dagesch illud communiter in primam radicalem נ, rariùs in י, reducendum est: ut אֻגַּשׁ à הִצִּיב ו נֻגַּשׁ à יָצַב. At אֶקַּח Accipiam, תִּקַּח Accipies, & reliquæ personæ, sunt à לָקַח: item גִּתַּע à לָתַע.

3. Si duarum remanentium posterior dagessata sit, tunc ea gemināda est: ut סַבּוּ Circumdederunt, à סָבַב. Excipe *primò*, si dagesch illud fuerit characteristicum conjugationis, quod ex forma cognosci potest, tum postponendum erit ה; ut גִּלּוּ à גָּלָה. *Secundò*, Nomina, חִטָּה Triticum, quod est à חָנַט: *item* אַף Ira, בַּת Filia, quæ cum Pronominibus composita, recipiunt dages, quod in secundam radicalem נ resolvendum est. Nam sunt ab אָנַף & בָּנָה.

4. Si duarum remanentium neutra dagessata sit, tum præponendum י vel נ, rariùs א: vel interponendum ו, aut postponendum ה, & rarissimè א: vel ultima geminanda.

5. Si abjectis servilibus unica tantùm litera radicalis remaneat, tum præponendum נ vel י, & postponendum ה. Excipe תֵּת Dare, quod est à נָתַן: item quasdam voces Præteriti à מוּת Mortuus est, & שׂוּם Posuit: ut מַתָּה Mortuus es, שַׂמְתָּ Posuisti, &c. quæ secundam & tertiam radicalem amittunt, ut cap. 13. explicatur.

Quicunque verò bonus fuerit Grammaticus, is Regulis his aut similibus opus non habebit.

La

formari dicunt, Præpositiones sunt, quarum cum Verbo Infinito structura ad Syntaxin pertinet. Neque enim simpliciter Gerundia formant, sed insignes Hebraismos, & periphrasin Temporum Modi Conjunctivi efficiunt.

Porrò qui ultra hæc generalia præcepta, ad speciales observationes progredi cupit, & uberiorem linguæ hujus usum, & in loquendo elegantiam penitiùs & perfectiùs cognoscere, eum ad Thesaurum nostrum Grammaticum remittimus.

REGULAE DE THEMATE FACILE investigando & cognoscendo.

FRustra disputatur de sensu alicujus loci, cùm verba ejus non intelliguntur. Verba ut rectè intelligantur, ad thema sive Radicem veniendum est, ejusque genuina significatio & usus ex Lexicis, & locorum aliorum collatione, perquirẽdus. Thema autem propter frequentes anomalias, non semper in conspectu est: unde factum, ut Grammatici regulas aliquot de investigando eo annotarint. Has etiam in gratiam eorum, qui minùs in Grammaticis exercitati sunt, aspergere hoc loco placuit.

Thema sive Radix apud Hebræos ex tribus communiter constat literis, rarissimè ex pluribus. Quæcunq; præterea literæ ad thema accedunt, vel consignificãt ei aliquid, vel formationi & flexioni ejus inserviunt, unde *Serviles literæ* in genere appellãtur. Hæ itaque rursus à themate separandæ sunt. Unde

1. Si abjectis servilibus literis, tres remanserint, eæ thema constituunt; ut אֶפְקֹד Visitabo, à פָּקַד

2. Si duæ,

tantùm in quibuſdam perſonis Præteriti, ideo ſpecialiter eam explico in Tempore Præterito, cap. 13. Ex priori autem anomalia convenit cum Verbis Defectivis primâ נ, cap. 17.

Ex Verbis quatuor aut quinq; literarũ, duo ſunt Quieſcentia, à quibus tantùm extant, וְטֵאטֵאתִיהָ, Et everram eam, Jeſ. 14. 23. יָפְיָפִיתָ Pulchrior effectus es, Pſ. 45. 3. quorum illud ad Præteritum Pihel, Verborum Quieſcentium tertiâ א cap. 30. hoc verò ad Pyhal Quieſcentium tertiâ ה pertinet, c. 34. Reliqua omnia ad Pihel & Pyhal Verborum perfectorum refero cap. 14. Hoc itaque modo nihil eorum quæ Grammatici prolixè, fusè & confusè in Verbis proponunt, à me omittitur, ſed omnia rectiùs diſponuntur, ſingulaque ſuo loco dextrè, ad laborem in diſcendo minuendum, proponuntur.

In paucis quoque aliis à vulgato Grammaticorum ordine diſceſſi. In Nominibus caſuum diſtinctio non eo modo hîc ponitur, ut vulgò. Literam ה Genitivi, מ Ablativi notas & quaſi Articulos faciunt. Atqui ה omnibus caſibus præponitur: מ autem æquè ſæpè Ablativo apud Hebræos præfigitur, atque apud Latinos *Ab hoc* vel *Ab hac*. Quorſum ergo hæ notæ, quæ in uſu ſunt ignotæ? In Verbis Participium *Pahul*, quod vulgo contra omnem ordinem, in forma Activa (exceptâ conjugatione Kal) ponitur, in formam paſſivam repoſui, cùm & ſignificatione & formatione à Præterito paſſivo deſcendat. Infinitivum ſimpliciter propono, Gerundiorum quæ appellant, formâ omiſsâ. Nam literæ ב כ ל מ, per quas Gerundia

formari

genera, Verborum ſcilicet vel à י vel à ל vel à נ incipientium. Ex his poſterius tantùm pro Genere accipio. Defectiva primâ י quia pauca ſunt, in Quieſcentium genere per exceptionem explico cap. 23. & 24. Defectivorum primâ ל duo tantùm ſunt exemplo, לָקַח & לָמַע: Illud revoco ad claſſem Defectivorum primâ נ cap. 17. ab hoc tantùm unica vox uſitata extat, נִתְּעוּ pro נִלְתְּעוּ, Job. 4. 20. At ex his Genus fieri nec decet nec poteſt, cùm reliqua omnia à ל incipientia ſint analoga.

Quòd verò etiam duo Genera conſtituunt Defectivorum tertiâ ת & נ, id fit ἀλόγως. Nam ea Verba non generalem alicujus Conjugationis, imò ne unius quidem integri Temporis, ſed ſpecialem paucarum vocum anomaliam continent, ideoque ſpecialiter ea explico cap. 13.

Ex Verbis, quæ duarum literarum anomaliam habent, plurifaria ac multiplicia conſtituuntur genera, quorum quædam unico, pleraque paucis exemplis comprehenduntur. Ego hæc omnia ſub Quieſcentibus tertiâ א & ה explico. Quam enim in prima vel ſecunda thematis litera anomaliam habent, antè in illis Generibus explicata eſt, ac proinde inutilis tautologia foret, ea denuò repetere, aut tanquam nova, in ſpecie falsò proponere. Cognitâ primùm ſimplici anomaliâ, quippe quæ generalis eſt, & naturâ ſuâ præcedit, duplex deinde anomalia in poſteriore genere per ſe patet.

In Verbo נָתַן Separata quoque conjugandi forma ob duplicem ejus anomaliam à Grammaticis præſcribitur. At cùm poſterior ejus anomalia fiat

In Verbis primùm traditur analogia conjugandi generalis, cui anomalia, tanquam ſpecies ſuo generi, poſtponitur, oſtẽditurque quot modis ea ab analogia recedat. Omnis autem anomalia fit duplici de cauſa: vel quòd Verbum conſtat ex aliqua quatuor literarum Quieſcentium אהוי, vel quòd literam in conjugando deficientem habet, unde Verba ipſa vel *Quieſcentia* vel *Defectiva* appellantur. Quandoque etiam duæ thematis literæ Quieſcentes ſunt, aut mixtim una Deficiens, altera Quieſcens. Ex his ultra triginta vulgò Grammatici faciunt diverſa genera, quæ per ſingulas Conjugationes traducta, labyrinthum conjugationem reciprocis ambagibus intricatiſſimum exhibent. Ex illis ſe absque tædio extricare, hoc opus hîc labor eſt. Ego hæc omnia in ſex Generibus explico, compendio utili & neceſſario.

Quieſcentium primâ thematis literâ, duo vulgò ponunt genera, unum Verborum à י, alterum ab א incipientium. Prius genus recipio: De altero, quia ſpecialem ferè unius Temporis anomaliam continet, & quidem multa etiam in eo prorſus analoga ſunt, ſpecialem obſervationem pono cap. 13. Sunt qui tertium genus adjiciant, Quieſcentium primâ ה ex unico exemplo הָלַךְ Ambulavit. Sed id præter omnem rationem fit. Nam quòd ab eo deducunt Infinitum לֶכֶת Ire, Imperativum לֵךְ I, Futurum אֵלֵךְ Ibo, & הוֹלִיךְ Ire-fecit, eorum thema eſt יָלַךְ cujus prima radicalis expreſſa in הֵילִיכִי Abducito, Exod. 2. 9.

Defectivorum primâ thematis literâ tria faciunt genera

JOHANNES BUXTORFIUS
LINGUÆ HEBRÆÆ
STUDIOSIS S.

SApientum Hebræorũ præceptum est, לְעוֹלָם יְלַמֵּד אָדָם לְתַלְמִידָיו בְּדֶרֶךְ קְצָרָה: *Semper doceat homo discipulos suos viâ brevi.* Et Plutarcho in Phocione laudata similitudo est: ὡς ἡ τοῦ νομίσματος ἀξία, πλείστην ἐν ὄγκῳ βραχυτάτῳ δύναμιν ἔχει: οὕτω λόγου δεινότης πολλὰ σημαίνειν ἀπ' ὀλίγων, *Quemadmodum numismatis æstimatio & præstantia tanto major est, quanto in minore massa plus valoris continet: sic orationis illius vis & acumen majus est, quæ plurima paucis significat.* Sic certè in Scholis præstat paucis multa, quàm plurimis verbis pauca docere. כִּי הַיּוֹם קָצֵר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה: *Nam dies brevis est, & opus multum*, ajunt Hebræi. Maximè verò ii, qui primùm linguam vel artem discere incipiunt, nec in prolixioribus, nec in gravioribus, quàm captus ingenii ipsorum ferat, sunt exercendi. Alioquin enim vires vel citò flaccescunt, vel oneri planè succumbunt. Habetis itaque hîc brevissima de linguâ Hebræa Præcepta, in quibus Grammaticæ fundamentum solidè sternitur. Et tamen ne justo breviora existimetis, de paucis vos monere & instruere commodum judicavi, maximè quod Verborum tractationem attinet.

interpretationem simul collabascere certissimum. Linguarum ignoratione, horrendæ tenebræ Ecclesiam Christi diu occuparunt: Linguarum dono lux Verbi divini Ecclesiæ restituta est. Hanc lucem ut studiose conservemus, summo studio & opere laborandum.

Accipite ergo, Viri Amplissimi & Consultissimi, à me munus hoc literarium, benignè & clementer: exiguum quidem illud, si vel in se spectetur, aut cum Amplitudine & Dignitate vestra comparetur, at si ex animo & fine dantis, magnum. Non ex munere animus munerantis est æstimandus, sed ex animo munus. Deus Opt. Max. Rempublicam vestram in pace & tranquillitate diu florentem, potenter conservet. Scholamq. & Ecclesiam omnis generis bono ubertim locupletet. Basileæ, 4. Maji, Anno post Christum natum M DC V.

V. A. Addictiss.

M. JOHANNES BUXTORFIUS, Cammennas Westphalus, linguæ Hebr. in Academia Basileensi Professor.

JOHAN-

Linguæ fundamenta, (ab iis saltē, qui Theologiæ studio & Verbi divini interpretationi aliquando operam locaturi sunt) in Scholis trivialibus & Gymnasiis jacerentur. Sic enim & ardentiùs & frequentiùs illius studium in Academiis excoleretur, & juventus solidiùs de sacræ Scripturæ interpretatione judicaret. Quod ut magno juventutis malo passim negligitur: ita summoperè ejus commodo consulunt illi, qui sic institutas Scholas habent. Inter hos, Vos Viri amplissimi & prudentissimi, verè commendandi estis, quòd hoc beneficium juventus vestra scholastica magno suo bono jam ante viginti annos habuit. Eo enim tempore DN. GEORGIUS FABRICIUS, *Schola vestra tum Conrector, linguam Hebræam fidè & feliciter ibi docere cœpit, à quo & ego prima ejus principia addidici. Quod beneficium ego gratâ memoriâ recolens, has de Lingua Hebræa Præceptiones, sub Vestro nomine publicare volui, partim ut gratitudinem aliquo argumento testarer, partim ut me patriæ Scholæ commodis inservire paratissimum & maximè ut sanctæ hujus linguæ studium porrò quoque in ea excolatur, & firmiùs implantetur, cupidissimum esse comprobarem. Nam certè, sicut Scholis corruentibus, Ecclesias eodem labefactatas motu, corruere necesse est, sic labantibus in Ecclesia linguis, puram sacræ Scripturæ*

rum perturbatione expeditè progredi, operosius pro tyronibus negotium est. Quæ permistè implicita sunt, ea abrumpunt potius, quàm ut solvant. Hinc apud hos de profectu desperatio, apud alios contemptus linguæ oritur: alii magno labore vix mediocres, pauci solidos & ex profundo petitos, progressus faciunt. Hæc mala nunc utcunque depellere aggressus sum, propositis brevibus hisce & dilucidis de lingua Hebræa addiscenda Præceptionibus: brevibus quidem illis in se, usu verò amplis. Sic autem eas proposui, ut Philosophorum princeps decernit libr: 1. physic. cap. 7. cùm ait: ἔστι γὰρ κατὰ φύσιν τὰ κοινὰ πρῶτον εἰπόντας, οὕτω τὰ περὶ ἕκαστον ἴδια θεωρεῖν, Secundum naturam est communia primùm dicere, tum propria & singularia cujusque contemplari. *Et libr. 3. cap. 1.* ὕστερον γὰρ ἡ περὶ τῶν ἰδίων θεωρία τῆς περὶ τῶν κοινῶν ἐστι, Propriorum contemplatio posterior est contemplatione communium. *Hoc secutus sum, quantum id instituti ratio nunc permisit: Brevia & plana tyrones, (quorum commodis nunc servire volui) pleniora provectiores Præcepta tractare debent. Fundamentum in plano solidè prius ponendum est, quàm implicita reliqui ædificii moles superstruatur. Optatissimum verò commodum esset, ut, quemadmodum Latinæ & Græcæ, ita quoque Hebraicæ*

Linguæ

NOBILISS. AMPLISS. CONSULTISS. VIRIS,

D. D.

CONSULIBUS ET SENATORIBUS INCLYTÆ REIpublicæ Hammonensis in Westphalia, Moderatoribus prudentissimis, Gratiam & Pacem à DEO Patre.

AD literarum sacrarum solidam intelligentiam, Viri amplissimi, nihil tam necessarium esse, quàm Linguæ sanctæ Hebrææ cognitionem, in confesso est apud omnes, qui non corticetenus, sed profundiùs sacras literas tractant. Duo autem incommoda sunt, quæ ab ejus studio adolescentes sæpissimè avertunt, Præceptorum Prolixitas & Confusio. Illa nauseam & tædium, hæc difficultatem primo accessu insuperabilem objicit: Prolixitas per multivias & reciprocas ambages ferè fit: per quas in longum circumduci, summè tædiosum est, In maxima autem omnium re-

SUMMA PRIVILEGII
S. Romani Imperii VICARII.

CAROLI LUDOVICI, Dei gratiâ, Comitis Palatini Rheni, S.R.I. Archithesaurarii & Electoris, ejusdemque in partibus Rheni, Sueviæ, & Juris Frãconici, Provisoris & Vicarii, Ducis Bavariæ, Privilegio cautum est, ne quis ea, seu Propria, seu Paterna Opera, quæ JOHANNES BUXTORFIUS Filius, S. Theologiæ & Linguæ Hebrææ in Academia Basileensi Professor, suis Sumtibus, vel de novo editurus, vel suo studio & labore recensita, locupletata, aucta, notis illustrata, vel quacunque ratione emendata, recusurus est; ullo modo, sive collectim, sive divisim, intra spacium viginti annorum, à prima editionis die cujusque Operis computandorum, in S.Rom.Imp. imitari, interpolare, transformare vel recudere, aut alii recudenda dare, vel etiam alibi impressa vendere, distrahere, clàm palàm, citra prædicti JOHANNIS BUXTORFII, vel Hæredum ipsius, & jus vel causam ab eo habentium, voluntatẽ & consensum specialem, præsumat, sub pœna amissionis Librorum illorum, & mulcta Decem marcarum auri partim fisco Imperiali, fraudis vindici, partim dicto Imperanti pendendâ; prout latiùs in Originali habetur. Dato Heidelbergæ, 12. die Novembris, Anno 1657.

JOHANNIS BUXTORFI

EPITOME GRAMMATICÆ HEBRÆÆ,

BREVITER ET METHODICE ad publicum Scholarum usum proposita.

ADJECTA SUCCINCTA de Mutatione punctorum vocalium Instructio, & Textuum Psalmorumque aliquot Hebraicorum Latina interpretatio.

Recensita, aucta, & CONSILIO UNIVERSALI, de Studio Hebraico ritè instituendo & promovendo, locupletata

à

JOHANNE BUXTORFIO FIL.

Editio Octava.

Cum Gratia & Privilegio. S.Rom. Imperii Vicarii ad viginti annos.

BASILEÆ,
Impensis JOHANNIS BUXTORFI, Junioris,
Typis JOHAN. JACOBI DECKERI,
MDCLXIX.

V. 1.

